

Lê Võ Đình Kha

(Sưu tầm)

KỸ NĂNG LÀM BÀI VĂN NGHỊ LUẬN XÃ HỘI TỪ MỘT CÂU CHUYỆN

Tháng 2 năm 2017

=====

Lời Mở Đầu

Chào bạn đọc thân mến!

Nghị luận xã hội là một dạng đề khá quen thuộc đối với bạn học sinh từ THCS đến THPT. Nó chiếm 1/3 tổng số điểm trong cấu trúc đề thi tốt nghiệp, cao đẳng, đại học; chiếm 1/3 tổng số bài kiểm tra trên lớp. Đề nghị luận xã hội à dạng đề mở rất phong phú và đa dạng.

Trước đây, thông thường sách tham khảo và bài giảng của giáo viên trên lớp cũng thường chia nghị luận xã hội thành hai dạng: Nghị luận về một tư tưởng đạo lí và nghị luận về một hiện tượng đời sống. Ngoài ra, gần đây trong các đề thi THPT Quốc Gia, đề thi Olympic 30-4 truyền thống, đề thi học sinh giỏi các tỉnh xuất hiện loại đề Nghị luận về một vấn đề trong tác phẩm văn học, truyện ngắn,... mang nhiều nội dung khác nhau nhưng cùng hướng về các bài học cuộc sống, cách sống,... vấn đề nghị luận được đặt trong đề bài luôn có tính hai mặt, không hoàn toàn sai cũng không hoàn toàn đúng. Đúng, sai tùy theo quan điểm từng người, từng hoàn cảnh cụ thể. Để làm được dạng đề này ngoài việc học sinh hiểu đề còn phải biết phân tích đề để có chính kiến rõ ràng hoặc đồng ý học không đồng ý, hay chỉ đồng ý một phần nào đó, phải biết cách lập luận và trình bày quan điểm của mình một cách mạch lạc, chặt chẽ. Muốn được như vậy các bạn học sinh cần được trang bị một số kiến thức xã hội nhất định. Một khi đã có quan điểm, lập trường, nhận thức riêng, các bạn dễ dàng bày tỏ quan điểm của mình về vấn đề được đặt ra trong đề bài, không viết a dua, sáo rỗng hoặc theo một sự định hướng cụ thể nào đó.

Tài liệu này gồm kiến thức phương pháp làm bài và 97 đề bài có hướng dẫn nhằm cung cấp một số kiến thức nền nhất định để các bạn có nguyên liệu thỏa sức sáng tạo, nâng cao tầm nhận thức tư duy, khám phá con người của chính mình. Đặc biệt cung cấp kĩ năng mềm cho các bạn vững chãi, tự tin bước vào đời trước muôn ngàn sóng gió của cuộc sống. Kiến thức ấy không chỉ hữu ích đối với các bạn học sinh mà còn cho tất cả mọi chúng ta.

Mặc dù trong quá trình sưu tầm và biên soạn đã cố gắng chặt lọc những ý hay, nhưng sai sót là điều không thể tránh khỏi nên mong nhận được các đóng góp ý của các bạn đọc để tài liệu được hoàn thiện hơn. Hy vọng tài liệu này sẽ là người bạn tri âm, tri kỉ của các bạn. Chúc các bạn có nhiều thành công trong cuộc sống hiện tại và tương lai!

Người sưu tầm

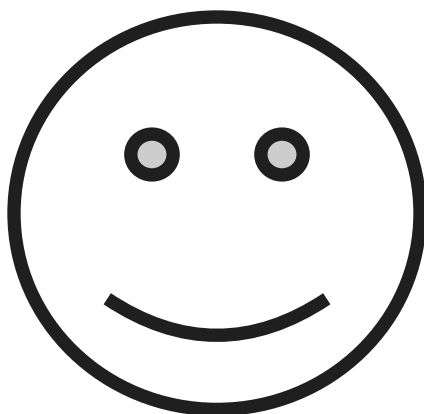

MỤC LỤC

Danh ngôn cuộc sống	6
<u>Phần 1:</u> Nghị luận về một vấn đề trong tác phẩm văn học.....	7
<u>Phần 2:</u> Nghị luận xã hội từ 90 câu chuyện	9
Câu chuyện 1: Diễn giả Lê-ô Bu-sca-gli-a	9
Câu chuyện 2: Cô là người con gái thứ 2.....	10
Câu chuyện 3: Xin dạy cho cháu biết đến thế giới	11
Câu chuyện 4: Con Chó và Miếng Thịt.....	12
Câu chuyện 5: Chim Chàng Làng	13
Câu chuyện 6: Thật đáng tự hào vì Việt Nam	14
Câu chuyện 7: Tất Cả Sức Mạnh	15
Câu chuyện 8: Câu Chuyện Của Hai Hạt Mầm.....	16
Câu chuyện 9: Câu Chuyện Về Chim Én Và Dế Mèn.....	18
Câu chuyện 10: Câu Chuyện Bóng Nắng,Bóng Râm	19
Câu chuyện 11: Xén Lá	21
Câu chuyện 12: Bức Tranh Tuyệt Vời	22
Câu chuyện 13: Những Điều Vô Giá.....	23
Câu chuyện 14: Cuốn Sách Và Giỏ Đựng Than.....	24
Câu chuyện 15: Ông Già Và Thần Chết.....	26
Câu chuyện 16: Ngôi Nhà Có 1000 Chiếc Gương	27
Câu chuyện 17: Địa Ngục Hay Thiên Đàng.....	28
Câu chuyện 18: Chiếc Bình Nứt	28
Câu chuyện 19: Cách Nhìn	30
Câu chuyện 20: Tờ Giấy Trắng.....	31
Câu chuyện 21: Ngụ Ngôn Về Cây Bút Chì	32
Câu chuyện 22: Bài Thuyết Giảng	32
Câu chuyện 23: Ngọn Nến.....	34
Câu chuyện 24: Ngọc Trong Đá.....	35
Câu chuyện 25: Một cậu bé đang tranh tài với các bạn.....	37
Câu chuyện 26:.....	
Câu chuyện 27:.....	
Câu chuyện 28:.....	
Câu chuyện 29:.....	
Câu chuyện 30:.....	
Câu chuyện 31:.....	
Câu chuyện 32:.....	

Câu chuyện 33:.....
Câu chuyện 34:.....
Câu chuyện 35:.....
Câu chuyện 36:.....
Câu chuyện 37:.....
Câu chuyện 38:.....
Câu chuyện 39:.....
Câu chuyện 40:.....
Câu chuyện 41:.....
Câu chuyện 42:.....
Câu chuyện 43:.....
Câu chuyện 44:.....
Câu chuyện 45:.....
Câu chuyện 46:.....
Câu chuyện 47:.....
Câu chuyện 48:.....
Câu chuyện 49:.....
Câu chuyện 50:.....
Câu chuyện 51:.....
Câu chuyện 52:.....
Câu chuyện 53:.....
Câu chuyện 54:.....
Câu chuyện 55:.....
Câu chuyện 56:.....
Câu chuyện 57:.....
Câu chuyện 58:.....
Câu chuyện 59:.....
Câu chuyện 60:.....
Câu chuyện 61:.....
Câu chuyện 62:.....
Câu chuyện 63:.....
Câu chuyện 64:.....
Câu chuyện 65:.....
Câu chuyện 66:.....
Câu chuyện 67:.....
Câu chuyện 68:.....
Câu chuyện 69:.....

Câu chuyện 70:.....
Câu chuyện 71:.....
Câu chuyện 72:.....
Câu chuyện 73:.....
Câu chuyện 74:.....
Câu chuyện 75:.....
Câu chuyện 76:.....
Câu chuyện 77:.....
Câu chuyện 78:.....
Câu chuyện 79:.....
Câu chuyện 80:.....
Câu chuyện 81:.....
Câu chuyện 82:.....
Câu chuyện 83:.....
Câu chuyện 84:.....
Câu chuyện 85:.....
Câu chuyện 86:.....
Câu chuyện 87:.....
Câu chuyện 88:.....
Câu chuyện 89:.....
Câu chuyện 90:.....
Câu chuyện 91:.....
Câu chuyện 92:.....
Câu chuyện 93:.....
Câu chuyện 94:.....
Câu chuyện 95:.....
Câu chuyện 96:.....
Câu chuyện 97:.....

DANH NGÔN CUỘC SỐNG

1. Ai không giả dối, ai không dễ thay đổi, không ai là ai của ai hết. Hà tất phải coi một số người, một số chuyện quan trọng đến thế.
2. Tình yêu, tình bạn, không phải là cả đời không cãi nhau, mà là cãi nhau rồi vẫn có thể bên nhau cả đời.
3. Hãy nói một tiếng xin lỗi với bản thân mình, bởi những năm qua đã không học cách yêu lấy mình!
4. Trong cuộc sống, giai đoạn khó khăn nhất không phải là không ai hiểu bạn, mà là... bạn không hiểu chính mình.
5. Cuộc đời này thật ngắn ngủi, đừng dành... dù chỉ một phút cho những người, những việc khiến bạn buồn.
6. Người quan tâm đến tôi, tôi sẽ quan tâm lại gấp bội!
7. Đôi khi, rõ ràng chúng ta đã tha thứ cho người ta, song lại không thể thực lòng vui vẻ, đó là bởi vì, chúng ta quên tha thứ cho bản thân mình.
8. Có sinh sẽ có tử, song chỉ cần bạn vẫn đang có mặt trên đời này, thì phải sống bằng cách tốt nhất. Có thể không có tình yêu, không có đồ hàng hiệu, song không thể không vui vẻ.
9. Họ tốt đến đâu không quan trọng, bởi những thứ đó thuộc về họ.
Họ tốt với bạn thế nào mới quan trọng, bởi những thứ đó thuộc về bạn.
10. Thứ không cần, có tốt đến đâu cũng là rác.
11. Nếu bạn không mù, thì đừng dùng tai để hiểu tôi.
12. Sự lợi hại thực sự không phải là bạn quen biết bao nhiêu người, mà là vào lúc bạn gặp hoạn nạn, có bao nhiêu người quen biết bạn.
13. Những chuyện không cần giải thích kia, vào giây phút bạn nói ra, bạn đã thua.
14. Những phiền não trong cuộc đời được gói gọn trong 12 chữ: Không buông được, nghĩ không thông, nhìn không thấu, quên không nổi!
Người không quan tâm đến tôi, bạn dựa vào cái gì mà bảo tôi phải tiếp tục?
15. Người ta nghĩ sao về bạn, không có liên quan gì đến bạn. Bạn sống thế nào, cũng không có liên quan gì đến người ta.
16. Thế diện rồi cuộc bao nhiêu tiền một cân? Tại sao chúng ta phải để tâm đến cách nhìn của người khác.
17. Có một ngày bạn sẽ hiểu, lương thiện khó hơn thông minh nhiều. Thông minh là một loại tài năng thiên phú, còn lương thiện lại là một sự lựa chọn.
18. Không nghe không hỏi không nhất định là đã quên, song chắc chắn là đã xa cách. Cả hai trầm lặng quá lâu, đến chủ động cũng cần có dũng khí.
19. Đừng nên dùng những lời tuyệt tình để làm tổn thương đến người mà bạn yêu vào lúc tâm tình tồi tệ nhất.
20. Có những lúc, không có lần sau, không có cơ hội bắt đầu lại. Có những lúc, bỏ lỡ hiện tại. vĩnh viễn không còn cơ hội nữa.

CHUYÊN ĐỀ

KỸ NĂNG LÀM BÀI VĂN NGHỊ LUẬN XÃ HỘI TỪ MỘT CÂU CHUYỆN

PHẦN 1

I. Thế nào là nghị luận về một vấn đề trong tác phẩm văn học?

1. Đối tượng.

- ❖ Là một vấn đề xã hội có ý nghĩa sâu sắc nào đó được đặt ra trong tác phẩm văn học.
- ❖ Vấn đề xã hội có thể lấy từ hai nguồn: Tác phẩm văn học đã học trong chương trình hoặc một câu chuyện nhỏ, một văn bản văn học ngắn gọn mà học sinh chưa được học.

2. Mục đích chính của dạng đề nghị luận.

- ❖ Dạng đề này liên quan và xuất phát từ tác phẩm văn học, nhưng tác phẩm văn học chỉ là “cái cớ” khởi đầu.
- ❖ Mục đích chính là yêu cầu người viết bàn bạc nghị luận về một vấn đề xã hội, đạo lí, tư tưởng, nhân sinh, hiện tượng đời sống...
 - Nghĩa là nhân vấn đề đặt ra trong tác phẩm văn học đó mà bàn luận, kiến giải. Trong trường hợp này, tác phẩm văn học chỉ được khai thác về giá trị nội dung tư tưởng, rút ra ý nghĩa xã hội khái quát của tác phẩm ấy. Tác phẩm nào cũng có một ý nghĩa xã hội nhất định. Điều quan trọng là vấn đề xã hội đó có mang tính thời sự, tính giáo dục sâu sắc, có phù hợp với tâm lý tuổi trẻ học đường hay không.

3. Đặc điểm.

Bài viết cho dạng đề này, ở phần thân bài thường gồm hai nội dung lớn:

- ❖ Phần 1: Phân tích văn bản (hoặc nêu vấn đề nội dung câu chuyện) để rút ra ý nghĩa vấn đề.
 - Nếu đề văn nêu sẵn vấn đề xã hội rút ra từ một tác phẩm, thì người làm chỉ cần phân tích qua vấn đề đó đã được thể hiện như thế nào trong tác phẩm.
 - Nếu đề văn chưa cho sẵn vấn đề xã hội, thì người viết cần đọc – hiểu, phân tích văn bản để rút ra vấn đề xã hội và ý nghĩa của vấn đề trước khi vào phần hai.
- ❖ Phần 2 (trọng tâm): Nghị luận (phát biểu) về vấn đề xã hội đặt ra trong tác phẩm văn học (câu chuyện). Khi đã có vấn đề (đề tài, chủ đề) cần bàn bạc rồi, thì mới bắt đầu làm bài nghị luận về một vấn đề đặt ra trong tác phẩm, nêu suy nghĩ của bản thân mình về vấn đề ấy.

4. Tác dụng.

- ❖ Giải quyết đề văn loại này, học sinh có cơ hội được bộc lộ năng lực do đọc – hiểu tác phẩm, những hiểu biết, những kiến thức về xã hội.

II. Cách làm một bài văn nghị luận về một vấn đề xã hội đặt ra trong tác phẩm.

1. Mở bài.

- ❖ Dẫn dắt, giới thiệu vấn đề xã hội đặt ra trong tác phẩm văn học cần bàn luận.
- ❖ Mở ra hướng giải quyết vấn đề.

2. Thân bài.

- ❖ Vài nét về tác giả và tác phẩm: Giới thiệu ngắn gọn tác giả, tác phẩm có vấn đề nghị luận.
 - ❖ Bàn luận vấn đề xã hội đặt ra trong các tác phẩm văn học mà đề yêu cầu:
 - Nêu vấn đề được đặt ra trong tác phẩm văn học:
 - Người viết phải vận dụng kĩ năng đọc – hiểu văn bản để trả lời các câu hỏi: Vấn đề đó là gì? Được thể hiện như thế nào trong tác phẩm?
 - Cần nhớ, tác phẩm văn học chỉ là cái có để nhận đó mà bàn bạc, nghị luận về vấn đề xã hội, vì thế không nên đi quá sâu vào việc phân tích tác phẩm mà chủ yếu rút ra vấn đề có ý nghĩa xã hội để bàn bạc.
 - Từ vấn đề xã hội được rút ra, người viết tiến hành làm bài nghị luận xã hội, nêu những suy nghĩ của bản thân mình về vấn đề xã hội ấy:
 - Vấn đề được yêu cầu bàn luận ở đây (cũng là vấn đề xã hội mà nhà văn đặt ra trong tác phẩm văn học) có thể là 1 tư tưởng đạo lí, có thể là một hiện tượng đời sống.
 - Vì vậy người viết chỉ cần nắm vững cách thức làm các kiểu bài nghị luận xã hội (về tư tưởng đạo lí, về một hiện tượng đời sống) để làm tốt phần này.
 - Khẳng định ý nghĩa của vấn đề trong việc tạo nên giá trị của tác phẩm.
 - ❖ Rút ra bài học nhận thức và hành động trong cuộc sống:
 - Bài học phải được rút ra từ chính vấn đề xã hội (tư tưởng đạo lí hoặc hiện tượng đời sống) được đặt ra trong tác phẩm mà đề yêu cầu, phải hướng tới tuổi trẻ, phù hợp và thiết thực với tuổi trẻ, tránh chung chung, trừu tượng.
 - Nên rút ra hai bài học, một về nhận thức, một về hành động.
 - Bài học cần được nêu chân thành, giản dị, tránh hô khẩu hiệu, tránh hứa suông, hứa bảo.
- ### **3. Kết bài.**
- ❖ Đánh giá ngắn gọn, khái quát về vấn đề xã hội đã bàn luận.
 - ❖ Phát triển, liên tưởng, mở rộng, nâng cao vấn đề.

PHẦN 2

Câu chuyện 1: Suy nghĩ của anh (chị) về câu chuyện sau:

Diễn giả Lê-ô Bu-sca-gli-a kể về cuộc thi mà ông làm giám khảo. Mục đích của cuộc thi là tìm ra đứa trẻ biết quan tâm đến người khác nhất. Người thắng cuộc là một em bé khoảng 4-5 tuổi. Người hàng xóm của em là một ông lão vừa mất vợ. Nhìn thấy ông khóc, em bé lại gần rồi leo lên ngồi vào lòng ông. Em ngồi rất lâu và chỉ ngồi như thế. Khi mẹ em hỏi em đã trò chuyện gì với ông ấy, em chỉ trả lời: “Không có gì đâu ạ. Con chỉ để ông ấy khóc”.

(Theo *Phép màu nhiệm của đời*– NXB Trẻ, 2005)

Gợi ý:

➤ **Giải thích ý nghĩa câu chuyện:**

- Diễn giả Lê-ô Bu-sca-gli-a kể câu chuyện về một cậu bé bốn tuổi được bình chọn là đứa trẻ quan tâm đến người khác nhất chỉ vì hành động rất đơn giản của em. Người hàng xóm của em là một ông lão vừa mất vợ. Nhìn thấy ông khóc, em lại gần rồi leo lên lòng ông. Em ngồi rất lâu như thế chỉ để ông ấy khóc.
- Hành động ngồi im thể hiện sự đồng cảm, chia sẻ của cậu bé với nỗi đau của người khác. Phù hợp với tâm lí, tính cách của một đứa trẻ 4 tuổi (chưa thể có những cử chỉ vỗ về, những lời động viên an ủi...). Hành động tuy đơn giản nhưng xuất phát từ tình cảm chân thực nên đã chiếm được cảm tình của giám khảo.
- Qua câu chuyện, diễn giả Lê-ô Bu-sca-gli-a muốn đề cao sự cảm thông chia sẻ giữa con người với nhau trong cuộc sống.

➤ **Bàn luận và mở rộng vấn đề:**

- Cảm thông, chia sẻ là tình cảm giữa con người với nhau: yêu thương, động viên, giúp đỡ nhau vượt lên được những khó khăn trong cuộc sống.
- Sự cảm thông, chia sẻ vô cùng cần thiết trong cuộc sống con người:
 - ✦ Trong cuộc sống đầy những khó khăn, con người luôn phải cố gắng nỗ lực song không phải bao giờ mọi việc cũng diễn ra theo ý muốn. Nhiều khi con người phải đối mặt với những thất bại, mất mát, thậm chí tuyệt vọng cùng cực. Khi đó con người cần sự giúp đỡ, động viên chia sẻ của cộng đồng. (Dẫn chứng).
 - ✦ Sự cảm thông chia sẻ giúp con người vơi bớt nỗi đau, sự mất mát, có thêm nghị lực, sức mạnh niềm tin trong cuộc sống, làm cho mối quan hệ giữa con người và con người ngày càng tốt đẹp hơn, thân thiện gắn bó hơn.

- Có nhiều cách thể hiện sự cảm thông chia sẻ: lời nói, cử chỉ, việc làm thiết thực tùy theo hoàn cảnh, phụ thuộc tâm lí người được chia sẻ. Song điều cơ bản nhất là phải xuất phát từ tình cảm, sự rung động chân thành.
- Qua câu chuyện về sự cảm thông chia sẻ từ một đứa trẻ bốn tuổi, diễn giả muốn khẳng định: lòng vị tha, yêu thương là bản chất vốn có của con người, vì vậy cần vun xới cho đức tính đó được phát triển đến khi đứa trẻ đó trưởng thành.
- Phê phán những người có lối sống ích kỉ, ngoảnh mặt làm ngơ trước những khó khăn bất hạnh của người khác.

➤ **Bài học nhận thức và hành động:**

- Để cho cuộc sống trở nên tốt đẹp, con người phải có tình thương vị tha nhân ái, biết chia sẻ gắn kết với nhau.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 2: Đọc đoạn tin sau:

Cô là người con gái thứ 20 trong một gia đình có 22 người con. Cô sinh thiếu tháng nên mọi người nghĩ cô khó mà sống được. Nhưng cô vẫn sống khỏe mạnh. Năm lên 4 tuổi, cô bị viêm phổi và sốt phát ban. Sau trận ốm đó, cô bị liệt chân trái và phải chống gậy khi di chuyển. Năm 9 tuổi, cô bỏ gậy và bắt đầu tự đi. Đến năm 13 tuổi cô đã có thể đi lại một cách bình thường và cô quyết định trở thành một vận động viên điền kinh. Cô tham gia vào một cuộc thi chạy và về cuối cùng. Những năm sau đó cô đều tham dự tất cả các cuộc thi điền kinh, nhưng cũng đều về cuối. Mọi người nói cô nên từ bỏ nhưng cô vẫn tiếp tục theo đuổi ước mơ trở thành một vận động viên điền kinh. Và rồi cô đã chiến thắng trong một cuộc thi. Từ đó trở đi cô luôn chiến thắng trong tất cả các cuộc thi mà cô tham gia. Sau đó cô đã giành được ba huy chương vàng Olympic. Cô là Wilma Rudolph. (Wilma Rudolph là nữ vận động viên người Mỹ).

Anh (chị) có suy nghĩ gì từ ý nghĩa đoạn tin trên?

✎ **Gợi ý:**

➤ **Giải thích ý nghĩa của đoạn tin:**

- Đoạn tin là một câu chuyện kì diệu về một nữ vận động viên nổi tiếng của Mỹ có tên là Wilma Rudolph. Từ một đứa trẻ kém may mắn: sức khỏe yếu vì sinh thiếu tháng, lên 4 tuổi bị liệt chân trái vì bệnh tật, Wilma Rudolph đã kiên trì

tập luyện để có thể đi lại bình thường. Lên 9 tuổi cô đã đi lại được và có ước mơ trở thành vận động viên điền kinh. Sau nhiều lần thất bại (về cuối trong các cuộc thi) cô vẫn không nản lòng. Sau nhiều năm cố gắng cô đã chiến thắng và giành được ba huy chương vàng Olympic.

- Câu chuyện của Wilma Rudolph gợi suy nghĩ về tấm gương những con người không bao giờ chịu đầu hàng số phận: Wilma Rudolph đã vượt lên hoàn cảnh bất hạnh của bản thân không chỉ để trở thành con người bình thường mà còn trở thành con người xuất chúng.

➤ **Bàn luận, mở rộng vấn đề:**

- Trong cuộc sống, có không ít người gặp phải hoàn cảnh bất hạnh (do bẩm sinh, do tai nạn, bệnh tật...). Nhiều người trong số đó đã vươn lên không ngừng, tự khẳng định mình “tàn nhưng không phế”.
- Câu chuyện của Wilma Rudolph và nhiều người khác gợi suy nghĩ:
 - ✦ Sự khâm phục, ngưỡng mộ với những con người giàu ý chí, nghị lực trong cuộc sống.
 - ✦ Không có khó khăn nào mà con người không thể vượt qua, điều quan trọng là cần phải có ý chí nghị lực, có hoài bão ước mơ, có tình yêu với cuộc sống.
- Trách nhiệm của mỗi người và toàn xã hội với họ:
 - ✦ Cảm thông, tôn trọng chứ không xa lánh, ghẻ lạnh họ.
 - ✦ Động viên, giúp đỡ, tạo điều kiện để họ phát huy khả năng.
- Phê phán một bộ phận không nhỏ (nhất là thanh niên) sống không có nghị lực, ý chí, ước mơ hoài bão.

➤ **Liên hệ bản thân và rút ra bài học.**

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 3: *Trong thư gửi thầy hiệu trưởng của con trai mình, Tổng thống Mĩ A.Lin – còn viết:*

“ Xin dạy cho cháu biết đến thế giới kì diệu của sách, nhưng cũng để cho cháu đủ thời gian để lặng lẽ suy tư về sự bí ẩn muôn thuở của cuộc sống: đàn chim tung cánh trên bầu trời, đàn ong bay lượn trong nắng, và những bông hoa nở ngát trên đồi xanh...”

(Ngữ văn 10, tập 2, NXBGD, 2006)

Suy nghĩ của anh (chị) về đoạn thư trên.

Gợi ý:

➤ **Giải thích ý nghĩa đoạn thư:**

- “*Dạy cho cháu biết đến thế giới kì diệu của sách*”: Biết thu nhận kiến thức từ sách vở, có niềm say mê khám phá thế giới kiến thức phong phú của sách.
- “*Cũng để cho cháu đủ thời gian để lặng lẽ suy tư về sự bí ẩn muôn thuở của cuộc sống*”: chú trọng rèn luyện tâm hồn nhạy cảm, biết quan tâm đến cuộc sống xung quanh, tự mình khám phá ý nghĩa của cuộc sống, vẻ đẹp của thế giới tự nhiên cũng như của con người.
- Đoạn thư là lời tâm sự, mong mỏi của một người cha đối với nhà trường, với các nhà giáo dục: Dạy cho con mình hiểu biết và trân trọng giá trị của sách vở và cuộc sống.

➤ **Bàn luận, mở rộng vấn đề:**

- Đây là tâm tình của một người cha: thể hiện tình yêu con, mong muốn con trưởng thành.
- Lời đề nghị của ông với thầy hiệu trưởng, với nhà trường còn thể hiện mong ước của một người yêu thương, quan tâm đến sự phát triển toàn diện nhân cách của thế hệ trẻ.
- Nội dung lời đề nghị sâu sắc, chính đáng:
 - ✦ Không phủ nhận vai trò quan trọng của sách, của kiến thức văn hóa do sách vở mang lại, vì đó là cả một “*thế giới kì diệu*”, rộng mở. Không có kiến thức văn hóa, con người thiếu nền tảng tri thức.
 - ✦ Tuy nhiên, kiến thức cuộc sống thực tiễn của con người cũng quan trọng không kém, bởi đó là “*sự bí ẩn muôn thuở*” mà con người luôn cần khám phá, hiểu biết. Nó cần thiết và bổ ích cho con người, có tác động tích cực trong việc vun đắp bồi dưỡng tâm hồn, khơi dậy tình yêu cuộc sống.
 - ✦ Vai trò của người thầy trong việc khơi dậy tinh thần tự học, lòng ham hiểu biết khám phá, chiêm nghiệm và “*lặng lẽ suy tư*” trước mọi vấn đề của đời sống của học sinh. Đó là điều quan trọng để học sinh có thói quen quan tâm đến mọi điều trong đời sống.
- Phê phán quan điểm phiến diện: hoặc chỉ thấy vai trò của kiến thức sách vở, hoặc chỉ quan tâm đến thực tiễn.

➤ **Bài học nhận thức và hành động:**

- Biết học trong sách vở nhưng cũng cần biết học ở cuộc sống, quan tâm đến đời sống xã hội. Đó là chìa khóa dẫn đến thành công của mỗi con người.
- Biết yêu cuộc sống, nhận ra vẻ đẹp từ những điều bình dị nhất của vạn vật quanh ta. Học kiến thức song song với rèn luyện đạo đức, bồi dưỡng tâm hồn. Đó là sự phát triển toàn diện nhân cách của con người.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 4:

CON CHÓ VÀ MIẾNG THỊT

Một con chó tham ăn, một hôm nó đớp được miếng thịt của làng bày ra đình để khao làng. Con chó ba chân bốn cẳng tha miếng thịt đến bờ sông. Sợ người làng đuổi theo nên nó chạy về phía cầu để qua sông tẩu thoát. Khi đến giữa cầu, nó nhìn xuống dòng sông, thấy có một con chó khác đang ngoạm miếng thịt to hơn. Con chó tham ăn mới nghĩ: Ta phải cướp miếng thịt của con chó kia mới được. Nghĩ thế nào, làm thế ấy, nó bèn nhả miếng thịt đang ngoạm ra, rồi nhảy xuống sông để tranh miếng thịt với con chó kia. Vừa nhảy xuống sông thì bóng nước tan ra, nó vùng vẫy một thôi một hồi chẳng kiếm được gì, lúc bấy giờ mọi người đổ xô ra cầm đòn đánh chó. Nước cuốn mạnh, con chó bị chìm ngấm dưới dòng sông.

(Theo *Con chó và miếng thịt* – Truyện ngụ ngôn Việt Nam – Nguyễn Văn Ngọc, NXB Văn học, 2003.)

Câu chuyện trên gợi cho anh (chị) những suy nghĩ gì về cuộc sống?

✍ **Gợi ý:**

➤ **Nhận thức về câu chuyện:**

- Chuyện kể về một con chó đớp được một miếng thịt trong bữa cỗ làng và vội vàng tẩu thoát.
- Khi đi qua chiếc cầu, nhìn xuống dưới thấy một con chó khác đang ngoạm một miếng thịt to hơn. Nó liền nhả miếng thịt đang ngoạm ra lao xuống tranh miếng thịt với con chó kia.
- Nó không những không cướp được mà còn bị nước cuốn mạnh chìm ngấm dưới lòng sông.

- Câu chuyện mượn hình tượng con chó tham lam để phê phán những kẻ ngu ngốc thiếu thực tế, Thả mồi bắt bóng. Tham bát bỏ mâm, Thả con cá rô, vồ con rắn sắt...

➤ **Suy nghĩ của bản thân:**

- Con người nhiều khi không ý thức được giá trị mà mình có, chỉ lo tìm kiếm những thứ viễn vông, là cái bóng, là ảo ảnh, là không có thật, vì thế phải nhận những hậu quả đáng tiếc, thứ mà mình đang có cũng tuột khỏi tầm tay.
- Cái bóng bao giờ cũng đẹp, cũng lung linh nên con người dễ nhầm tưởng, lòng tham khiến họ lao vào nó mà quên đi thực tế. Câu chuyện trở thành một minh chứng sinh động nhằm phê phán những kẻ tham lam, ngu ngốc, thiếu hiểu biết.
- Nhưng mặt khác, tham cũng có giá trị riêng của nó, tính tham sẽ là điều kiện tuyệt vời giúp chúng ta vượt qua những rào cản của bản thân, nhanh chóng chinh phục những mục tiêu xa hơn, lớn hơn, có lòng tham con người mới có động lực phát triển, có tham mới biến ước mơ thành hiện thực.
- Tuy nhiên lòng tham tự nó vốn dĩ khó đo lường và kiểm soát. Nếu tham quá đà con người sẽ không làm chủ được bản thân, biến mọi thứ thành tro bụi, hết như con thú trong truyện, chẳng những đánh mất miếng mồi mà còn mất đi mạng sống của mình nơi lòng sông lạnh lẽo.

➤ **Bài học nhận thức và hành động:**

- Con người phải ý thức được thực tế, phải giữ gìn những gì mình đang có, đừng theo đuổi những cái viễn vông.
- Chúng ta cần có tham vọng nhưng tham vọng phải có chừng mực, tránh biến thành kẻ tham lam, ngu ngốc, để rồi hối hận cũng không kịp.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 5: Trình bày suy nghĩ của anh (chị) về câu chuyện ngụ ngôn sau đây:

CHIM CHÀNG LÀNG

Chàng Làng vẫn thường hãnh diện và kiêu ngạo về tiếng hót của mình hơn hẳn đồng loại. Nó có thể hót tiếng của nhiều loài chim.

Một hôm, nhân có mặt đông đủ bạn bè họ nhà chim, chú đậu tót lên cành cây cao rồi wờn ngực,

vươn cổ cất tiếng hót. Chú hót say sưa, khi thì giống giọng của sáo đen, khi là giọng của chích chòe, hoạ mi...Ai cũng khen chú bắt chước giống và tài tình quá. Cuối buổi biểu diễn, một chú chim sâu đề nghị: Bây giờ anh hãy hót tiếng của riêng anh cho bọn em nghe nào! Chàng Làng đứng mãi mà không hót được giọng của riêng mình, Chàng Làng xấu hổ cất cánh bay thẳng. Bởi vì từ xưa đến nay, Chàng Làng chỉ quen nhại theo giọng hót của các loài chim khác chứ đâu chịu luyện một giọng hót riêng cho chính mình.

 Gợi ý:

➤ **Nhận thức về câu chuyện:**

- Câu chuyện kể về loài chim Chàng Làng(còn có tên khác là chim Bách Thanh), loài chim này có khả năng tuyệt vời là bắt chước giọng của những loài chim khác.
- Bản thân chú chim này rất tự hào về khả năng của mình và khi có mặt đông đủ bạn bè, họ hàng nhà chim chú lại trình diễn năng khiếu ấy cho mọi người thưởng thức.
- Tuy nhiên khi được đề nghị hót bằng giọng của mình thì chú xấu hổ bay đi mất vì xưa nay chú chỉ bắt chước, nhại theo chứ đâu có luyện cho mình một giọng hót riêng.
- Câu chuyện phê phán thói bắt chước, nhại lại mà không chịu suy nghĩ, không chịu sáng tạo để làm nên phong cách riêng ở một số người.

➤ **Suy nghĩ của bản thân từ câu chuyện:**

- Bắt chước là một thói quen được hình thành từ thuở ấu thơ, nó giúp con người học hỏi được mọi thứ từ thế giới xung quanh để thích nghi với cuộc sống.
- Bắt chước là giai đoạn đầu tiên của tư duy mà bất cứ ai cũng phải trải qua bởi khó có thể phát minh, sáng tạo ra cái mới nếu không dựa vào những ý tưởng cũ. Bắt chước trong một hoàn cảnh nào đó cũng được coi là tài năng nếu sự bắt trước y như thật.
- Tuy nhiên cuộc sống không ngừng đòi hỏi sự sáng tạo. Thành công của ngày hôm nay không thể giống với ngày hôm qua, ngày mai không thể giống ngày hôm nay vì thế con người không thể rập khuôn, bắt chước những cái đã có.
- Câu chuyện đã phản ánh một thực trạng trong xã hội: nói theo, viết theo, nghĩ theo, hành động theo...nhất là đối với học sinh hiện nay. Việc bắt chước một cách máy móc đã làm các em mất đi phong cách riêng của mình, thui chột khả năng sáng tạo, ảnh hưởng lớn tới sự phát triển trong tương lai.

➤ **Bài học nhận thức và hành động:**

- Trong cuộc sống không tự biến mình thành những con chim Chàng Làng.

- Không ngừng học hỏi, không ngừng tư duy, sáng tạo để khẳng định mình và đi tới thành công.

❖ Ý kiến bổ sung:

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 6: Trong bức thư của một du học sinh Nhật bản về “văn hóa Việt” có đoạn:

“Thật đáng tự hào vì Việt Nam có 4000 năm văn hiến. Thật xấu hổ nếu 4000 năm văn hiến chỉ là một chương trong sách lịch sử chứ không được thể hiện trong cách hành xử đời thường”.

Là một người Việt trẻ tuổi, anh/chị suy nghĩ như thế nào về ý kiến trên?

✎ Gợi ý:

➤ **Giải thích ý kiến.**

- *Tự hào:* là sự hãnh diện, tự tin về điều gì đó.
- *4000 năm văn hiến:* là quá trình lịch sử dài lâu, gắn liền với công cuộc dựng nước và giữ nước, tạo nên những truyền thống văn hoá lâu đời và tốt đẹp của dân tộc.
- *Xấu hổ:* cảm giác hổ thẹn vì lỗi lầm hoặc sự kém cỏi, không xứng đáng.
- *4000 năm văn hiến chỉ là một chương trong sách lịch sử chứ không được thể hiện trong cách hành xử đời thường”:* chỉ sự tương phản đầy nghịch lý, nhấn mạnh những truyền thống văn hoá lâu đời tốt đẹp chỉ là lý thuyết đóng khung trong sử sách, còn thực tế đời sống không chứng minh cho truyền thống văn hoá lâu đời đó.
- **Ý cả câu là một lời cảnh tỉnh đối với mỗi người Việt Nam:** không nên ngủ quên trong quá khứ và hãnh diện về truyền thống văn hoá lâu đời của dân tộc mà cần để truyền thống văn hoá tốt đẹp đó thể hiện trong thực tế cuộc sống hàng ngày.

➤ **Phân tích lý giải.**

- Vì sao nói “thật đáng tự hào vì Việt Nam có 4000 năm văn hiến”?
- ✦ Vì trong thực tế không phải dân tộc nào cũng có lịch sử phát triển lâu đời như vậy.
- ✦ Trong suốt 4000 năm dựng nước và giữ nước, cha ông ta đã tạo ra những giá trị vật chất và tinh thần, hình thành bản sắc văn hoá của dân tộc với những nét tốt đẹp, biểu hiện phong phú ở nhiều lĩnh vực của đời sống.

- Vì sao nói “Thật xấu hổ nếu 4000 năm văn hiến chỉ là một chương trong sách lịch sử chứ không được thể hiện trong cách hành xử đời thường”?
- ✦ Vì 4000 năm văn hiến là nền tảng, hành trang quý báu, nhưng nó hoàn toàn là thành tựu của quá khứ. Không thể chỉ tự hào về những điều trong sử sách, vì văn hoá của một dân tộc cần biểu hiện thành những điều cụ thể trong cuộc sống hiện tại.
- ✦ Thực tế hiện nay đáng cảnh báo vì sự xuống cấp của những giá trị văn hoá trong lối sống, VD: truyền thống nhân đạo, tương thân tương ái ngàn xưa đang đứng trước nguy cơ bị đẩy lùi bởi thói vô cảm và chủ nghĩa cá nhân; truyền thống trọng tình nghĩa mai một trước chủ nghĩa thực dụng và toan tính....

➤ **Đánh giá.**

- Ý kiến trên có tác dụng nhắc nhở, cảnh tỉnh mỗi người Việt Nam nhìn lại chính mình, để biết trân trọng quá khứ của cha ông đồng thời có ý thức gìn giữ và phát triển những truyền thống văn hoá tốt đẹp trong hiện tại.
- Tuy nhiên, sẽ là phiến diện nếu không ghi nhận những tấm gương nỗ lực để bảo vệ và phát huy truyền thống đó trong đời sống. Từ đó, rút ra bài học nhận thức và hành động cho bản thân.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 7:

TẤT CẢ SỨC MẠNH

Có một cậu bé đang chơi ở đồng cát trước sân. Khi đào một đường hầm trong đồng cát, cậu bé đụng phải một tảng đá lớn. Cậu bé liền tìm cách đẩy nó ra khỏi đồng cát.

Cậu bé dùng đủ mọi cách, cố hết sức lực nhưng rốt cuộc vẫn không thể đẩy được tảng đá ra khỏi đồng cát. Đã vậy bàn tay cậu còn bị trầy xước, rướm máu. Cậu bật khóc rấm rức trong thất vọng.

Người bố ngồi trong nhà lặng lẽ theo dõi mọi chuyện. Và khi cậu bé bật khóc, người bố bước tới: “Con trai, tại sao con không dùng hết sức mạnh của mình?”.

Cậu bé thốt thức đáp: “Có mà! Con đã dùng hết sức rồi mà bố!”.

“Không con trai – người bố nhẹ nhàng nói – con đã không dùng đến tất cả sức mạnh của con. Con đã không nhờ bố giúp”.

Nói rồi người bố cúi xuống bới tảng đá ra, nhấc lên và vứt đi chỗ khác.

(Theo Sự bình yên trong tâm hồn, NXB Văn hóa Thông tin, 2006)

Suy nghĩ của anh/chị về bài học rút ra từ câu chuyện trên.

✎ **Gợi ý:**

➤ **Giải thích nội dung, ý nghĩa câu chuyện và rút ra bài học.**

- Cậu bé đối diện với khó khăn, dù cố gắng hết sức vẫn thất bại, khóc và tuyệt vọng vì nghĩ rằng sức mạnh của con người nằm trong chính bản thân mình.
- Người cha với lời nói và hành động mang đến một thông điệp: sức mạnh của mỗi người là sức mạnh của bản thân và sự giúp đỡ từ người khác.
- **Bài học:** Tự lực là cần thiết nhưng nếu không biết dựa vào sự giúp đỡ từ người khác khi cần thiết cũng khó thành công hơn.

➤ **Bàn luận.**

- Tại sao mỗi người nên nhận sự giúp đỡ của người khác?
 - ✦ Thực tế cuộc sống đặt ra nhiều vấn đề phức tạp, bất ngờ vượt khỏi khả năng của mỗi cá nhân; có những vấn đề phải nhiều người mới giải quyết được.
 - ✦ Mỗi người luôn có khát vọng được thành công trên nhiều lĩnh vực.
- Ý nghĩa của sự giúp đỡ từ người khác:
 - ✦ Sự thành công sẽ nhanh và bền vững hơn.
 - ✦ Người nhận sự giúp đỡ có thêm sức mạnh và niềm tin, hạn chế được những rủi ro và thất bại.
 - ✦ Tạo lập mối quan hệ tốt đẹp, gắn kết giữa người với người, nhất là trong xu thế hội nhập hiện nay.
- Giúp đỡ không phải là làm thay; giúp đỡ phải vô tư, chân thành, tự nguyện.
- Phê phán những người tự cao không cần đến sự giúp đỡ của người khác, những người ỷ lại, dựa dẫm vào người khác.

➤ **Bài học nhận thức và hành động.**

- Phải nhận thấy sức mạnh của cá nhân là sức mạnh tổng hợp.
- Chủ động tìm sự giúp đỡ và chỉ nhận sự giúp đỡ khi bản thân thực sự cần.
- Có thói quen giúp đỡ mọi người.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 8:

CÂU CHUYỆN CỦA HAI HẠT MẦM

Có hai hạt mầm nằm cạnh nhau trên một mảnh đất màu mỡ. Hạt mầm thứ nhất nói: Tôi muốn lớn lên thật nhanh. Tôi muốn bén rễ sâu xuống lòng đất và đâm chồi nảy lộc xuyên qua lớp đất cứng phía trên... Tôi muốn nở ra những cánh hoa dịu dàng như dấu hiệu chào đón mùa xuân... Tôi muốn cảm nhận sự ấm áp của ánh mặt trời và thưởng thức những giọt sương mai đọng trên cành lá. Và rồi hạt mầm mọc lên.

Hạt mầm thứ hai bảo:

– Tôi sợ lắm. Nếu bén những nhánh rễ vào lòng đất sâu bên dưới, tôi không biết sẽ gặp phải điều gì ở nơi tôi tắm đó. Và giả như những chồi non của tôi có mọc ra, đám côn trùng sẽ kéo đến và nuốt ngay lấy chúng. Một ngày nào đó, nếu những bông hoa của tôi có thể nở ra được thì bọn trẻ con cũng sẽ vặt lấy mà đùa nghịch thôi. Không, tốt hơn hết là tôi nên nằm ở đây cho đến khi cảm thấy thật an toàn đã. Và rồi hạt mầm nằm im và chờ đợi.

Một ngày nọ, một chú gà đi loanh quanh trong vườn tìm thức ăn, thấy hạt mầm nằm lạc lõng trên mặt đất bèn mổ ngay lập tức.

(THẢO NGUYỄN, Hạt giống tâm hồn - First News và NXB Tổng hợp TPHCM ấn hành)

Suy nghĩ của anh (chị) về vấn đề đặt ra trong câu chuyện trên?

 Gợi ý:

➤ **Giải thích:**

- Tóm tắt thật ngắn gọn truyện: Hạt mầm thứ nhất muốn lớn lên, bén rễ, đâm chồi nảy lộc, nở hoa dịu dàng nên đã mọc lên. Hạt mầm thứ hai sợ đất sâu tối tăm, sợ chồi non bị côn trùng nuốt, sợ trẻ con vặt hoa nên nằm im, chờ đợi, kết cục bị gà mổ tức khắc.
- Mượn câu chuyện hai hạt mầm, tác giả đã nêu lên và khẳng định một quan niệm nhân sinh đúng đắn, tích cực: Con người sống phải có ước mơ (mong muốn những điều tốt đẹp trong tương lai), dám đối đầu với khó khăn để biến ước mơ thành hiện thực và tỏa sáng. Sống không có ước mơ, hèn nhát, sợ hãi, thụ động... chỉ nhận được sự thất bại, thậm chí bị hủy diệt.

➤ **Lí giải vấn đề:**

- Cuộc sống rất đa dạng và phong phú: có cơ hội cho con người lựa chọn nhưng cũng lắm thử thách gian nan. Hành trình sống của con người là không ngừng vươn lên để sáng tạo, in dấu ấn trong cuộc đời. Khó khăn không hoàn toàn là trở lực mà chính là động lực thôi thúc hành động, đạt tới thành công.

- Ước mơ tạo nên bản lĩnh, là nguồn sức mạnh tinh thần to lớn giúp con người vượt qua khó khăn “xuyên qua đá cứng” để sống và tận hưởng hương vị, vẻ đẹp của cuộc đời; là động lực thôi thúc con người tìm tòi, khám phá, đóng góp sức mình làm cho cuộc sống trở nên tươi đẹp hơn.
- Cuộc sống chỉ thực sự có ý nghĩa khi con người có ước mơ, khát vọng và nỗ lực vượt khó, chinh phục mọi thử thách để sinh tồn và phát triển.
- Sợ hãi trước cuộc sống, không dám làm bất cứ điều gì, chỉ biết thu mình trong vỏ bọc hèn nhát, thụ động chờ đợi con người sẽ trở nên yếu hèn.
- Cuộc sống không ước mơ, không dám đương đầu với thực tế là cuộc sống vô vị, nhàm chán, sống thừa, sống vô ích, con người sẽ chỉ nhận được thất bại, thậm chí có thể tan biến trong cuộc đời.

(Trong quá trình lí giải cần chọn dẫn chứng minh họa)

➤ **Bàn luận**

- Bên cạnh những người có ước mơ, không ngừng vươn lên để sáng tạo, cũng còn không ít người sợ hãi, né tránh gian khổ, khó khăn. Bên cạnh những ước mơ chính đáng, phù hợp với mục tiêu cao đẹp của cộng đồng cũng còn có ước mơ vụn vặt, tầm thường, vị kỉ.
- Biểu dương những người có ước mơ, có nghị lực vươn lên. Phê phán những người sống không có ước mơ, thụ động, ngại khó ngại khổ, không có ý chí, nghị lực.

(Dẫn chứng minh họa)

- Liên hệ rút ra bài học về nhận thức và hành động.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 9:

CÂU CHUYỆN VỀ CHIM ÉN VÀ DẾ MÈN

Mùa xuân đất trời đẹp, Dế Mèn thơ thẩn ở cửa hang, hai con Chim Én thấy tội nghiệp bèn rủ dế mèn dạo chơi trên trời. Mèn hốt hoảng. Nhưng sáng kiến của Chim Én đưa ra rất giản dị: hai Chim Én ngậm hai đầu của một cọng cỏ khô, Mèn ngậm vào giữa. Thế là cả ba cùng bay lên. Mây nồng nàn, trời đất gọi cảm, cỏ hoa vui tươi. Dế Mèn say sưa. Sau một hồi lâu miên man. Mèn ta chợt nghĩ bụng, ơ hay việc gì phải ta phải gánh hai con Én này trên vai cho mệt nhỉ. Sao ta không

quảng gánh nợ này đi để dạo chơi một mình có sướng hơn không? Nghĩ là làm, Mèn há mồm ra. Và nó rơi vèo xuống đất như một chiếc lá lìa cành.

(Theo Đoàn Công Lê Huy trong mục “Trò chuyện đầu tuần” - báo Hoa Học Trò)

Suy nghĩ của anh/chị về bài học rút ra từ câu chuyện trên.

 Gợi ý:

➤ **Xác định được ý nghĩa của câu chuyện:**

- Chim én tốt bụng đã tặng Dế Mèn món quà thật tuyệt: một chuyến thưởng ngoạn khung cảnh mùa xuân tươi đẹp, ấm áp. Tiếc thay Dế Mèn không biết trân trọng món quà ấy. Từ người chịu ơn, Dế ảo tưởng mình là người ban ơn. Từ việc mình là gánh nặng của người khác, Dế đã tưởng người khác chính là gánh nặng của mình. Lòng ích kỷ, tính toán và sự ngạo mạn, ảo tưởng đã khiến Dế phải trả giá đắt: Dế “rơi vèo xuống đất như một chiếc lá lìa cành”
- Câu chuyện có hình thức như một truyện ngụ ngôn phản ánh một thực tế của con người hiện nay: đời sống hiện đại giúp con người có thể làm được nhiều việc hơn nhưng cũng khiến họ quá ảo tưởng về mình và cách suy nghĩ, lối sống cũng thực dụng hơn. Câu chuyện cảnh tỉnh các bạn trẻ hiện nay: đừng quá ảo tưởng về bản thân mình và không nên sống quá ích kỷ, toan tính. Xác định chính xác mình là ai và giúp đỡ người khác một cách không vụ lợi, bạn sẽ nhận được nhiều hơn những thứ bạn đã cho đi.

➤ **Rút ra bài học sống:** Câu chuyện “Chim én và Dế Mèn” ngắn gọn, dồn nén trong vài dòng ngắn ngủi nhưng lại chứa đựng rất nhiều bài học nhân sinh lớn. Mỗi người đều học được những bài học nhân sinh từ câu chuyện:

- Đó có thể là câu chuyện về **sự hợp tác và chia sẻ**: nếu biết hợp tác, chia sẻ tất cả mọi người sẽ cùng có lợi.
- Đó có thể là câu chuyện về **giá trị cuộc sống**: biết trân trọng những gì mình đang có thì sẽ cảm nhận được giá trị đích thực của cuộc sống. Những người không biết quý trọng những gì mình đang có sẽ không bao giờ hạnh phúc, thậm chí bất hạnh. Bởi vậy hạnh phúc là tùy thuộc vào chính ta.
- Đó có thể là câu chuyện về **niềm tin**: Lòng tốt là đáng quý nhưng lòng tin còn đáng quý hơn, chúng ta cần phải tin tưởng nhau để cuộc sống thoải mái, nhẹ nhàng hơn.
- Đó cũng có thể là bài học về **cách nhìn, cách cảm nhận**: với cái nhìn thiện cận, hời hợt ta sẽ không phát hiện đúng bản chất cuộc sống dẫn đến những quyết định sai lầm.
- Đó cũng có thể là bài học về **cho và nhận mà cả cho và nhận luôn luôn chuyển hóa**: tưởng rằng cho đi nhưng lại được nhận lại và ngược lại...

- Điều quan trọng không phải là những thứ ta mang theo bên mình, mà là những gì ta đã đóng góp cho cuộc sống. Hãy quan tâm đến mọi người và tận hưởng cuộc sống, ta sẽ thấy cuộc sống có ý nghĩa hơn.

❖ Ý kiến bổ sung:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 10:

CÂU CHUYỆN “BÓNG NẮNG, BÓNG RÂM”

Con dê dài hun hút như cuộc đời. Ngày về thăm ngoại, trời chột nắng, chột râm. Mẹ bảo:

- Nhà ngoại ở cuối con dê.

Trên dê chỉ có mẹ, có con.

Lúc nắng, mẹ kéo tay con:

- Đi nhanh lên, kéo nắng võ đâu ra.

Con cố.

Lúc râm, con đi chậm, mẹ mắng:

- Đang lúc mát trời, đi nhanh lên, kéo nắng đến bây giờ.

Con ngỡ ngàng: sao nắng, râm đều phải vội?

Trời vẫn nắng, vẫn râm ...

... Mẹ mẹ cỏ xanh, con mới hiểu: đời, lúc nào cũng phải nhanh lên!

Bài học của anh/chị từ câu chuyện trên?

✎ Gợi ý:

➤ **Giải thích ý nghĩa câu chuyện:**

- Con dê dài hun hút: hình ảnh ẩn dụ cho con đường đời, cuộc đời giống như một con dê dài hun hút, mỗi người cần đi trên con dê của riêng mình.
 - Bóng nắng: tượng trưng cho những khó khăn, vất vả, trở ngại, thách thức và cả những thất bại con người có thể gặp trên đường đời.
 - Bóng râm: tượng trưng cho những cơ hội, thuận lợi, thành công trong cuộc sống.
 - Cuộc đời con người có khi nắng, có khi râm không phụ thuộc vào ý muốn chủ quan của chúng ta, mỗi người cần phải đi qua những “bóng nắng, bóng râm” để đi trọn con đường đời của mình.
- ✦ Nhà ngoại ở cuối con dê: tượng trưng cho đích đến của mỗi con người.

- ✦ **Một mẹ cỏ xanh:** Là những trải nghiệm mất mát. Cần trân trọng, yêu thương những người xung quanh khi còn hiện hữu.
- **Ý nghĩa câu chuyện:** dùng hình ảnh ẩn dụ để gửi gắm một thông điệp: Trên con đường đời, lúc nào cũng phải nhanh, nỗ lực hết mình phải đi qua những bóng nắng, bóng râm của cuộc đời.
- **Phân tích, lí giải:**
 - Sống là không chờ đợi, lúc nào cũng phải nhanh, nỗ lực đến đích. Cuộc đời là một hành trình dài hướng đến bến đợi bình an với những cơ hội và thách thức liên tiếp nhau.
 - Trong cuộc sống, phải nhận thức được đâu là những khó khăn, thử thách, cơ hội thuận lợi đối với mình.
 - Đó là cách nhìn nhận biện chứng về cuộc đời. Người ta chỉ nhận ra điều đó khi đã từng trải.
 - Con người không nên thụ động trước những biến cố xảy ra trong cuộc sống, lúc khó khăn trở ngại phải nhanh để vượt qua, không chìm đắm trong thất bại.
 - Lúc có cơ hội phải nhanh tay để nắm bắt, không để cơ hội tuột mất khỏi tầm tay.
 - Vì sao phải sống nhanh? Vì cuộc đời ngoài kia trôi đi hối hả, không chờ đợi ai, nhất là trong cuộc sống xã hội hiện nay. Bởi vậy mỗi chúng ta cần biết tận dụng thời gian chỉ ít cũng bỏ lỡ, bỏ lỡ cơ hội. Vì vậy, phải sống sao cho có mặt của chúng ta trong cuộc sống, cuộc đời.
 - **Liên hệ:** “Con người có thể sống vô danh nhưng không được sống vô nghĩa”.
 - ✦ Sống nhanh lên ? Trân trọng từng giây phút của cuộc đời, tăng cường độ sống cho một khoảng thời gian ngắn nhất, sống và làm việc một cách có ích, không nên sống hoài sống phí cho những mục đích, những dự định vô bổ. Sống có ý nghĩa với mình và những người xung quanh chứ không phải là sống thử, sống đốt cháy giai đoạn như một bộ phận thanh niên hiện nay.
 - ✦ Để làm gì ? Để trở thành người có ích, để “in dấu trên mặt đất và in dấu trên trái tim người khác”. Sống nhanh để trao gửi yêu thương và đón nhận yêu thương, sống nhanh để tận hưởng thiên đường ngay trên mặt đất ?
 - ✦ Nhưng trên con đường đời, dù đã xác định trước đích đến nhưng mỗi người vẫn “vòng vèo, chùng chình”. Chỉ khi nhận ra những mất mát hoặc mất mát ta mới nhận ra chân lí ở đời...
- **Bình luận, mở rộng, rút ra bài học:**
 - Cơ hội và thách thức, hạnh phúc và khổ đau, khó khăn và thuận lợi chia đều cho mỗi người, hãy coi mỗi thuận lợi và khó khăn là một phần của cuộc sống,

là một chặng đường mà ta phải đi qua, mình phải nhận ra và đón nhận nó và sống hết mình vì cuộc sống không chờ đợi ai.

- Hạnh phúc và khổ đau phụ thuộc vào thái độ sống của chúng ta.
- Mở rộng: Lấy dẫn chứng thêm từ các tác phẩm văn học.
- Liên hệ bản thân, rút ra bài học.

❖ Ý kiến bổ sung:

Câu chuyện 11: Suy nghĩ của anh (chị) về ý nghĩa của câu chuyện sau:

XÉN LÁ

Mẫu đơn là vua các loài hoa. Có anh nhà giàu, mua được một gốc, trồng ở giữa sân. Khi hoa nở, màu đỏ rực rỡ, lá xanh rợp mát. Người nào đi qua trông thấy cũng thốt lên: "Hoa đẹp biết bao!". Anh nhà giàu nghe người ta chỉ khen hoa, mà không thấy nói gì đến cành lá, bèn xén trụi cành lá. Rốt cuộc ai thấy cũng lắc đầu, nhàu mày bỏ đi. Anh nhà giàu hoang mang không hiểu, làu bàu: "Sao hôm qua thì ngợi khen hoa thế, mà hôm nay, thấy hoa lại lắc đầu như vậy?".

(Theo Trần Tứ Ích, Ngụ ngôn thi thoại, NXB Tp.Hồ Chí Minh, 2003)

🔗 Gợi ý:

➤ **Giải thích ý nghĩa câu chuyện.**

- Lời khen của người qua đường " Hoa đẹp biết bao!" và lời làu bàu của người trồng hoa: "Sao hôm qua thì ngợi khen hoa thế, mà hôm nay, thấy hoa lại lắc đầu như vậy?" thể hiện cách thưởng thức cái đẹp và cách quan sát cuộc sống ở mỗi người.
- Cách sống được thể hiện trong một câu chuyện giản dị, dễ hiểu.

➤ **Bàn luận**

- Phân tích chứng minh
 - ✦ Cách thưởng thức cái đẹp:
 - Cái đẹp là sự hài hòa, cái đẹp là sự tôn tạo lẫn nhau như hoa mẫu đơn " đẹp biết bao!" là nhờ sự phối hợp màu sắc (màu đỏ rực rỡ của hoa với lá xanh rợp mát), hình ảnh (cành lá với bông hoa).

- Để thưởng thức cái đẹp, con người phải hiểu biết về cái đẹp. Đặc biệt đối với người sáng tạo ra cái đẹp (trồng hoa, chơi hoa cũng là một nghệ thuật) thì phải biết rõ công việc của mình, phải hiểu đúng cách đánh giá của người khác về sản phẩm mà mình làm ra để hoàn thiện chúng, tránh hiểu sai, ảnh hưởng đến đũa con tinh thần của mình mà làm trò cười cho thiên hạ.
- Tiền không mua được cái đẹp và cách thức cái đẹp và cách thưởng thức cái đẹp. Sự thiếu hiểu biết giết chết cái đẹp.
- ✦ Cách sống, cách đánh giá cuộc sống:
 - Lắng nghe lời của người khác thật tốt nhưng phải biết nhận định, đánh giá để có hành động đúng đắn, không ngó ngán, nông nổi như anh nhà giàu trồng hoa mẫu đơn kia.
 - Nhìn sự vật, hiện tượng, quan sát cuộc sống phải đặt trong nhiều mối quan hệ mới khám phá ra được các giá trị vĩnh hằng của cuộc sống.
 - Cần có chủ kiến, cách sống riêng của mình không a dua, chạy theo người khác.
- Đánh giá mở rộng
 - ✦ Câu chuyện là một bài học quý giá về cách sống: sống phải chính là mình, phải nhìn cuộc đời, đánh giá cái đẹp bằng cái nhìn toàn diện và bằng đôi mắt quan sát của mình.
- **Bài học nhận thức và hành động.**
 - Nhận thức:
 - ✦ Câu chuyện không chỉ là một triết lý sống tích cực mà còn là một bài học đúng đắn giúp ta hiểu sâu sắc về cách thưởng thức cái đẹp, cách quan sát cuộc sống.
 - ✦ Thưởng thức cái đẹp và cách nhìn, cách đánh giá cuộc sống sâu sắc, góp phần làm nên giá trị làm người, giá trị nhân cách.
 - Hành động:
 - ✦ Trân trọng cái đẹp và có ý thức sáng tạo ra cái đẹp.
 - ✦ Trau dồi tích lũy kiến thức, vốn sống để có cách quan sát, đánh giá sắc sảo các hiện tượng của đời sống.
 - ✦ Chọn lọc cho mình cách sống tốt và biểu hiện cách sống ấy mang dấu ấn cá nhân, không lệ thuộc làm theo người khác.
 - ✦ Trong thực tế có nhiều người hay bắt chước người khác, không quyết đoán và quan sát cuộc đời rất cực đoan phiến diện. Cách sống và cách nhìn ấy cần chấn chỉnh.

❖ Ý kiến bổ sung:

Câu chuyện 12:

BỨC TRANH TUYỆT VỜI

Một họa sĩ suốt đời mơ ước vẽ một bức tranh đẹp nhất trần gian. Ông đến hỏi một vị giáo sĩ để biết được điều gì đẹp nhất. Vị giáo sĩ trả lời: “Tôi nghĩ điều đẹp nhất trần gian là niềm tin, vì niềm tin nâng cao giá trị con người”.

Họa sĩ cũng đặt câu hỏi tương tự với một cô gái và được trả lời: “Tình yêu là điều đẹp nhất trần gian, bởi tình yêu làm cho cay đắng trở nên ngọt ngào, mang đến nụ cười cho kẻ khóc than, làm cho điều bé nhỏ trở nên cao thượng, cuộc sống sẽ nhàm chán biết bao nếu không có tình yêu”.

Cuối cùng họa sĩ gặp một người lính mới từ trận mạc trở về. Được hỏi, người lính trả lời: “Hòa bình là cái đẹp nhất trần gian, ở đâu có hòa bình ở đó có cái đẹp”. Họa sĩ tự hỏi mình: “Làm sao tôi có thể vẽ cùng lúc niềm tin, hòa bình và tình yêu?”

.....Khi trở về nhà, ông nhận ra niềm tin trong mắt các con, tình yêu thương trong cái hôn của người vợ. Chính những điều đó làm ông tràn ngập hạnh phúc và bình an. Họa sĩ đã hiểu thế nào là điều đẹp nhất trần gian. Sau khi hoàn thành tác phẩm, ông đặt tên cho nó là “Gia đình”.

(Theo Phép màu nhiệm của đời, NXB TP Hồ Chí Minh 2004)

Anh (chị) suy nghĩ gì về ý nghĩa được gọi ra từ Câu chuyện trên?

Gợi ý:

➤ Nội dung, ý nghĩa câu chuyện:

- Một họa sĩ mơ ước vẽ được một bức tranh đẹp nhất. Ông đi hỏi mọi người để biết điều gì đẹp nhất. Giáo sĩ cho rằng điều đẹp nhất là *niềm tin*, cô gái cho rằng đó là *tình yêu*, người lính lại cho là *hòa bình*... Về nhà ông tìm thấy tình yêu, niềm tin và sự an bình từ những người thân yêu trong ngôi nhà của mình, ông hiểu ra: điều đẹp nhất đó là gia đình.
- Câu chuyện khẳng định tình cảm gia đình là điều đẹp nhất – từ đó đề cao vai trò quan trọng của gia đình với mỗi người. Gia đình cho ta niềm tin, tình yêu, sự an bình và hạnh phúc.
- Trong cuộc sống có nhiều giá trị tinh thần tốt đẹp làm nên những “bức tranh” muôn màu, nhưng gia đình là “bức tranh tuyệt vời” nhất.

➤ Bàn luận và đánh giá:

- Mỗi người có thể có những cảm nhận khác nhau về vẻ đẹp của cuộc sống (niềm tin, tình yêu, hòa bình....)
- Tuy nhiên, gia đình chính là nơi hội tụ những giá trị tinh thần cao quý đó.
- Tình cảm gia đình là điều đẹp đẽ nhất. Có gia đình, chúng ta có tình yêu, có chỗ dựa tinh thần và niềm tin vào cuộc sống, sự an bình, vui vẻ, hạnh phúc. Vì gia đình là:
 - ✦ Nơi xuất phát của mọi tình yêu thương (tình vợ chồng, tình mẫu tử, tình anh em,...)
 - ✦ Chỗ dựa tinh thần vững chắc của mỗi người (nơi sum họp, chốn chở che, niềm an ủi động viên....)
 - ✦ Có vai trò quan trọng trong việc giáo dục, hình thành nhân cách cho con người.
 - ✦ Tế bào của xã hội, gia đình êm ấm bình yên hạnh phúc tạo nên sự bình yên của xã hội
 - ✦ Thế giới ấm áp, bình yên, hạnh phúc.
- Được sống trong tình cảm yêu thương của những người thân trong gia đình là niềm sung sướng và hạnh phúc. Trái lại, không được sống trong mái ấm gia đình, thiếu tình cảm gia đình là bất hạnh lớn lao (dẫn chứng minh họa).
- Phê phán những ai chưa biết quý trọng gia đình, chưa trân trọng những tình cảm của người thân, không có ý thức trách nhiệm giữ gìn hạnh phúc gia đình hoặc những hành động phá hoại hạnh phúc gia đình (có dẫn chứng minh họa).

➤ **Nêu bài học:**

- Để có một gia đình đẹp nhất trần gian, mỗi người cần tô vẽ bức tranh gia đình bằng những màu sắc: màu đỏ nồng nhiệt yêu thương; màu hồng ân cần, chia sẻ; màu chàm nhẫn nại, hi sinh; màu tím thủy chung, tình nghĩa; màu vàng chân thành trung thực; màu xanh hòa thuận, tin tưởng...
- Gia đình là vô cùng quý giá và thiêng liêng, mỗi người phải biết quý trọng, giữ gìn, bảo vệ gia đình, nhất là trong xã hội hiện đại.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 13: Suy nghĩ của anh (chị) từ câu chuyện sau đây:

NHỮNG ĐIỀU VÔ GIÁ

Người mẹ đang bận rộn nấu bữa cơm tối dưới bếp, bất ngờ cậu con trai bé bỏng chạy ù vào, và đưa cho mẹ một mẩu giấy nhỏ. Sau khi lau tay, người mẹ mở tờ giấy ra và đọc:

- Cắt cỏ trong vườn: 5 đô la
- Dọn dẹp phòng của con: 1 đô la
- Đi chợ cùng với mẹ: 50 xu
- Trông em giúp mẹ: 25 xu
- Đổ rác: 1 đô la
- Kết quả học tập tốt: 5 đô la
- Quét dọn sân: 2 đô la
- Mẹ nợ con tổng cộng: 14,75 đô la

Sau khi đọc xong, người mẹ nhìn con trai đang đứng chờ với vẻ mặt đầy hy vọng. Bà cầm bút lên, lật mặt sau của tờ giấy và viết:

- Chín tháng mười ngày con nằm trong bụng mẹ: Miễn phí.
- Những lúc mẹ bên cạnh chăm sóc, cầu nguyện mỗi khi con ốm đau: Miễn phí.
- Những giọt nước mắt con làm mẹ khóc trong những năm qua: Miễn phí.
- Tất cả những đồ chơi, thức ăn, quần áo mà mẹ đã nuôi con trong suốt mấy năm qua: Miễn phí.

Và đắt hơn cả chính là tình yêu của mẹ dành cho con: Cũng miễn phí luôn con trai ạ.

Khi đọc những dòng chữ của mẹ, cậu bé vô cùng xúc động, nước mắt lưng tròng. Cậu nhìn mẹ và nói: “Con yêu mẹ nhiều lắm!”. Sau đó, cậu đặt bút viết thêm vào tờ giấy dòng chữ thật lớn: “MẸ SẼ ĐƯỢC NHẬN LẠI TRỌN VẸN”

(Dẫn từ Báo Nông nghiệp Việt Nam)

Gợi ý:

- Ý nghĩa câu chuyện
 - Tình cảm mẹ con là tình cảm thiêng liêng, cao quý. Biết đón nhận tình thương, sự quan tâm của mẹ thì phải biết ơn và cũng biết mang đến cho mẹ niềm vui, niềm hạnh phúc.
 - Câu chuyện mang đến một bài học về “cho” và “nhận” trong cuộc sống.
- Suy nghĩ về vấn đề mà câu chuyện đặt ra
 - Phải biết “cho” mọi người những điều tốt đẹp thì sẽ nhận được những điều tốt đẹp.
 - Nhưng có những “cho – nhận” đáng ca ngợi, lại có những “cho – nhận” đáng lên án:
 - ✦ “Cho – nhận” sự quan tâm, lo lắng, tình cảm bao dung, nhân ái. Đó là hành động “cho – nhận” đáng ca ngợi, cần được nhân lên.

✦ Kẻ “nhận” mà không “cho” là kẻ ích kỉ.

➤ Xác định thái độ sống của bản thân.

❖ Ý kiến bổ sung:

Câu chuyện 14:

CUỐN SÁCH VÀ GIỎ ĐỰNG THAN

Có một câu chuyện kể rằng tại một trang trại ở miền núi xa xôi, miền Đông bang Kentucky, có một ông cụ sống với người cháu của mình. Mỗi buổi sáng, ông cụ đều dậy rất sớm để đọc sách. Có những cuốn sách ông đã đọc nhiều lần, đến mức cuốn sách sờn cũ, nhưng lúc nào ông đọc cũng say mê và chưa một buổi sáng nào ông quên đọc sách.

Cậu cháu trai cũng bắt chước ông, cũng cố gắng mỗi ngày đều ngồi đọc sách. Rồi một ngày, cậu hỏi ông:

- Ông ơi, cháu cũng thử đọc sách như ông, nhưng cháu không hiểu gì cả. Hoặc là có những đoạn cháu hiểu, nhưng khi gấp sách lại là cháu quên ngay. Thế thì đọc sách có gì tốt đâu mà ông đọc thường xuyên thế ạ...

Ông cụ lúc đó đang đổ than vào lò, quay lại nhìn cháu và chỉ nói:

- Cháu hãy đem cái giỏ đựng than này ra sông và mang về cho ông một giỏ nước nhé!

Cậu bé liền làm theo lời ông, dù rằng tất cả nước đã chảy ra hết khỏi giỏ trước khi cậu bé quay về đến nhà.

Nhìn thấy cái giỏ, ông cụ cười và nói:

- Nước chảy hết mất rồi! Có lẽ lần sau cháu sẽ phải đi nhanh hơn nữa!

Rồi ông bảo cháu quay lại sông lấy một giỏ nước.

Lần này cậu bé cố chạy nhanh hơn, nhưng lại một lần nữa, khi cậu về đến nhà thì cái giỏ đã trống rỗng. Thở không ra hơi, cậu nói với ông rằng “đựng nước vào cái giỏ là điều không thể”, rồi đi lấy một chiếc xô để múc nước. Nhưng ông cụ ngăn lại:

- Ông không muốn lấy một xô nước. Ông muốn lấy một giỏ nước cơ mà! Cháu có thể làm được đấy, chỉ có điều cháu chưa cố hết sức thôi!

Rồi ông lại bảo cháu ra sông lấy nước. Vào lúc này, cậu bé đã biết rằng không thể đựng nước vào giỏ được, nhưng cậu muốn cho ông thấy rằng dù cậu chạy nhanh đến đâu, nước cũng sẽ chảy hết ra khỏi giỏ trước khi cậu về đến nhà. Thế là cậu bé lại lấy nước, lại chạy nhanh hết sức, và khi về đến chỗ ông, cái giỏ lại trống rỗng.

- Ông xem này - Cậu bé hụt hơi nói - Thật là vô ích!

- Cháu lại nghĩ nó là vô ích ư... - Ông cụ nói - Cháu thử nhìn cái giỏ xem!

Cậu bé nhìn vào cái giỏ, và lần đầu tiên, cậu bé nhận ra rằng cái giỏ trông khác hẳn ban đầu. Nó không còn là cái giỏ than đen bẩn nữa, mà đã được nước rửa sạch sẽ.

- Cháu của ông, đó là những gì diễn ra khi cháu đọc sách. Có thể cháu không hiểu hoặc không nhớ được mọi thứ, nhưng khi cháu đọc, sách sẽ thay đổi cháu từ bên trong tâm hồn, như nước đã làm sạch giỏ than kia vậy.

Hãy nêu ý nghĩa của Câu chuyện! Bằng kinh nghiệm đọc sách của bản thân mình hãy làm rõ ý nghĩa của Câu chuyện trên.

 Gợi ý:

➤ Ý nghĩa câu chuyện:

- Câu chuyện giúp ta rút ra được vai trò quan trọng của việc đọc sách. Việc đọc sách cũng giống như việc cầm giỏ đựng than đi lấy nước. Người ta không thể lấy nước bằng chiếc giỏ đựng than nhưng công việc đó không có nghĩa là vô ích bởi vì chính nước đã làm sạch chiếc giỏ giơ bẩn kia.
- Việc đọc sách cũng vậy, có thể khi ta đọc sách ta không nhận ra được tức thời vai trò của nó nhưng chính sách đã làm thay đổi tâm hồn con người mà cần trải qua thời gian ta mới nhận ra được.

➤ Qua thực tế đọc sách ta thấy:

- Sách có tầm vai trò quan trọng đối với con người vì sách chứa những tri thức to lớn của nhân loại. Tuy nhiên sách cũng chỉ là sách, tri thức nhân loại cũng vô nghĩa nếu như chúng ta không đọc, không khám phá và chiếm lĩnh chúng. Vì thế đọc sách có tầm quan trọng vô cùng to lớn đối với đời sống con người.
- Đọc sách không phải lúc nào cũng có thể hiểu hết những điều viết trong sách. Muốn hiểu cần phải có thời gian. Vì thế đọc sách đòi hỏi phải có cả một quá trình lâu dài.
- Đọc sách mang lại nhiều lợi ích to lớn tuy nhiên ta cũng cần lưu ý nên đọc như thế nào và đọc những loại sách gì?

➤ Liên hệ bản thân.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 15:

ÔNG GIÀ VÀ THẦN CHẾT

Một hôm ông già đốn củi và gánh về nhà. Đường thì xa, gánh củi thì nặng, ông già kiệt sức, đặt bó củi xuống và nói:

- Chà, giá thần chết mang ta đi có phải hơn không!

Thần Chết đến và bảo:

- Ta đây, lão cần gì nào?

Ông già sợ hãi bảo:

- Lão muốn ngài nhắc hộ bó củi lên cho lão.

(Lep Tôn-xtôi, phỏng theo truyện ngụ ngôn của Ê-Dôp)

Anh(chị) có suy nghĩ gì về vấn đề chứa đựng trong câu chuyện trên?

Gợi ý:

➤ **Nội dung và ý nghĩa câu chuyện:**

- Câu chuyện “Ông già và thần Chết” đã đặt con người bên vực thăm và buộc họ lựa chọn giữa cái chết nhẹ nhàng và sự sống vất vả.
- Qua câu trả lời của ông lão “Lão muốn ngài nhắc hộ bó củi lên cho lão”, Lep Tôn-xtôi muốn khẳng định: sự sống là đáng quý; con người dù lâm vào hoàn cảnh bất hạnh đến đâu, đâu có gần kề với cái chết, vẫn mong muốn được sống. Nó khẳng định một chân lí: Hãy giữ gìn cuộc sống đến khi nào có thể, đừng đại dột, bởi vì không ai có thể chết hai lần.

➤ **Suy nghĩ của bản thân:**

- Câu chuyện đã đặt ra một vấn đề có ý nghĩa nhân sinh lớn lao, đó là tư tưởng bi quan và lòng ham sống tồn tại song song trong con người. Nhưng, như một quy luật sự sống luôn giành chiến thắng, chí ít là sự chiến thắng diễn ra trong tư tưởng con người.
- Cuộc sống luôn có muôn vàn khó khăn thử thách. Do đó, con người cần có bản lĩnh vượt qua chông gai trên hành trình đi tìm hạnh phúc vì chỉ một phút nản lòng cũng có thể đánh mất cả cuộc đời mình.
- Mỗi con người cần phải quý cuộc sống của bản thân. Đó là một quan niệm sống cao đẹp mà mỗi người cần phải hướng tới trong cuộc đời mình.

➤ **Rút ra bài học về cách sống cho bản thân.** Hãy yêu sự sống. Dù ở trong hoàn cảnh nào, con người ta cũng phải luôn hướng về phía cuộc sống, dù có lúc sẽ tuyệt vọng.

❖ Ý kiến bổ sung:

.....

.....

.....

Câu chuyện 16:

NGÔI NHÀ CÓ 1000 CHIẾC GƯƠNG

Ngày xưa, tại một ngôi làng nhỏ xa xôi, có một nơi mà người ta gọi là “Ngôi nhà có 1.000 chiếc gương”. Có một chú chó nhỏ yêu đời nghe nói về nơi này nên quyết định đến thăm.

Khi đến nơi, chú ta hăm hở phóng nhanh lên các bậc thang dẫn đến cửa của căn nhà với tâm trạng vui vẻ. Chú đưa mắt nhìn qua cửa, đôi tai vểnh cao và đuôi vẫy ra dáng mừng rỡ. Thật ngạc nhiên! Chú phát hiện ra có 1.000 chú chó nhỏ vui vẻ khác đang nhìn chú và cũng đang vẫy đuôi hơn hờ y như chú. Chú nở một nụ cười thật tươi tắn và, lạ chưa, chú được đáp lại ngay cũng với 1.000 nụ cười rạng rỡ như thế. Khi rời khỏi ngôi nhà, chú chó vui vẻ tự nhủ: “Nơi này thật kỳ diệu. Mình sẽ đến đây thường xuyên”.

Có một chú chó nhỏ khác cũng quyết định đến thăm ngôi nhà. Chú chó này không có được tính khí vui vẻ như chú chó đầu tiên. Khi đến ngôi nhà, chú ta chậm rãi leo lên từng bậc cầu thang rồi cúi đầu lom khom nhìn qua cửa. Chú cũng thấy bên trong là 1.000 chú chó khác nhưng sao chúng trông chẳng thân thiện chút nào. Con nào con nấy cũng nhìn vào chú chằm chằm. Chú liền phản ứng bằng cách cất tiếng gầm gừ với đám chó ấy và rồi lại khiếp sợ khi thấy 1.000 con chó kia gầm gừ đáp trả, gần như tức thời. Không chần chừ, chú chó cụp đuôi bỏ đi ngay và tự nhủ: “Nơi này thật ghê rợn, mình sẽ chẳng bao giờ đến đây nữa”.

(Trích Hạt giống tâm hồn)

Câu chuyện trên gợi cho anh (chị) suy nghĩ gì?

Gợi ý:

➤ **Giải thích ý nghĩa câu chuyện**

- Cách nhìn ngôi nhà của chú chó thứ nhất: Ẩn dụ cho cách nhìn thân thiện, nhân ái, tin yêu, cởi mở của con người.
- Cách nhìn ngôi nhà của chú chó thứ hai: Ẩn dụ cho cách nhìn hẹp hòi, thiếu thiện cảm, ác cảm, thiếu tin yêu của con người.
- Ý nghĩa câu chuyện: Chúng ta ứng xử với con người và cuộc đời thế nào thì con người và cuộc đời sẽ đáp trả lại chúng ta thế ấy. Nếu ta mở lòng nhân ái, thân thiện, tin yêu ta được đền đáp bằng lòng tin yêu và thân thiện. Nếu ta đóng kín cõi lòng trong vị ki, hẹp hòi, ác cảm ta sẽ không bao giờ tìm thấy sự tin yêu.

➤ **Suy nghĩ của bản thân.**

- Học sinh có thể có những ý kiến khác nhau miễn sao lí giải, minh chứng một cách có tình, có lí, có sức thuyết phục.

- Phải biết bổ sung, nâng cao, mở rộng vấn đề.
- Qua câu chuyện phải rút ra được bài học cho bản thân: Đó là bài học về cách nhìn đời, nhìn người, cách ứng xử với mọi người xung quanh.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

Câu chuyện 17:

ĐỊA NGỤC HAY THIÊN ĐÀNG?

Một ký giả được phép xuống địa ngục và lên thiên đàng để làm phóng sự về cuộc sống ở đó. Anh xuống địa ngục vào đúng giờ ăn. Thức ăn toàn sơn hào hải vị nhưng cư dân lại ốm o, gầy còm, da bọc xương. Và anh chỉ hiểu ra khi quan sát họ dùng bữa. Muỗng, nĩa, đũa rất dài buộc dính vào đôi tay nên dù cố gắng mấy họ cũng không thể đưa thức ăn vào miệng, mà thức ăn lại đổ ra bàn hay rơi tung toé xuống đất. Tệ hơn nữa là họ tranh giành nhau, và muỗng nĩa đũa trở thành vũ khí để họ đâm chém nhau. Khi giờ ăn kết thúc, họ buồn bã thất vọng rời phòng ăn với dạ dày rỗng không.

Quá sợ hãi, chàng ký giả rời địa ngục để lên thiên đàng. Đến nơi cũng đúng vào giờ ăn. Thức ăn đơn sơ giản dị nhưng cư dân ai cũng vui tươi, khỏe mạnh. Đôi bàn tay họ cũng được gắn chặt vào muỗng, nĩa, đũa rất dài. Có khác là thay vì đưa thức ăn vào miệng của mình thì họ lại yêu thương dùng muỗng nĩa để đút thức ăn cho nhau. Phòng ăn vang tiếng ca hát, nói cười vui vẻ.

Nếu là anh bạn ký giả, anh (chị) anh chị suy nghĩ như thế nào trước những điều trông thấy.

✎ **Gợi ý:**

- **Giải thích khái niệm :** Địa ngục, thiên đàng
 - Quan niệm duy tâm: - Địa ngục , thiên đàng : nơi ở của con sau khi chết
 - Địa ngục : nơi trừng phạt những kẻ xấu, ác.
 - Thiên đàng : Nơi những người tốt.
- **Nội dung câu chuyện:** Nói về cảnh ăn uống của cư dân ở Địa ngục và thiên đàng. (giống nhau : công cụ để ăn uống)
 - Địa ngục : món ăn ngon nhưng cư dân không ăn được, tranh giành, đâm chém nhau -> đói, gầy guộc.
 - Thiên đàng : món ăn giản dị- > những cư dân đều ăn no, vui vẻ khỏe mạnh.
- **Suy nghĩ từ nội dung câu chuyện.:**

- Sự ích kỉ và lòng nhân ái.
 - ✦ Cư dân địa ngục : chỉ nghĩ tới bản thân -> đầu óc mù mịt -> hung hãn-> tự trừng phạt mình.
 - ✦ Cư dân thiên đàng : quan tâm, chia sẻ cho nhau -> sáng suốt tìm được cách thức để thực hiện hiệu quả -> hạnh phúc.
- Địa ngục hay thiên đàng đều do chính con người tạo ra. Dù trong bất cứ hoàn cảnh nào, nếu biết quan tâm chia sẻ lẫn nhau con người sẽ hạnh phúc, và ngược lại.

➤ **Bài học, liên hệ bản thân.**

❖ Ý kiến bổ sung:

Câu chuyện 18:

Suy nghĩ và bình luận về ý nghĩa của anh(chị) qua câu chuyện sau đây:

CHIẾC BÌNH NỨT

Một người có hai chiếc bình lớn để chuyển nước. Một chiếc bình bị nứt nên khi gánh từ giếng về nước trong bình chỉ còn một nửa. Chiếc bình lành rất tự hào về sự hoàn hảo của mình, còn chiếc bình nứt luôn thấy dằn vặt, cắn rứt vì không hoàn thành nhiệm vụ. Một ngày nọ, chiếc bình nứt nói với người chủ : Tôi thực sự thấy xấu hổ về mình. Tôi muốn xin lỗi ông. Người xấu hổ vì chuyện gì? - người chủ hỏi. Chỉ vì tôi nứt mà ông không nhận được đầy đủ những gì xứng đáng với công sức của ông bỏ ra - chiếc bình nứt nói.

“Không đâu” - ông chủ trả lời - Khi đi về người có chú ý thấy luống hoa bên đường hay không? Người không thấy hoa chỉ mọc bên này đường phía của nhà người sao? Ta đã biết được vết nứt của người nên đã gieo hạt giống hoa bên phía ấy. Trong những năm qua ta đã vun tưới cho chúng và hái về trang hoàng căn nhà. Nếu không có người nhà ta có ẩm cúng và duyên dáng được thế này không?

🔗 Gợi ý:

➤ **Nhận thức về câu chuyện**

- Trong câu chuyện, chiếc bình nứt đã rất chân thành nói với ông chủ về khuyết điểm của nó. Rất may mắn nó gặp được ông chủ tốt bụng, có mắt tinh tế (và óc sáng tạo lãng mạn). Vì thế số phận của nó vẫn tiếp diễn tốt đẹp.

- Ý nghĩa của câu chuyện: Mỗi người trong chúng ta đều có những nhược điểm rất riêng biệt. Ai cũng là chiếc bình nứt cả. Nhưng chính vết nứt và các nhược điểm đó mới khiến cho đời sống chung của chúng ta trở nên phong phú, trở nên thú vị. Chúng ta phải biết chấp nhận cá tính của từng người trong cuộc sống và tìm cho ra cái tốt của họ.

➤ **Suy nghĩ của bản thân:**

- Chiếc bình nứt vẫn hữu ích. Mỗi chúng ta đều không hoàn hảo, nhưng ta có thể xoay chuyển và tận dụng ngay cả những điểm không hoàn hảo đó. Điều này có nghĩa cuộc đời có nhiều màu sắc, và nhiều cách để mỗi người tự hoàn thiện mình.
- Tuy nhiên trong cuộc sống, thực tế diễn biến phức tạp hơn.
 - ✦ Khi có những điểm yếu thì chưa chắc ta có thể tiếp tục đi tiếp con đường cạnh tranh như người bình thường.
 - ✦ Khi gặp những hoàn cảnh mà khả năng khẳng định mình thấp, thì việc tiếp tục hoạt động là điều rất khó khăn.

➤ **Bài học nhận thức và hành động:**

- Hãy biết chấp nhận khiếm khuyết của mình và của người khác.
- Đừng chờ đợi người khác hiểu mình mà hãy tự nhận thức về mình trước để sống tốt hơn, hữu ích hơn.
- Chúng ta lặn lộn trong cuộc sống và xây dựng cuộc sống bằng nỗ lực và niềm tin, hơn là bằng những dằn vặt, đợi chờ và tiếc nuối.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 19:

CÁCH NHÌN

Có hai xưởng sản xuất giày cùng phái người đến khảo sát thị trường ở châu Phi. Nhân viên của công ty thứ nhất sau khi đến nơi nhanh chóng báo về: “ Người dân ở đây không có thói quen mang giày. Ngày mai tôi sẽ đáp máy bay về nước”.

Trong khi đó, nhân viên của công ty thứ hai lại báo về một nội dung hoàn toàn khác: “ Nơi đây đầy triển vọng vì chưa có ai mang giày cả. Chúng ta sẽ khai thác thị trường.”

(Trích Đạo lí sống đẹp – NXB Thời Đại)

Suy nghĩ của anh (chị) về ý nghĩa gợi ra từ câu chuyện trên.

Gợi ý:

➤ **Phân tích câu chuyện để rút ra ý nghĩa vấn đề:**

- Giải thích từ cách nhìn: cách nhìn là sự quan sát, đánh giá, quan niệm của mỗi người về hiện tượng, sự vật, con người, cuộc sống...
- Khái quát ý nghĩa của câu chuyện: câu chuyện đề cập đến hai cách nhìn.
 - ✦ Nhân viên công ty 1 : là cách nhìn xuất phát từ sự quan sát vội vã, lướt qua hiện tượng và vội vàng đưa ra kết luận một cách an phận, bằng lòng chấp nhận thực tế. Cách nhìn này tiêu biểu cho sự đánh giá nông cạn, hời hợt.
 - ✦ Cách nhìn của nhân viên công ty 2: là cách nhìn từ sự quan sát kĩ lưỡng, cẩn thận và đưa ra kết luận một cách tích cực, tạo ra một cơ hội đầu tư. Cách nhìn này biểu tượng cho sự đánh giá sâu sắc, thấu đáo.
 - ✦ Bài học từ câu chuyện trên: trong cuộc sống có khi cùng một vấn đề nhưng đem đến nhiều cách đánh giá khác nhau. Có những cách đánh giá chỉ dừng lại ở sự quan sát bên ngoài hiện tượng nhưng cũng có những cách đánh giá độc đáo, bất ngờ đem đến niềm tin, thúc đẩy hành động hướng tới mục đích.

➤ **Bình luận về ý nghĩa gợi ra từ câu chuyện:**

- Cuộc sống muôn hình vạn trạng , cùng một sự việc xảy ra, cùng một vấn đề nhưng mỗi người lại có cách đánh giá khác nhau, phụ thuộc vào cách nhìn nhận chủ quan của bản thân.
- Trong cuộc sống có những cách đánh giá, nhìn nhận vấn đề đánh mất cơ hội, sự tự tin, lạc quan của con người. Cách nhìn này kìm hãm sự nỗ lực hành động vươn lên của con người. Nhưng trong cuộc sống cũng có những cách đánh giá, nhìn nhận vấn đề tạo cơ hội, niềm tin, lạc quan của con người. Đó là cách nhìn tạo động lực giúp con người nỗ lực hành động để tạo ra những thành quả có ý nghĩa cho bản thân và xã hội.
- Để có được cách nhìn đúng đắn, tích cực con người cần có sự tinh nhạy, sắc bén, sâu sắc khi quan sát và suy xét thấu đáo vấn đề trước khi đưa ra kết luận. Và quan trọng hơn là phải có niềm tin đối với đối tượng được nhìn nhận, đánh giá.
- Phản đề : Phê phán những người có cái nhìn hời hợt, có cách đánh giá chủ quan theo cảm tính. Phê phán cái nhìn bi quan, thiếu tự tin,...

➤ **Liên hệ và rút ra bài học:**

- Cuộc sống vốn muôn màu, muôn sắc nên khi nhìn nhận vấn đề không được vội vàng, hấp tấp chỉ nhìn hời hợt bên ngoài hiện tượng mà phải suy nghĩ kĩ lưỡng trước khi đưa ra kết luận. Và phải có trách nhiệm trước sự đánh giá của bản thân.
- Cần có cách nhìn lạc quan để phát hiện mặt tốt, mặt tích cực của sự vật, hiện tượng, con người.... Từ đó luôn biết vượt qua những khó khăn, thử thách để tạo cơ hội hướng tới mục đích cao cả.

❖ Ý kiến bổ sung:

Câu chuyện 20: Suy nghĩ của anh (chị) về ý nghĩa gợi ra từ câu chuyện sau:

TỜ GIẤY TRẮNG

Có một lần, tại một trường trung học, ngài Hiệu trưởng đến gặp các em học sinh để nói chuyện. Trong khi nói, ông giơ lên cho các em thấy một tờ giấy trắng, trên đó có một chấm tròn đen ở một góc nhỏ và hỏi:

- Các em có thấy đây là gì không ?

Tức thì cả hội trường vang lên:

- Đó là một dấu chấm.

Ngài Hiệu trưởng hỏi lại :

- Thế không ai nhận ra đây là một tờ giấy trắng ư ? Ngài kết luận :

- Thế đấy con người luôn luôn chú ý đến những lỗi nhỏ nhặt mà quên đi tất cả những phẩm chất tốt đẹp còn lại. Khi phải đánh giá một sự việc hay là một con người, thầy mong các em sẽ chú ý đến tờ giấy trắng nhiều hơn là những vết bẩn có trên nó.

(Theo Quà tặng cuộc sống)

🔍 Gợi ý

- **Tóm tắt được nội dung câu chuyện:** Câu chuyện về một tờ giấy trắng không hoàn hảo vì một dấu chấm đen nhỏ để lại bài học sâu sắc về cách đánh giá và nhìn nhận con người.
- **Nêu ý nghĩa của câu chuyện:**
 - Con người trong cuộc sống không ai là hoàn hảo. Vì một lí do nào đó mà người ta mắc phải sai lầm.

- Vì thế khi đánh giá một con người nào đó ta không nên chỉ nhìn một cách phiến diện, chỉ nhìn vào những sai lầm mà họ vô tình mắc phải mà cần nhìn vào những mặt tốt đẹp của họ cũng giống như tờ giấy trắng chỉ có một chấm đen nhỏ kia.

➤ **Lấy được dẫn chứng thực tế, có liên hệ.**

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 21: Suy nghĩ của anh (chị) về ý nghĩa gợi ra từ câu chuyện sau:

NGŨ NGÔN VỀ CÂY BÚT CHÌ

Một người thợ làm bút chì nâng niu sản phẩm của mình trước khi cho vào hộp. “Có năm điều người cần nhớ trước khi ta đem người ra giới thiệu bên ngoài.”

Ông ta nói với cây bút chì. “Hãy luôn ghi nhớ và không bao giờ quên để trở thành cây bút chì tốt nhất mà Người có thể.”

1. Người có thể làm được nhiều công việc vĩ đại chỉ khi cho phép mình được một người nào đó cầm trên tay.
2. Người sẽ trải qua việc gọt giữa đau đớn hết lần này đến lần khác, nhưng đó là điều cần thiết để trở nên một cây bút chì tốt hơn.
3. Người có thể sửa chữa được bất kì lỗi sai nào nếu đã lỡ phạm phải.
4. Phần quan trọng nhất của Người sẽ luôn là những gì ở bên trong Người.
5. Trên mỗi bề mặt mà Người được dùng đến Người phải để lại dấu ấn. Trong bất kì điều kiện gì, Người cũng phải tiếp tục viết.

Cây bút chì hiểu và hứa sẽ ghi nhớ và nó đi vào trong hộp với mục đích nằm trong tim mình.

Bây giờ bạn hãy thay thế vào chỗ của cây bút chì. Hãy luôn ghi nhớ và không bao giờ quên để trở thành một người tốt nhất mà bạn có thể.

(Phỏng theo : Quà tặng cuộc sống- Nhà xuất bản Trẻ)

✍ **Gợi ý**

➤ **Ý nghĩa nội dung câu chuyện:** Muốn trở thành người tốt thì phải trau dồi rèn luyện không chỉ về thể chất mà quan trọng là trí tuệ, đạo đức.

- Mượn hình thức câu chuyện ngụ ngôn về một đồ vật , tác giả nhẹ nhàng khuyên nhủ ta cần phải học tập , rèn luyện ngay từ khi còn ngồi trên ghế nhà trường.

- Con người chỉ thành công khi khổ luyện giống như cây bút chì phải trải qua việc gọt giũa đau đớn hết lần này đến lần khác vì đó là điều cần thiết.
- Ta sai lầm vấp ngã, thất bại nhưng không nên nản chí mà phải biết rút kinh nghiệm, có ý chí, nghị lực, lòng lạc quan, yêu đời...
- Một người tốt cần một cơ thể khỏe mạnh, một trí tuệ sắc bén, một tâm hồn nhân văn...
- Dù ta làm gì, ở đâu, trong hoàn cảnh nào cũng phải cố gắng hoàn thành tốt công việc bằng khả năng của mình...
- Thật buồn và đáng chê trách cho những người sống không có hoài bão, ước mơ, sống hoài, sống phí...

❖ Ý kiến bổ sung:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 22: Suy nghĩ của anh (chị) về ý nghĩa gọi ra từ câu chuyện sau:

BÀI THUYẾT GIẢNG

Tại ngôi làng nhỏ, vào ngày chủ nhật, có vị giáo sư thường đến nói chuyện về cuộc sống. Hôm nay ông đến thăm nhà của cậu bé vốn không hề muốn chơi hay kết bạn với ai.

Cậu bé mời vị giáo sư vào nhà và lấy cho ông một chiếc ghế ngồi bên bếp lửa cho ấm.

Trong im lặng, hai người cùng ngồi nhìn những ngọn lửa nhảy múa. Sau vài phút, vị giáo sư lấy cái kẹp, cẩn thận nhặt một mẩu than hồng đang cháy sáng ra và đặt nó sang bên cạnh lò sưởi.

Rồi ông lại ngồi xuống ghế, vẫn im lặng. Cậu bé cũng im lặng quan sát mọi việc.

Cục than đơn lẻ cháy nhỏ dần rồi tắt hẳn.

Vị giáo sư nhìn đông hồ và nhận ra đã đến giờ ông phải đi thăm nhà khác. Ông chậm rãi đứng dậy, nhặt cục than lạnh đặt vào giữa bếp lửa. Ngay lập tức, nó lại bắt đầu cháy, tỏa sáng với ánh sáng và hơi ấm của những cục than xung quanh nó.

Khi vị giáo sư đi ra cửa, cậu bé chủ nhà nắm tay ông nói:

– Cảm ơn bài thuyết giảng của bác!

(Phỏng theo Vật vãn và hoàn hảo, NXB Văn hóa Thông tin)

✎ Gợi ý:

➤ **Vấn đề đặt ra trong câu chuyện**

- Cậu bé (người nghe thuyết giảng) không hề muốn chơi hay kết bạn với ai: lối sống khép kín, cá nhân, cô độc.

- *Bài thuyết giảng của vị giáo sư:*
 - ✦ *Nhặt mẩu than hồng đang cháy sáng ra và đặt nó sang bên cạnh lò sưởi:* tách cá nhân ra khỏi môi trường tập thể, cộng đồng, thế giới mà nó cần thuộc về.
 - ✦ *Cục than đơn lẻ cháy nhỏ dần rồi tắt hẳn:* sống cá nhân, cô độc là tự diệt.
 - ✦ *Nhặt cục than lạnh đặt vào giữa bếp lửa. Ngay lập tức, nó lại bắt đầu cháy, tỏa sáng với ánh sáng và hơi ấm của những cục than xung quanh nó:* cá nhân khi được tiếp sức bởi tập thể, cộng đồng lại có thể tỏa sáng; khi góp ánh sáng và hơi ấm của mình cùng với những cá nhân khác mới có thể tạo ra thứ ánh sáng rực rỡ và bền vững hơn.
 - *Thông điệp từ câu chuyện:* Khi sống đơn độc, lẻ loi, tách khỏi tập thể, cộng đồng, cá nhân sẽ đẩy mình đến chỗ tự diệt. Chỉ khi hòa mình vào với mọi người để cùng nhau sống, cùng nhau nỗ lực, cá nhân mới tìm thấy niềm vui, phát huy được năng lực, sở trường, sức mạnh của chính mình, mới thực sự sống và sống một cách có ý nghĩa.
- **Phân tích ý nghĩa của vấn đề**
- Sống đơn độc, lẻ loi, cá nhân sẽ đẩy mình đến chỗ tự diệt:
 - ✦ Mỗi cá nhân sinh ra và lớn lên đều có mối quan hệ không thể tách rời gia đình và cộng đồng nhưng mỗi người chỉ có một giới hạn nhất định về khả năng nên không thể tự mình đáp ứng hết được mọi yêu cầu của cuộc sống, cũng không thể tự mình tạo cho mình một cuộc sống trọn vẹn.
 - ✦ Cuộc sống vốn phức tạp lại luôn biến động, đổi thay với những bất ngờ, những điều xảy ra ngoài dự liệu của con người. Nếu chỉ có một mình, cá nhân sẽ khó hoặc không thể ứng phó hết được.
 - ✦ Trong cuộc sống, có những điều xảy ra nằm ngoài khả năng giải quyết của một cá nhân (thiên tai, dịch bệnh, chiến tranh,...). Nếu không hợp sức, một cá nhân nhỏ nhoi hoàn toàn có thể bị nhấn chìm, đè bẹp.
 - Khi hòa mình với mọi người, cùng nhau sống, cùng nhau nỗ lực, cá nhân mới thực sự sống và sống một cách có ý nghĩa:
 - ✦ Hòa mình với mọi người, cá nhân sẽ có được niềm vui (giao lưu, chia sẻ, đồng cảm, tri kỉ,...).
 - ✦ Gắn bó với mọi người, cá nhân có thể giúp mọi người và cũng nhận được sự giúp đỡ từ người khác. Sự gắn bó khiến sức mạnh cá nhân có thể được nhân lên bởi sức mạnh chung của tập thể, cộng đồng.
 - ✦ Sống giữa mọi người, thế mạnh của mỗi cá nhân được phát huy, điểm yếu được bù đắp; những đóng góp của cá nhân được thừa nhận, trân trọng, tôn vinh, lưu giữ,...

✦ Sống cùng mọi người, cá nhân sẽ bắt kịp nhịp vận hành của đời sống để không tụt hậu, lệch nhịp, lạc điệu,...

(*Học sinh cần có dẫn chứng xác thực, cụ thể trong đời sống để làm rõ luận điểm*)

➤ **Bàn luận, mở rộng**

- Cần phân biệt giữa lối sống hòa đồng với lối sống a dua theo đám đông. Sự hòa đồng cho ta niềm vui và sức mạnh, thói a dua chỉ khiến ta đánh mất chính bản thân mình.
- Cần có ý thức hòa mình vào cộng đồng, trân trọng sức mạnh của cộng đồng song cần nhận thức đầy đủ về công việc và cuộc sống của bản thân để có sự lựa chọn đúng đắn: khi nào cần hòa mình với mọi người, khi nào cần tư duy độc lập, việc gì cần phối hợp sức mạnh chung của tập thể, việc gì cá nhân phải tự giải quyết bằng năng lực, nội lực của chính mình...

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 23: Suy nghĩ của anh (chị) về ý nghĩa gọi ra từ câu chuyện sau:

NGỌN NẾN

Bất ngờ mất điện, một ngọn nến được đem ra thắp lên và đang lung linh tỏa sáng. Nến hân hoan khi thấy mọi người trầm trồ: “May quá, nếu không có cây nến này, chúng ta sẽ không thấy gì mất!”. Thế nhưng khi dòng sáp nóng bắt đầu chảy ra, nến thấy mình càng lúc càng ngắn lại. Đến khi chỉ còn một nửa, nến chợt nghĩ: “Chết thật, ta mà cứ cháy mãi thế này thì chẳng bao lâu sẽ tàn mất thôi. Tại sao ta phải thiệt thòi như vậy nhỉ?”. Nghĩ rồi nến nương theo một cơn gió thoảng qua để tắt phụt đi. Mọi người trong phòng xôn xao: “Nến tắt rồi, tôi quá, làm sao bây giờ?”. Cây nến mỉm cười tự mãn vì sự quan trọng của mình. Bỗng có người nói: “Nến dễ tắt, để tôi đi tìm cái đèn dầu...”. Mò mẫm trong bóng tối ít phút, người ta tìm được cây đèn dầu. Đèn dầu được thắp lên, còn cây nến cháy dở thì người ta bỏ vào ngăn kéo. Thế là từ hôm đó, nến bị bỏ quên trong ngăn kéo, rồi cũng không còn ai nhớ đến nó nữa. Nến hiểu ra rằng, hạnh phúc của nó là được cháy sáng, dù có thể cháy với ánh lửa nhỏ và dù sau đó nó sẽ tan chảy đi. Bởi vì nó là ngọn nến.

(Theo Quà tặng cuộc sống)

✍ **Gợi ý:**

➤ **Giải thích ý nghĩa.**

- Giải thích ngắn gọn ý nghĩa của câu chuyện: ngọn nến ban đầu cũng thấy mình vui sướng vì được cháy sáng nhưng khi bắt đầu tan chảy ra, nó thấy mình thiệt thòi vì vậy mà tìm cách tự tắt sáng đi -> Muốn tỏa sáng nhưng lại không muốn tan chảy -> Đó là thói ích kỉ của con người, sợ mình bị thiệt hơn người khác nên chỉ lo nghĩ cho bản thân mình.
- Cây nến nhận ra một cách muộn màng rằng hạnh phúc của nó là được cháy sáng dù sau đó có tan chảy đi -> Con người cần nhận thức đúng về vị trí, vai trò của mình trong cộng đồng, gia đình và xã hội. Dù ở vị trí nào, con người cũng phải biết cống hiến toàn bộ khả năng của mình để trở thành người sống có ích cho xã hội. Có như thế con người mới không hối tiếc vì đã sống hoài, sống phí.
- Câu chuyện giản dị nhưng chứa đựng một bài học nhân sinh sâu sắc. Từ việc phê phán lối sống ích kỉ người viết nhắn gửi: sống là phải cống hiến, làm được những điều có ích. Đó cũng là cách để tự khẳng định giá trị bản thân.

➤ **Bàn luận**

- Ích kỉ là một thói xấu hay gặp và dễ mắc phải. Con người phải có bản lĩnh, sự nhân hậu để vượt lên trên thói ích kỉ cá nhân để sống có ích, đem lại niềm vui cho nhiều người và chính bản thân mình.
- *Điện, đèn, nến*: ẩn ý về cá nhân trong quan hệ với cộng đồng, gia đình, xã hội; con người không thể sống tách mình ra khỏi cộng đồng, phải hòa nhập, bổ sung, tương hỗ cho nhau.
- Con người sống ở trên đời ai cũng có ý thức về cái tôi của mình, thậm chí sự tự ý thức về cái tôi để nâng mình lên, để tự khẳng định mình là một nhu cầu chính đáng. Song cần phải phân biệt rõ khát vọng “tỏa sáng” với tham vọng “đánh bóng” bản thân; ý thức khẳng định bản thân khác hẳn với sự ích kỉ, cá nhân chủ nghĩa.
- Mối quan hệ biện chứng giữa “cho” và “nhận”, “được” và “mất” rất tinh tế. “Giọt nước muốn không khô cạn phải hòa vào biển cả”. Khi sống cống hiến vô tư, con người sẽ nhận được nhiều hạnh phúc.
- Ngọn nến chỉ thực sự sống hết cuộc đời của nó khi cháy hết mình và tan chảy. Nếu không nó hoàn toàn bị quên lãng và vô nghĩa. Cháy còn đồng nghĩa với đam mê.
- Trong cuộc sống, rất nhiều tấm gương cố gắng cống hiến năng lực, trí tuệ, thậm chí dâng hiến cả cuộc đời mình cho đất nước, nhân dân. (Những người lính hi sinh bản thân mình bảo vệ đất nước; những bạn trẻ đam mê học tập lao động làm giàu cho quê hương; những thầy cô giáo miệt mài bên con chữ

dạy bao thế hệ học sinh nên người...); bên cạnh đó không ít người sống ích kỉ, tự mãn chỉ biết vun vén cho bản thân, không biết cống hiến.

➤ **Bài học**

- Đừng sống ích kỉ, hãy sống cống hiến trong mỗi vị trí, công việc để mang lại hạnh phúc cho nhiều người.
- Đừng bao giờ như ngọn nến “*bị bỏ quên trong ngăn kéo, rồi cũng không còn ai nhớ đến nó nữa*”. Hãy dũng cảm hành động, có thể bản thân phải chịu thiệt thòi nhưng để tỏa sáng cho cuộc đời.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

Câu chuyện 24:

NGỌC TRONG ĐÁ

Một người thợ ngọc qua hàng thợ đá, vào xem các thứ đá thấy một tảng đá trong có ngọc, mua về, để ra quả nhiên được ngọc. Ngọc ấy trắng muốt và có gân đỏ, vô cùng quý giá. Người thợ ngọc nhờ ấy mà giàu có.

Thợ đá thấy thế, lấy làm thích lắm, cũng muốn bắt chước. Anh ta nghĩ bụng: “Đá nào trong cũng có ngọc”. Rồi ở nhà bao nhiêu thứ đá, đem đập ra để tìm ngọc. Không những không thấy ngọc mà các đá đều vỡ tan chẳng dùng được vào việc gì nữa.

Anh ta vừa mất của, vừa lỗ vốn, cùng quẫn khổ sở, chẳng bao lâu rồi chết.

(Theo *Cổ học tinh hoa* của Nguyễn Văn Ngọc và Trần Lê Nhân. NXB Trẻ, 1992)

Trình bày suy nghĩ của anh (chị) về bài học rút ra từ Câu chuyện trên.

✎ **Gợi ý:**

➤ **Giới thiệu vấn đề.**

- Trong cuộc sống, ai cũng đều có tham vọng trở nên thành công trong cuộc sống. Nhưng để có được sự thành đạt không phải là một điều dễ dàng. Nó phải đi liền với sự thông minh, có hiểu biết. Tuy nhiên, những người thiếu kiến thức mà lại có lòng tham không đáy thì chỉ rước họa mà thôi.
- Giới thiệu câu chuyện “Ngọc trong đá”.

➤ **Giải thích ý nghĩa của câu chuyện.**

- Người thợ đá sở dĩ thất bại bởi anh ta quá tham lam, muốn trở nên giàu có như người thợ ngọc trong khi anh lại thiếu hiểu biết về ngọc nên kết quả việc

tìm ngọc của anh bị thất bại, chẳng những không tìm thấy ngọc mà còn hại cả bao nhiêu đá, tài sản của anh đến độ phá sản, đau buồn rồi chết.

- Câu chuyện cho thấy bài học lớn về bệnh tham lam và thiếu hiểu biết: tham thì thâm, thiếu kiến thức thì khó có thể thành công. Đặc biệt cùng một lúc mắc cả hai căn bệnh này thì càng nguy hại hơn.

➤ **Biểu hiện của những căn bệnh này trong cuộc sống.**

- Người mắc bệnh tham lam hay chạy theo lợi ích, dục vọng cá nhân. Vì ham muốn của mình mà sẵn sàng bất chấp mọi thứ: khó khăn, mạo hiểm... hoặc có thể dùng mọi thủ đoạn để đạt được tham vọng.
- Người mắc bệnh thiếu hiểu biết là những kẻ thiếu hiểu biết về cuộc sống xung quanh mình nên khi đi vào thực tế thường hay gặp thất bại.
- Lòng tham có thể che mờ lí trí khiến con người không còn suy xét đúng, sai, lợi, hại... dẫn đến những việc làm gây hậu quả nghiêm trọng.
- Đây là hai căn bệnh nguy hiểm có thể gặp trong xã hội, làm mất đi vẻ đẹp của con người và cản trở sự phát triển của xã hội, thậm chí còn có thể gây ra những hậu quả khôn lường cho cá nhân và cho cả cộng đồng.
- Nếu cùng một lúc cùng mắc cả hai căn bệnh này thì rất nguy hiểm và khó chữa. Người tham lam mà không có hiểu biết về khoa học, về nguyên tắc sống, về pháp luật... thì hậu quả do họ gây ra thật khôn lường.

➤ **Suy nghĩ về bài học rút ra từ câu chuyện.**

- Trong cuộc sống con người nên có ước mơ, khát vọng và cái đích phấn đấu nhưng đừng để lòng tham vô đáy chi phối bản thân dẫn đến những việc làm sai lầm.
- Cần trang bị cho mình đầy đủ kiến thức trước khi muốn thực hiện một công việc nào đó. Có như thế chúng ta mới gặt hái được thành công. Tri thức sẽ là kim chỉ nam cho hành động, suy nghĩ, tư tưởng, tình cảm của mình, giúp ta có được lí tưởng và việc làm đúng đắn.

➤ **Rút ra bài học cho bản thân:** Cần có một thái độ sống đúng đắn và nó phải đi liền với sự thông thái, hiểu biết. Có được như vậy, mới mong có được thành công, hạnh phúc trong cuộc sống.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 25:

Suy nghĩ và bình luận vấn đề nêu trong văn bản sau:

Có một cậu bé đang tranh tài với các bạn cùng lớp cho một vai diễn trong vở kịch của trường. Mẹ em nói với tôi rằng em đã đặt hết tâm sức vào vai diễn thử này, mặc dù trong thâm tâm bà biết con trai mình không có năng khiếu diễn kịch. Đến ngày nhà trường quyết định chọn ai vào vai, tôi theo mẹ em đến trường để đón em sau giờ tan học.

Vừa nhìn thấy mẹ, em chạy vội ngay đến, đôi mắt sáng long lanh ngập tràn hãnh diện và thích thú:

- Mẹ ơi, mẹ đoán thử xem nào?

Em la toáng lên và không thể chờ được, bằng giọng hồn hển, xúc động, em nói luôn câu trả lời:

- Con được cô chọn là người vỗ tay và reo hò, mẹ ạ!

(Hạt giống tâm hồn –NXB Thành Phố Hồ Chí Minh)

Gợi ý:

➤ Ý nghĩa câu chuyện.

- Cậu bé có tâm nguyện là được chọn vào một vai diễn trong vở kịch của trường. Cậu đã hết sức cho vai diễn thử. Kết quả: Cậu lại vui sướng được chọn làm người vỗ tay và reo hò
- Câu chuyện là bài học cho con người về cách chấp nhận mỗi khi gặp thất bại hay thất vọng trong cuộc sống: con người ai cũng có ước mơ, ai cũng dốc lòng dốc sức thực hiện ước mơ của mình. Tuy nhiên không phải ước mơ nào cũng trở thành hiện thực. Nó chỉ trở thành hiện thực khi ước mơ đó phải có khả năng thích ứng. Vấn đề đặt ra là con người đó phải có thái độ như thế nào khi đón nhận kết quả, dù không như mong muốn, không được gục ngã trước thất bại mà vẫn lạc quan, tin tưởng ở cuộc sống.

➤ Bình luận, giải thích vấn đề trong câu chuyện.

- Trong cuộc sống không phải lúc nào mọi chuyện cũng thuận lợi, không phải ước mơ nào cũng dễ dàng đạt được trong những lần nỗ lực đầu tiên. Khi gặp thất bại, ta cần học cách chấp nhận, chấp nhận rằng ta đã thất bại.
- Nếu ta không cố gắng hay sự cố gắng còn hời hợt, thất bại là điều đương nhiên, thành công không xứng đáng với ta, vậy nên hãy thôi thất vọng và bắt đầu học cách nỗ lực trong cuộc sống.
- Nhưng khi đã thực sự cố gắng mà thất bại đừng chỉ nhìn vào sự thất bại mà hãy nhìn vào những gì ta đã làm được: ta đã đi được bao xa, học được những gì, ta đã gặp được những ai...Ta sẽ ngạc nhiên vì thực sự mình đã làm được khá nhiều. Nếu không bắt đầu liệu ta có trưởng thành như ngày hôm nay.

- Chấp nhận thất bại nhưng không an phận thủ thường dựa vào những gì đã đạt được hãy bắt đầu lại một cách khôn ngoan hơn.

❖ Ý kiến bổ sung:

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 26:

Nêu suy nghĩ của anh (chị) về Câu chuyện sau:

GIAI ĐOẠN ĐẸP NHẤT CỦA CUỘC ĐỜI

Một chàng trai sắp bước sang tuổi 30 nhưng luôn lo lắng về tương lai của mình. Anh tự hỏi không biết giai đoạn đẹp nhất của cuộc đời mình đang ở phía trước hay là những năm tháng mà anh ta đã trải qua rồi. Một buổi sáng anh ta chú ý đến một ông lão đã lớn tuổi nhưng vẫn giữ được vẻ cường tráng và lạc quan. Anh đến làm quen và hai người trò chuyện với nhau. Cuối cùng chàng trai hỏi: “Đâu là giai đoạn đẹp nhất cuộc đời ông?”

Không chút lưỡng lự, ông lão đáp:

“Khi tôi còn là một đứa bé, tôi được chăm sóc, nuôi dưỡng bởi cha mẹ. Đó là giai đoạn đẹp nhất của cuộc đời tôi.

Khi đến trường, tôi được học những kiến thức mới mẻ từ thầy cô, bạn bè. Đó là giai đoạn đẹp nhất của cuộc đời tôi.

Khi tôi nhận được việc làm đầu tiên, được gánh vác nhiệm vụ và được gửi trả lương bởi những nỗ lực của mình Đó là giai đoạn đẹp nhất của cuộc đời tôi.

Khi tôi là một người cha, nhìn những đứa con của mình lớn lên. Đó là giai đoạn đẹp nhất của cuộc đời tôi.

Và bây giờ, tôi đã 79 tuổi rồi, tôi có sức khỏe. Tôi thấy hạnh phúc và tôi đang yêu vợ tôi như lần đầu mới gặp nhau. Đây là giai đoạn đẹp nhất cuộc đời tôi.”

(Trích Cửa sổ tâm hồn, NXB Trẻ. Tr. 113– 114)

🔗 **Gợi ý:**

➤ **Giới thiệu vấn đề**

- Mỗi người trong chúng ta, ai cũng sẽ cảm nhận được giai đoạn đẹp nhất trong cuộc đời của chính mình.

- Nó có thể là những ngày tháng ấu thơ trong vòng tay cha mẹ, ngày cấp sách đến trường, ngày kiếm được đồng tiền đầu tiên bằng sức lực, ngày có đứa con thơ, những ngày tuổi già hạnh phúc,...
- Tùy vào thái độ sống, ta sẽ tìm được một cuộc sống tuyệt đẹp và đầy ý nghĩa.
- Đưa câu chuyện vào.

➤ **Suy nghĩ về câu chuyện**

- Mỗi giai đoạn của cuộc đời đều là những giai đoạn đẹp nhất. Đó là khi ta được ở bên cạnh gia đình, người thân và bạn bè. Được học tập và cống hiến.
- Hãy cứ sống hết mình, yêu thương hết mình và trân trọng từng giây phút hiện tại, đừng để thời gian trôi qua vô nghĩa, chắc chắn mỗi giai đoạn của cuộc đời bạn đều là những giai đoạn đẹp nhất.
- Tất cả những kỉ niệm trôi qua đều là giai đoạn đẹp nhất của cuộc đời. Dĩ nhiên cũng có những lúc buồn và thất vọng và có những lúc không thể nào quên. Hãy biết vượt qua để vui sống. Hãy biết sống đẹp, biết “cho” và “nhận” ta sẽ thấy cuộc đời luôn tươi đẹp.

➤ **Bài học rút ra từ câu chuyện**

- Luôn biết quý trọng từng khoảnh khắc của cuộc đời- những kỉ niệm dù là nhỏ nhất.
- Cố gắng sống một cuộc đời thật ý nghĩa.

➤ **Rút ra bài học cho bản thân:** Mỗi con người đều cố gắng trân trọng, gìn giữ những khoảnh khắc ý nghĩa- khoảng thời gian đẹp nhất của cuộc đời con người- với những giá trị hết sức sâu sắc.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 27: Hãy đọc câu chuyện sau:

“Trong căn nhà nhỏ ở một vùng ngoại ô, có hai vợ chồng nọ đã lớn tuổi. Họ từng trải qua những ngày tháng bên nhau đầy yêu thương và yên bình. Niềm vui chung của họ là cùng chăm sóc một vườn dưa chuột xanh tốt sau nhà. Ông cụ chăm sóc vườn dưa rất cẩn thận, hết dây sớm tưới nước lại bỏ công bắt sâu, nhổ cỏ. Những trái dưa chuột ngon nhất sẽ được hái để bà cụ muối dưa - bởi đó là thói quen của bà từ rất lâu. Mùa đông tới, khi vụ thu hoạch dưa chuột đã hết, ông cụ lại nghiên cứu các bản danh sách giới thiệu loại hạt giống để đặt mua loại tốt nhất. Xuân về, các con của

ông bà sống gần đấy giúp họ xới đất, gieo hạt. Bà cụ lại tìm đọc các sách nấu ăn để học hỏi thêm bí quyết làm dưa chuột muối. Trong mắt mọi người, ông bà là một cặp vợ chồng hạnh phúc. Họ sống thân thiết với những người chung quanh. Bất cứ vị khách nào đến chơi cũng được ông bà tặng một bình dưa chuột muối mang về.

Nhưng một ngày kia, ông cụ qua đời. Mùa xuân năm đó, tất cả con cái tụ họp bên mẹ mình và nói:

- Chúng con biết mẹ rất thích làm dưa chuột muối, nên chúng con sẽ thay cha tiếp tục đặt mua hạt giống, sẽ trông và chăm sóc dưa chuột cho mẹ.

Người mẹ mỉm cười:

- Cám ơn các con, các con không cần trông dưa nữa đâu. Thật ra thì mẹ không thích ăn dưa muối nhưng vì bố các con thích trông dưa chuột nên mẹ muối thôi.

Những người con ngỡ ngàng. Trước khi cha mất, ông từng kể với họ rằng ông không hề thích trông dưa chuột. Ông làm điều đó chỉ vì bà thích trở tằm muối dưa mà thôi.

(Theo Những Câu chuyện cuộc sống – Hạt giống tâm hồn)

Câu chuyện trên gợi cho anh (chị) suy nghĩ gì về sự hi sinh?

✎ **Gợi ý:**

- Câu chuyện ẩn chứa một tình yêu đẹp, sâu sắc của cặp vợ chồng đã lớn tuổi. Họ sống và làm việc vì nhau. Họ hi sinh một cách tự nguyện, vì muốn làm đẹp lòng người bạn đời của mình nên họ chấp nhận làm những điều mình không hề thích. Đó là giá trị, ý nghĩa của sự hi sinh.
- Câu chuyện còn ẩn chứa một nỗi buồn, họ đã không thực sự chia sẻ sở thích, suy nghĩ một cách chân tình. Họ sống vì người khác đến mức quên cả sở thích riêng của mình. Do đó thay vì cùng chung sống vui vẻ bên nhau và tạo ra những điều mới mẻ hơn, họ lại lẫn lộn với một định kiến về sự hi sinh và trách nhiệm đối với nhau. Sống cuộc sống tự dối mình. Đó chính là mặt trái của sự hi sinh.
- Bình luận về hai mặt của sự hi sinh.
- Rút ra bài học nhận thức, hành động của mỗi cá nhân.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 28:

CÔ TÍCH CHO NHỮNG HY VỌNG KHÔNG THÀNH

Khi Mùa Xuân chuẩn bị ra đi thì mùa Hè đến . Mùa Hè mang đến cho Mùa Xuân một bó hồng rất đẹp và nói :

- Mùa Xuân ơi , hãy tin tôi, tôi yêu em. Hãy ở lại với tôi. Chúng ta sẽ cùng đến tất cả những nơi em muốn .

Nhưng Mùa Xuân không yêu Mùa Hè.Cô ra đi . Mùa Hè buồn lắm. Mùa Hè ốm , nhiệt độ lên cao. Mọi thứ xung quanh trở nên rất nóng.

Sau một thời gian, Mùa Thu đến, mang theo trái cây rất ngon. Mùa Thu yêu Mùa Hè , cô không muốn Mùa Hè phải buồn.

- Mùa Hè ơi, đừng buồn nữa, hãy ở lại với em. Em sẽ mang lại hạnh phúc cho anh.

Nhưng với Mùa Hè , Mùa Xuân là tất cả. Và anh ra đi.

Mùa Thu khóc , khóc nhiều lắm. Mọi thứ trở nên ẩm ướt xung quanh cô. Một thời gian sau, Mùa Đông đến, mang theo con trai của mình là Băng Giá. Những giọt nước mắt của Mùa Thu làm Băng Giá xao xuyến. Anh cảm thấy muốn đem lại hạnh phúc cho Mùa Thu.

- Mùa Thu hãy ở bên tôi. Tôi sẽ xây cho em những lâu đài bằng băng. Tôi sẽ hát cho em nghe những bài ca tuyệt vời nhất.

- Không Băng Giá ạ, ở bên cạnh anh tôi sẽ luôn cảm thấy lạnh lẽo mất .

Và Mùa Thu ra đi , Băng Giá thất vọng vô cùng . Gió thổi mạnh chỉ trong một đêm thôi , mọi thứ trở nên trắng xóa bởi tuyết . Mùa Đông thấy con như vậy rất lo lắng , bèn khuyên con:

- Tại sao con không yêu Mùa Xuân? Cô ấy đã đến và hứa sẽ mang cho con nhiều niềm vui.

- Không mẹ ơi , con không thích . Chúng ta hãy rời khỏi đây thôi . Và họ lại ra đi.

Chỉ còn lại Mùa Xuân , cô khóc . Nhưng rồi bất chợt Mùa Xuân nhìn ra xung quanh. Cô tự nhủ: "Tại sao mình phải khóc chứ ? Mình còn rất trẻ lại xinh đẹp nữa .Tại sao mình không làm những việc có ý nghĩa hơn?" .

Thế rồi mọi thứ dưới bàn tay Mùa Xuân như sống lại : cây cối tươi xanh , nảy chồi , đâm lộc, ra hoa ,...

(“ Quà tặng cuộc sống” – NXB Trẻ 2009)

Từ Câu chuyện trên, anh (chị) có suy nghĩ gì ước vọng và ảo vọng trong cuộc đời?

Gợi ý:

➤ **Ý nghĩa của Câu chuyện:**

- Khuyên con người không chạy theo những thứ mãi mãi không thuộc về mình.
- Chỉ nên mơ ước những gì có ý nghĩa cho cuộc sống mà mình có thể thực hiện được.

➤ **Phân biệt sự giống và khác nhau** giữa ước vọng và ảo vọng của con người trong cuộc sống. Từ đó hình thành cho mình những ước mơ tốt đẹp, thiết thực và luôn phấn đấu để đạt được ước mơ ấy.

- Ước vọng là điều mà mình tha thiết mong muốn và chờ đợi.
- Ảo vọng là những ước mơ không bao giờ có thể thành sự thực được.

❖ Ý kiến bổ sung:

Câu chuyện 29:

ĐÍCH ĐẾN

Đó là một buổi sáng sương mù phủ kín, ngày 4/7/1952 khi Florence Chalwick bước xuống nước bơi vượt eo biển từ đảo Cetalia đến bờ biển California

Bơi đường trường không phải là điều mới lạ đối với Florence, bởi cô từng vượt biển Man che (giữa nước Anh & Pháp) ở cả hai chiều.

Buổi sáng hôm đó nước lạnh cóng, còn sương mù thì dày đến nỗi cô khó có thể nhìn thấy chiếc thuyền trong đoàn. Sau khi đã bơi hơn 15 tiếng đồng hồ, cô yêu cầu mọi người kéo cô lên thuyền. Huấn luyện viên của Florence ráng hết sức để động viên cô bởi họ đã rất gần bờ, nhưng cô chỉ nhìn thấy sương mù và sương mù. Vì thế cô bỏ cuộc...khi cách đích không tới nửa dặm.

Sau đó cô tâm sự “ Không phải tôi biện hộ cho mình, nhưng nếu tôi nhìn thấy bờ, tôi đã có thể bơi đến đích” không phải cái lạnh hay sự sợ hãi, hay sự kiệt sức đã khiến cho Florence Chadwick thất bại, mà chính là sương mù.

Hai tháng sau cũng chính tại eo biển đó, cũng là khoảng cách đó Florence đã lập một kỉ lục mới, bởi vì giờ đây cô có thể nhìn thấy đất liền.

Nhiều lúc chúng ta cũng thất bại, không phải vì chúng ta sợ hay bởi áp lực của những người xung quanh hay tại bất cứ điều gì, mà chỉ vì chúng ta không nhìn thấy đích của mình.

(Trích Hạt giống tâm hồn)

Suy nghĩ của anh (chị) về ý nghĩa câu chuyện trên?

🔍 Gợi ý:

- **Ý nghĩa của truyện:** Từ tâm sự của cô Florence “Không phải tôi biện hộ cho mình, nếu tôi nhìn thấy bờ, tôi đã có thể bơi đến đích” lời tâm sự của cô giúp em hiểu rằng:
 - Trong cuộc sống con người làm việc gì con người cũng cần phải có đích đến
 - Có đích đến thì công việc mới thực sự hiệu quả con người mới thấy được giá trị của những việc mình làm.
- **Bàn bạc, đánh giá, chứng minh:**

- Đã là con người ai cũng có những ước mơ, những kế hoạch, những dự định, cái đó là những đích đến trong cuộc đời.
 - Nhiều người bằng những cố gắng trong học tập lao động chân chính, đúng đắn đến đích một cách vinh quang (dẫn chứng)
 - Nhiều kẻ trong học tập lao động không vì mục đích chân chính hay không xác định được đích đến của mình ở đâu nên thất bại(dẫn chứng).
 - Là học sinh, trong học tập và cuộc sống sau này cần xác định một đích đến đúng đắn.
- **Bài học:** Xác định được đích đến đúng đắn con người sẽ cố gắng tới nơi. Thành quả xứng đáng sẽ dành cho bạn.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 30:

CÁNH BƯỚM HỒNG

Bố kể cho con nghe hai câu chuyện của bố:

* Câu chuyện thứ nhất:

Hồi nhỏ, có lần bố thấy con bướm trong bếp, đó không phải là lần đầu bố gặp một con bướm bay lạc vào nhà. Bố thường đơn giản là mở cửa kính để chúng dễ dàng bay ra ngoài. Nhưng con bướm này có màu đặc biệt mà bố chưa từng thấy bao giờ: một con bướm lớn với những chấm tròn màu hồng nhạt. Bố đã loay loay để bắt được nó và giữ chặt nó trong tay. Rồi bố lấy cái hộp bìa cũ nhét đầy lá cây và cỏ rồi nhốt con bướm vào đó. Chắc con cũng đoán được điều xảy ra với con bướm phải không? Con bướm chết! Bố không giữ được con bướm bên mình!

* Câu chuyện thứ hai:

Bố nhớ ngày đầu tiên con tập đi xe đạp, bố đã tháo hai cái bánh xe nhỏ ở xe đạp của con ra nhưng con cứ nằng nặc muốn bố phải giữ tay lái và yên xe suốt chặng đường. Bố nói: "Bố thả ra một lát nhé!". Còn con hét ầm lên: "Đừng, đừng bố ơi, con sợ lắm!". Khi con hét lên như thế, bố thấy ấm lòng vì bố biết con vẫn cần bố, cần vòng tay ấp ủ, chở che của bố.

Những ngày đông mưa rét, bố cất xe đạp của con đi. Đợi đến mùa xuân trời ấm áp bố lại lấy xuống giúp con trèo lên xe. Bố đẩy xe cho con. "Thả ra bố ơi!", con reo lên và hơi lạnh qua lạnh lại một chút trước khi có thể chạy thẳng được. Con cười hớn hở khi xe đạp chạy xa dần trên con đường

trái nhựa, trong khi bố đứng sững lại nhìn theo con mãi. Lúc đó bố muốn chạy theo đuổi kịp con, giữ yên xe và tay lái để cảm thấy tóc con chạm vào má và cảm thấy hơi thở của con phả nhẹ lên mặt...

Nhưng bố vẫn gọi theo con : "Đạp mạnh lên con, giữ chắc tay lái". Rồi bố vỗ tay thật to để nói với con rằng: Con lái xe đạp rất tuyệt!

Bố sẽ không tìm cách giữ lại con bướm hồng, bố sẽ không giữ chặt con bên mình. Cho dù bố mong muốn biết bao rằng con sẽ mãi mãi là con bé con loạng choạng trên cái xe đạp, má đỏ hồng và kêu lên: "Đừng thả ra bố ơi!". Nhưng rồi cũng có một ngày, bố phải thả tay để con tự đạp xe một mình. Để cho con mãi là một cánh bướm hồng bay mãi trên trên bầu trời xanh thăm thẳm...

Suy nghĩ của anh (chị) sau khi đọc câu chuyện trên.

Gợi ý

➤ **Nội dung và ý nghĩa câu chuyện.**

- Người bố khi còn nhỏ đã thấy một con bướm màu hồng đẹp lạc vào nhà bếp. Người bố đã rất muốn giữ con bướm màu hồng ấy nên đã nhốt con bướm vào trong một hộp bia cũ kĩ. Nhưng chính vì muốn giữ con bướm đẹp mà người bố đã giết chết nó và mãi mãi không có được nó.
- Khi người bố có con, người bố dạy con đi xe đạp, người bố muốn đưa con mãi cần mình, bên mình. Nhưng người bố đã không vì thứ tình yêu ích kỉ đó mà giữ người con bên mình. Người bố đã để cho người con được trưởng thành, được tự lập.

➤ **Rút ra bài học cuộc sống.**

- Tình yêu ích kỉ chỉ đem lại cho người mình thương yêu sự đau khổ.
- Tình yêu thương cũng giống như những hạt cát: càng nắm chặt sẽ càng trôi đi, biết mở rộng tấm lòng tình yêu sẽ lớn lên.
- Tình yêu thương vô bờ bến của người cha.
- Xác định thái độ sống của bản thân: biết vượt lên trên tình yêu thương ích kỉ của mình để làm những gì thực sự là tốt cho người ta yêu thương.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 31:

NGỌN GIÓ VÀ CÂY SỒI

Một ngọn gió dữ dội băng qua khu rừng già. Nó ngạo nghễ thổi tung tất cả các sinh vật trong rừng, cuốn phăng những đám lá, quật gãy các cành cây. Nó muốn mọi cây cối đều phải ngã rạp trước sức mạnh của mình. Riêng một cây sồi già vẫn đứng hiên ngang, không bị khuất phục trước ngọn gió hung hăng. Như bị thách thức ngọn gió lồng lộn, điên cuồng lật tung khu rừng một lần nữa. Cây sồi vẫn bám chặt đất, im lặng chịu đựng cơn giận dữ của ngọn gió và không hề gục ngã. Ngọn gió mới một lần đầu hàng và hỏi:

- Cây sồi kia! Làm sao ngươi có thể đứng vững như thế?

Cây sồi từ tốn trả lời:

- Tôi biết sức mạnh của ông có thể bẻ gãy hết các nhánh cây của tôi, cuốn sạch đám lá của tôi và làm thân tôi lay động. Nhưng ông sẽ không bao giờ quật ngã được tôi. Bởi tôi có những nhánh rễ vươn dài, bám sâu vào lòng đất. Đó chính là sức mạnh sâu thẳm nhất của tôi. Nhưng tôi cũng phải cảm ơn ông ngọn gió ạ! Chính cơn điên cuồng của ông đã giúp tôi chứng tỏ được khả năng chịu đựng và sức mạnh của mình.

(Theo Hạt giống tâm hồn, NXB Tổng hợp TP. Hồ Chí Minh, 2011)

Bài học giáo dục mà anh (chị) nhận được từ câu chuyện trên?

 Gợi ý:

➤ **Nội dung, ý nghĩa câu chuyện.**

- Ngọn gió: Hình ảnh tượng trưng cho những khó khăn, thử thách, những nghịch cảnh trong cuộc sống.
- Cây sồi: Hình ảnh tượng trưng cho lòng dũng cảm, dám đối đầu, không gục ngã trước hoàn cảnh
- Ý nghĩa câu chuyện: Trong cuộc sống con người cần có lòng dũng cảm, tự tin, nghị lực và bản lĩnh vững vàng trước những khó khăn, trở ngại của cuộc sống.

➤ **Bài học giáo dục từ câu chuyện.**

- Cuộc sống luôn ẩn chứa muôn vàn trở ngại, khó khăn và thách thức nếu con người không có lòng dũng cảm, sự tự tin để đối mặt sẽ dễ đi đến thất bại (Một ngọn gió dữ dội băng qua khu rừng già. Nó ngạo nghễ thổi tung tất cả các sinh vật trong rừng, cuốn phăng những đám lá, quật gãy các cành cây)
- Muốn thành công trong cuộc sống, con người phải có niềm tin vào bản thân, phải tôi luyện cho mình ý chí và khát vọng vươn lên để chiến thắng nghịch cảnh. (Tôi có những nhánh rễ vươn dài, bám sâu vào lòng đất. Đó chính là sức mạnh sâu thẳm nhất của tôi)
- **Lưu ý:** Trong quá trình lập luận học sinh nên có dẫn chứng về những tấm gương dũng cảm, không gục ngã trước hoàn cảnh để cách lập luận thuyết phục hơn.

➤ **Bàn luận về bài học giáo dục của câu chuyện.**

- Không nên tuyệt vọng, bi quan, chán nản trước hoàn cảnh mà phải luôn tự tin, bình tĩnh để tìm ra các giải pháp cần thiết nhằm vượt qua các khó khăn, thử thách của cuộc sống.
- Biết tự rèn luyện, tu dưỡng bản thân để luôn có một bản lĩnh kiên cường trước hoàn cảnh và cũng phải biết lên án, phê phán những người có hành động và thái độ buông xuôi, thiếu nghị lực.

❖ Ý kiến bổ sung:

Câu chuyện 32:

TUYỆT VỜI

Ba bảo tôi rất tuyệt vời. Tôi tự hỏi như thế có đúng không?

Để rất tuyệt vời...bạn Sa-ra bảo cần có mái tóc đẹp như bạn ấy. Tôi thì chẳng có.

Để rất tuyệt vời...Dát-xtin bảo cần có răng trắng khoẻ như răng bạn ấy. Tôi thì chẳng có.

Để rất tuyệt vời...bạn Dếch-xi-ca bảo mặt phải không tàn nhang. Tôi lại bị tàn nhang đầy mặt.

Để rất tuyệt vời... bạn Mác bảo phải là học sinh thông minh nhất lớp. Tôi lại không.

Để rất tuyệt vời ... bạn Xti-phon bảo phải biết pha trò kể chuyện tiểu lâm. Tôi lại không.

Để rất tuyệt vời...bạn Lau-ren bảo phải sống trong một căn nhà đẹp ở trong một khu phố sang trọng. Tôi lại không.

Để rất tuyệt vời...bạn Mát-thêu bảo phải mặc quần áo và đi giày thật xịn. Tôi lại không.

Để rất tuyệt vời...bạn Xa-ma-tha bảo phải sinh ra trong một gia đình giàu sang. Tôi lại không.

Nhưng mỗi tối khi ba ôm hôn tôi và chúc tôi ngủ ngon thì người bảo: “ Con rất tuyệt vời và ba yêu con”. Ba tôi hẳn biết định nghĩa thế nào là rất tuyệt vời mà các bạn tôi không biết.

(CarlaO’Brien, bộ sách Những tấm lòng cao, NXB Trẻ, TP. Hồ Chí Minh, 2005)

Suy nghĩ của anh (chị) về ý nghĩa câu chuyện trên?

✎ Gợi ý

➤ **Nội dung ý nghĩa câu chuyện.**

Dưới hình thức trò chuyện, câu chuyện là lời thách thức rất ngây thơ, đáng yêu của em bé về khái niệm thế nào là “rất tuyệt vời”. Theo cách hiểu về “rất tuyệt vời”

của các bạn thì em thấy mình chẳng có một điều gì là rất tuyệt vời cả. Nhưng với cha mình em lại là người “rất tuyệt vời”. Vậy “rất tuyệt vời”, với người cha, không phải là đứa con xinh đẹp, thông minh giỏi giang, sống trong một căn nhà giàu có, sang trọng, mà đơn giản chỉ vì đó là đứa con ngoan, ngoan, hiếu thảo. Chỉ thế là đủ để một mái nhà lúc nào cũng ấm áp tình yêu thương và đối với người cha điều đó mới thật là rất tuyệt vời.

➤ **Rút ra bài học.**

- Câu chuyện giản dị nhưng ý nghĩa khá sâu sắc. Tuyệt vời là hết sức hoàn hảo không có gì sánh được song đây là một khái niệm khá trừu tượng nên có nhiều cách hiểu khác nhau về quan niệm “tuyệt vời”.
- Rất tuyệt vời không phải là khi ta thật xinh đẹp, giàu sang... Nó không phải là cái gì quá cao siêu mà có khi chỉ là những điều rất bình dị nhưng có ý nghĩa đối với ai đó hoặc với mọi người trong cuộc sống.
- Ai cũng có thể là người “rất tuyệt vời” nếu biết sống đẹp, biết làm những điều có ý nghĩa và mang lại niềm vui, hạnh phúc cho người khác.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 33:

HỘP KEM

Chị ơi, xin lỗi, chị có thể đổi lại cho em hộp kem loại năm ngàn được không ạ?

Cô chủ quán lộ rõ vẻ khó chịu khi đang định đặt hộp kem loại mười ngàn xuống cho vị khách nhỏ.

Như không hề để ý đến ánh mắt xem thường của cô gái, chỉ sau một loáng, cậu bé đã ăn hết hộp kem. Tiến đến quầy trả tiền với tờ mười ngàn duy nhất trên tay, cậu bé nói nhỏ với cô gái:

- Chị vui lòng giữ phần tiền còn lại cho bác có đứa con nhỏ đang đứng trước quán giúp em nhé!

Cậu bé quay lưng, cô gái chột lạng người nhìn ra cửa, nơi người đàn ông mù cầm cây đàn đang đứng cạnh đứa con gái bé nhỏ mà ít phút trước đó đã bị cô mời ra khỏi quán.

(Hạt giống tâm hồn)

Suy nghĩ của anh (chị) về ý nghĩa câu chuyện trên?

 Gợi ý:

➤ **Nội dung ý nghĩa câu chuyện.**

- Câu chuyện khuyên mọi người cần có thái độ ứng xử nhã nhặn với mọi người xung quanh (nhân vật em bé trong truyện).
- Giáo dục lòng yêu thương con người, biết giúp đỡ mọi người khi họ gặp khó khăn(hình ảnh cha con người đàn ông mù)
- Câu chuyện còn nhắc nhở những người chưa biết quan tâm tới người khác có hoàn cảnh khó khăn hơn mình, biết đồng cảm, chia sẻ với những người kém may mắn, cần suy xét lại hành vi của mình(cái lạng người của cô chủ quán
- Câu chuyện mang ý nghĩa nhân văn cao đẹp ,hướng con người có những cử chỉ đẹp(cử chỉ nhỏ mà ý nghĩa lớn..

➤ **Liên hệ, rút ra bài học nhận thức và hành động cho bản thân.**

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 34:

ÔNG LÃO MÙ

Gia đình nọ rất quý mến ông lão mù nghèo khổ và rách rưới - người hàng tuần vẫn mang rau đến bán cho họ. Một hôm, ông lão khoe: “Không biết ai đã để trước cửa nhà của tôi một thùng quần áo cũ”. Gia đình biết ông lão cũng thiếu thốn nên rất vui: “Chúc mừng ông! Thật là tuyệt!”. Ông lão mù nói: “Tuyệt thật! Nhưng tuyệt nhất là vừa đúng lúc tôi biết có một gia đình thực sự cần những quần áo đó.”

(Hạt giống tâm hồn)

Suy nghĩ của anh (chị) về ý nghĩa câu chuyện trên?

✎ **Gợi ý:**

➤ **Nội dung và ý nghĩa câu chuyện.**

- Đây là câu chuyện cảm động về tình yêu thương, sự quan tâm chia sẻ đối với những người bất hạnh, nghèo khổ. Câu chuyện thể hiện tình thương của gia đình nọ với ông lão mù, nghèo khổ và đặc biệt là tình thương của ông lão với những người khác bất hạnh hơn mình. Đối với ông lão những bộ quần áo cũ là món quà mà ai đó đã trao tặng cho mình nhưng món quà ấy còn quý giá

hơn khi mà ông trao nó cho người khác - những người thực sự cần nó hơn ông. Trong con người bất hạnh nghèo khổ ấy là một tấm lòng nhân ái, sau đôi mắt mù lòa ấy là một tâm hồn trong sáng, cao đẹp. Đối với ông lão được giúp đỡ người khác như một bất ngờ thú vị của cuộc sống, là niềm vui, niềm hạnh phúc tràn ngập tâm hồn.

➤ **Bài học sâu sắc về tình thương:**

- Ngay cả khi phải sống cuộc sống nghèo khổ hay chịu sự bất hạnh thì con người vẫn cần biết quan tâm đến người khác, nhất là những người nghèo khổ, bất hạnh hơn mình và tình yêu thương giữa con người với con người là không phân biệt giàu nghèo, giai cấp...
- Được yêu thương, giúp đỡ người khác chính là niềm vui, nguồn hạnh phúc, ý nghĩa của sự sống và là cách nâng tâm hồn mình lên cao đẹp hơn.
- Đừng bao giờ thờ ơ, vô cảm trước nỗi khổ đau, bất hạnh của người khác, đừng vì nghèo khổ hay bất hạnh mà trở nên hẹp hòi ích kỷ, sống trái với đạo lý con người: *Thương người như thể thương thân*.

➤ **Xác định thái độ của bản thân:** Đồng tình với thái độ sống có tình thương và trách nhiệm với mọi người, khích lệ những người biết mở rộng tâm hồn để yêu thương, giúp đỡ người khác. Phê phán thái độ sống cá nhân vị kỷ, tầm thường.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

Câu chuyện 35:

NGỌC TRAI VÀ NGHỊCH CẢNH

“Không hiểu bằng cách nào, một hạt cát lọt vào được bên trong cơ thể một con trai. Vị khách không mời mà đến đó tuy rất nhỏ, nhưng gây rất nhiều khó chịu và đau đớn cho cơ thể mềm mại của con trai. Không thể tống hạt cát ra ngoài, cuối cùng con trai quyết định đôi phó bằng cách tiết ra một chất dẻo bọc quanh hạt cát.

Ngày qua ngày, con trai đã biến hạt cát gây ra những nỗi đau cho mình thành một viên ngọc trai lấp lánh tuyệt đẹp...”

(Theo Lớn lên trong trái tim của mẹ – Bùi Xuân Lộc – NXB Trẻ, 2005)

Suy nghĩ của anh (chị) về ý nghĩa câu chuyện trên?

✍ **Gợi ý:**

➤ **Nội dung và ý nghĩa câu chuyện.**

- *Hạt cát*: biểu tượng cho những khó khăn và những biến cố bất thường... là những yếu tố khách quan có thể xảy ra với con người bất kì lúc nào.
- *Con trai quyết định đôi phó bằng cách tiết ra một chất dẻo bọc quanh hạt cát...biến hạt cát gây ra những nỗi đau cho mình thành viên ngọc trai lấp lánh tuyệt đẹp*: biểu tượng cho con người biết thích nghi với hoàn cảnh mới và chấp nhận thử thách để đứng vững, biết vượt lên hoàn cảnh, tạo ra những thành quả đẹp cống hiến cho cuộc đời (luôn luôn làm chủ hoàn cảnh và luôn suy nghĩ tích cực, lạc quan).
- Câu chuyện ngắn gọn nhưng trở thành bài học sâu sắc về thái độ sống tích cực; phải có ý chí và bản lĩnh, mạnh dạn đối mặt với khó khăn gian khổ. Luôn luôn làm chủ hoàn cảnh và chinh phục hoàn cảnh để đạt được kết quả tốt đẹp mới.

➤ **Suy nghĩ và bàn luận:** Câu chuyện có ý nghĩa nhân sinh sâu sắc đối với cuộc đời mỗi con người.

- Những khó khăn, trở ngại vẫn thường xảy ra trong cuộc sống, luôn vượt khỏi toan tính, dự định của con người. Vì vậy, mỗi người phải đối mặt, chấp nhận thử thách để đứng vững, phải hình thành cho mình nghị lực, niềm tin, sức mạnh để vượt qua (như *con trai cũng đã cố gắng nỗ lực, không tống được hạt cát ra ngoài thì nó đôi phó bằng cách tiết ra chất dẻo bọc quanh hạt cát*).
- Khó khăn, gian khổ cũng là điều kiện thử thách và tôi luyện ý chí, là cơ hội để mỗi người khẳng định mình. Vượt qua nó, con người sẽ trưởng thành hơn, sống có ý nghĩa hơn. (*Dẫn chứng về những con người vượt lên số phận làm đẹp cho cuộc đời*).
- Phê phán những người có lối sống hèn nhát, chấp nhận đầu hàng, buông xuôi, đổ lỗi cho số phận.

➤ **Khẳng định vấn đề và rút ra bài học trong cuộc sống.**

- Cuộc sống không phải lúc nào cũng bằng phẳng, cũng thuận buồm xuôi gió. Khó khăn, thử thách luôn là quy luật của cuộc sống mà con người phải đối mặt.
- Phải có ý thức sống và phấn đấu, không được đầu hàng, không được gục ngã mà phải can đảm đối đầu, khắc phục nó để tạo nên thành quả cho cuộc đời, để cuộc sống có ý nghĩa hơn.
- Khẳng định lối sống tích cực: động viên cổ vũ con người nỗ lực vươn lên...

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....
.....
.....
.....

Câu chuyện 36:

THẦN GIÓ VÀ THẦN MẶT TRỜI

Sau khi gây ra thiên tai, bão táp làm đổ sập nhà cửa, cây cối, Thần Gió càng lúc càng tỏ ra ngạo mạn. Một hôm Thần Gió tranh cãi với Mặt Trời xem ai là kẻ mạnh nhất. Nhìn xuống mặt đất, thấy một khách bộ hành khoác chiếc áo toí đang đi, Mặt Trời bảo: "Chẳng cần cãi nhau làm gì, hễ ai làm cho người khách bộ hành kia phải cởi chiếc áo ra sẽ thắng cuộc và là kẻ mạnh nhất!"

Thần Gió bắt đầu dương oai, thổi làm cát bụi bốc lên mù mịt, cây cối đổ rạp. Những cơn cuồng phong liên tiếp nổi lên, kèm với cái lạnh buốt da, buốt thịt. Tuy nhiên, gió càng lớn chừng nào thì người bộ hành càng cố giữ chặt chiếc áo toí của mình, làm cho Thần Gió không cách nào lột được chiếc áo kia ra.

Đến phiên Mặt Trời, từ trong đám mây đen, Mặt Trời từ từ lộ dạng. Những tia nắng vàng tỏa ra khắp nơi, làm người bộ hành cảm thấy ấm áp, thoải mái. Mặt Trời càng lúc càng nóng ấm. Thế rồi người bộ hành tự động cởi bỏ chiếc áo toí vô dụng kia ra.

(Theo "Hạt giống tâm hồn")

Suy nghĩ của anh (chị) về ý nghĩa câu chuyện trên?

 Gợi ý:

➤ **Tóm tắt và nêu ý nghĩa câu chuyện.**

- Thần Gió dùng sức mạnh, uy lực của mình đe dọa làm người bộ hành sợ, với sức mạnh ấy có thể kéo chiếc áo rời khỏi người bộ hành, nhưng sức mạnh ấy không thể làm được điều đó. Còn Thần Mặt Trời bằng những tia nắng ấm áp tỏa ra, làm người bộ hành cảm thấy thoải mái, ấm quá mà tự cởi chiếc áo ra khỏi người không cần một sức mạnh nào cả.
- Câu chuyện cho ta bài học ý nghĩa: Tình yêu thương bao giờ cũng mạnh hơn vũ lực.

➤ **Giải thích và bàn luận.**

- Tình yêu thương là tình cảm mà chúng ta không thể đo đếm, cảm nhận bằng tay chân. Tình cảm ấy xuất phát từ tâm hồn và cũng chỉ cảm nhận được bằng tâm hồn của mỗi con người.
- Vũ lực là hành vi sử dụng sức mạnh thể chất với mục đích gây thương vong, tổn hại một ai đó, hay một nhóm người, một cộng đồng người.

- Tình yêu thương có ý nghĩa, vai trò vô cùng lớn lao. Trước hết, tình yêu thương chính là cầu nối, giúp con người tiến lại gần nhau hơn, cùng sẻ chia, vượt qua cơn hoạn nạn, khó khăn trong cuộc sống (dẫn chứng).
 - Biểu hiện của tình yêu thương: Sự bao dung, quan tâm, chia sẻ, động viên, giúp đỡ, Không ai biết tình yêu thương có từ bao giờ nhưng tình cảm ấy đã trở thành một phần không thể thiếu trong tâm hồn của mỗi con người.
 - Lên án, phê phán những hành vi vũ lực đối với người khác.
- **Liên hệ bản thân:** Chúng ta cần sống thân thiện, bình đẳng, biết yêu thương, tôn trọng người khác...

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 37:

NHỮNG BÀN TAY CÓNG

Hôm ấy tôi đang dọn cho sạch mấy ngăn túi trong áo rét của con gái sáu tuổi thì phát hiện ra mỗi ngăn túi là một đôi gang tay. Nghĩ rằng một đôi thôi là đủ ấm tay rồi, tôi hỏi con vì sao con mang tới hai đôi trong túi áo. Con tôi trả lời: “ Con làm như vậy từ lâu rồi, mẹ. Mẹ biết mà, có nhiều bạn đi học mà không có gang. Nếu con mang thêm một đôi, con có thể cho bạn mượn và tay bạn đó sẽ không bị lạnh.”

(Theo Tuổi mới lớn, NXB Trẻ)

Hãy trình bày suy nghĩ của anh/chị về ý nghĩa của câu chuyện trên.

✎ **Gợi ý.**

- **Nội dung và ý nghĩa câu chuyện:** tình yêu thương, sự sẻ chia được thể hiện qua những việc làm và suy nghĩ rất hồn nhiên của em bé.
- **Giải thích hành động** của người con khi mang nhiều đôi gang tay: cho bạn mượn để bạn khỏi bị lạnh.
 - Hành động đã có từ lâu: Em bé đã từng chứng kiến những bàn tay công, thương bạn quyết định đem gang cho bạn mượn.
- **Suy nghĩ của người mẹ về hành động của con mình.**
- **Bàn luận và liên hệ.**
 - Liên hệ thực tế để thấy những biểu hiện tốt đẹp đó luôn là đạo lý sống của con người trong xã hội

- Bên cạnh đó còn có những việc làm trái với hành động của em bé trong câu chuyện.
- **Nêu bài học đối với bản thân.**
 - Em bé rất yêu người khác, đặc biệt là người có hoàn cảnh khó khăn.
 - Trong cuộc sống có rất nhiều hoàn cảnh khó khăn, chúng ta phải thương yêu, giúp đỡ lẫn nhau dù là hành động, suy nghĩ nhỏ nhất ...để làm cho cuộc đời đẹp hơn.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

Câu chuyện 38:

TIẾNG VỌNG RỪNG SÂU

Có một cậu bé ngộ nghĩnh thường bị mẹ khiển trách. Ngày nọ giận mẹ, cậu chạy đến một thung lũng cạnh khu rừng rậm. Lấy hết sức mình, cậu hét lớn: “Tôi ghét người”. Từ khu rừng có tiếng vọng trở lại: “Tôi ghét người”. Cậu hoảng hốt quay về và sà vào lòng mẹ khóc nức nở. Cậu không sao hiểu được từ trong khu rừng lại có người ghét cậu.

Người mẹ nắm tay con, đưa trở lại khu rừng. Bà nói: “Giờ thì con hãy hét thật to: tôi yêu người”. Lạ lùng thay, cậu vừa dứt tiếng thì có tiếng vọng lại: “Tôi yêu người”. Lúc đó người mẹ mới giải thích cho con hiểu: “Con ơi, đó là định luật trong cuộc sống của chúng ta. Con cho điều gì con sẽ nhận điều đó. Ai gieo gió thì gặt bão. Nếu con thù ghét người thì người cũng thù ghét con. Nếu con yêu thương người thì người cũng yêu thương con”

(Theo Quà tặng cuộc sống, NXB Trẻ, 2002)

Trong Câu chuyện trên, người mẹ đã nói với con về một định luật trong cuộc sống. Anh (chị) có đồng ý với định luật đó không? Hãy nêu suy nghĩ của mình.

✎ **Gợi ý:**

- **Giải thích định luật cuộc sống.**
 - Yêu: là trạng thái cảm xúc quyến luyến, quý mến, gắn bó giữa người với người và giữa người với vạn vật trong cuộc sống. Khi mình thể hiện thái độ, cảm xúc trân trọng quý mến đối với ai, với vật gì thì mình sẽ nhận lại được những tình cảm tương tự.

- Ghét: là trạng thái ác cảm, không gần bó, không ưa thích của con người, đối lập hẳn với yêu. Khi mình bày tỏ thái độ, tình cảm khinh bạc, hắt hủi đối với một ai đó, với vật gì đó thì sẽ nhận được kết quả tương tự.
- Câu chuyện đề cập đến mối quan hệ giữa cho và nhận trong cuộc đời mỗi con người. Khi con người trao tặng cho người khác tình cảm gì thì sẽ nhận lại được tình cảm đó. Đây là mối quan hệ nhân quả và cũng là quy luật tất yếu của cuộc sống.

➤ **Biểu hiện của mối quan hệ cho và nhận trong cuộc sống.**

- Mối quan hệ giữa cho và nhận trong cuộc sống vô cùng phong phú, bao gồm cả vật chất lẫn tinh thần.
- Mối quan hệ giữa cho và nhận không phải bao giờ cũng ngang bằng trong cuộc sống: có khi ta cho nhiều nhưng nhận lại ít hơn và ngược lại.
- Mối quan hệ giữa cho và nhận không phải bao giờ cũng là mình cho người đó và nhận của người đó, mà nhiều khi mình nhận ở người mà mình chưa hề cho. Và cái mình nhận có khi là sự bằng lòng với chính mình, là sự hoàn thiện hơn nhân cách làm người của mình trong cuộc sống.

➤ **Làm thế nào để thực hiện tốt mối quan hệ giữa cho và nhận trong cuộc sống?**

- Con người phải biết cho cuộc đời này những gì tốt đẹp nhất: Đó là sự yêu thương, trân trọng, cảm thông giúp đỡ lẫn nhau cả về vật chất lẫn tinh thần chứ không phải là sự cho – nhận vì mục đích vụ lợi.
- Con người cần phải biết cho nhiều hơn là nhận lại.
- Phải biết cho mà không hi vọng mình sẽ được đáp đền.
- Để cho nhiều hơn, con người cần phải cố gắng phấn đấu rèn luyện và hoàn thiện mình, làm cho mình giàu có cả về vật chất lẫn tinh thần để có thể yêu thương nhiều hơn cuộc đời này.

➤ **Khẳng định vấn đề:** vấn đề đặt ra trong câu chuyện là bài học về một lối sống đẹp: sống nhân ái, luôn yêu thương và bao dung với cuộc đời.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 39:

XA XỨ

Em tôi học đến kiệt sức để có một suất du học.

Thư đầu viết: “Ở đây, đường phố sạch đẹp, văn minh bỏ xa lắt nước mình ...”

Cuối năm viết: “Mùa đông bên này tĩnh lặng, tinh khiết như tranh, thích lắm ...”

Mùa đông sau viết: “Em thèm một chút nắng ấm quê nhà, muốn được đi giữa phố xá bụi bặm, ồn ào, nhớ bến chợ xôn xao, lầy lội ... Biết bao lần trên phố, em đuổi theo một người châu Á, để hỏi coi đó có phải là người Việt không ...”.

(Sưu tầm từ Internet)

Suy nghĩ của anh (chị) từ câu chuyện trên.

Gợi ý:

➤ Giải thích ý nghĩa câu chuyện:

- Câu chuyện là hành trình tình cảm, hành trình nhận thức của một thanh niên đi du học, ban đầu bị hấp dẫn bởi cuộc sống văn minh phương Tây, sau đã nhận ra tình cảm sâu nặng đối với quê nhà.

➤ Bàn luận và mở rộng vấn đề.

- Tình yêu quê hương xứ sở là một tình cảm có khi phải đặt trong hoàn cảnh thử thách cụ thể, phải được trải nghiệm qua thời gian mới nhận ra được trong mỗi con người.
- Tình yêu quê hương xứ sở không tỉ lệ thuận với những giá trị văn minh vật chất mà nó tỉ lệ thuận với những gì gắn bó thân thuộc đã trở thành kí ức, kỉ niệm nằm sâu trong trái tim của mỗi con người.
- Tình yêu quê hương là một trong những yếu tố tạo nên nhân cách và giá trị đạo đức của con người.
- Phê phán hiện tượng vọng ngoại, chỉ coi trọng giá trị vật chất mà coi nhẹ tình cảm cội nguồn.
- Lưu ý: Đối với mỗi luận điểm, thí sinh cần lấy được các dẫn chứng tiêu biểu, có sức thuyết phục để chứng minh.

➤ Bài học về nhận thức và hành động.

- Bài học cho những con người hiện đại: sống đầy đủ, sung túc nhưng cô đơn, thiếu điểm tựa tinh thần.
- Hình thành kĩ năng sống: Coi trọng tình cảm đối với quê hương xứ sở. Nó đặc biệt có ý nghĩa trong xu thế hội nhập của đất nước hiện nay, nhắc nhở mỗi con người khi bước ra thế giới không được quên đi tổ tiên, nguồn cội, phải luôn có ý thức giữ gìn, thể hiện và phát huy bản sắc của dân tộc mình ra trước bè bạn năm châu.

❖ Ý kiến bổ sung:

.....

.....

Câu chuyện 40: Hãy viết bài văn nghị luận trình bày suy nghĩ của anh (chị) sau khi đọc câu chuyện.

THỦY TRIỀU VÀ LÂU ĐÀI CÁT

Mặt trời rực rỡ. Trên bờ biển, một cậu bé cầm cúi xúc cát đổ vào chiếc xô nhỏ đặt bên cạnh. Khi chiếc xô đầy cát, cậu bé úp ngược nó xuống mặt cát. Nhấc chiếc xô ra và cậu bé đã có một toà nhà tròn xoay bằng cát. Tuy nhiên, trí tưởng tượng của một cậu bé không chỉ dừng lại ở một ngôi nhà hình tròn. Cậu bé đào những rãnh nhỏ xung quanh ngôi nhà làm hào bảo vệ. Những chiếc nắp chai và vỏ ốc trở thành những người lính gác còn những que kem trở thành cây cầu nối những toà nhà với nhau. Một toà lâu đài thực sự của một chàng hoàng tử khôi ngô trong truyện cổ tích.

Cách đó rất xa, thành phố đông đúc, không khí ồn ào, xe cộ như mắc cửi. Một người đàn ông đang làm việc trong văn phòng. Ông xếp lại các chồng giấy tờ trên bàn làm việc, trao đổi vài câu qua điện thoại, rồi lại gõ máy tính. Khuôn mặt ông sáng lên vì đạt được kết quả tốt đẹp: hợp đồng được ký kết và thu nhiều lợi nhuận. Hàng ngày ông đều đến nơi làm việc, lập những kế hoạch, dự đoán tình hình thị trường. Có những người lính gác, có tiền lương, có lợi nhuận, và công ty cũng là một toà lâu đài mơ ước trong đó ông ấy là một vị vua điều hành tất cả.

Hai người cùng đang xây dựng những lâu đài của mình. Họ có rất nhiều điểm giống nhau: đạt được những kết quả mà đôi với họ là tốt đẹp từ những cố gắng rất nhỏ. Họ đều say mê và kiên trì. Đối với mỗi người, toà lâu đài mình đang xây dựng đều có ý nghĩa thật đặc biệt và rất quan trọng.

Tuy nhiên, khi thủy triều lên, cậu bé không hề ngạc nhiên hay lo sợ gì cả. Cậu nhảy lên trên những ngọn sóng, vỗ tay reo mừng và cười toe toét khi thấy những con sóng cuốn toà lâu đài vào biển cả. Cậu bé hoàn toàn bình thản. Cậu cầm xẻng và xô ra về vì biết rằng thủy triều đã cuốn cát ra biển, và rằng sáng mai cậu sẽ lại xây được một ngôi nhà mới đẹp hơn. Nhưng những người lớn thường không như vậy. Khi những khó khăn đến, họ coi đó là một điều thật tệ hại chứ không bình thường như thủy triều những lúc hoàng hôn. Họ thường chán nản đến mức không nghĩ rằng vào sáng hôm sau thủy triều sẽ rút và chúng ta lại có thể bắt đầu xây một cái gì đó khác đẹp hơn, tốt hơn.

Có lẽ đó là một trong những điều mà chính người lớn lại phải học từ trẻ em. Bạn có nghĩ như vậy không?

(Thấp sáng tâm hồn – Hoàng Mai biên soạn, NXB Văn hóa Thông tin, trang 104)

- **Gợi ý:**
- Giải thích ý nghĩa câu chuyện.

- Thủy triều là hiện tượng lên, xuống của các khối nước trong biển và đại dương theo chu kì. Nó biểu trưng cho những khó khăn thử thách mà con người thường gặp trong đời sống.
- Lâu đài cát là sản phẩm của sự sáng tạo mà con người phải nỗ lực để đạt được.
- Ý nghĩa: Câu chuyện định hướng cho con người thái độ sống tích cực: luôn say mê, kiên trì trong công việc, có tính thần lạc quan trong cuộc sống.

➤ **Bàn luận vấn đề.**

- Hai người cùng đang xây dựng những lâu đài của mình. Họ có rất nhiều điểm giống nhau: đạt được những kết quả mà đôi với họ là tốt đẹp từ những cố gắng rất nhỏ. Họ đều say mê và kiên trì. Đối với mỗi người, tòa lâu đài mình đang xây dựng đều có ý nghĩa thật đặc biệt và rất quan trọng: → Sự say mê, kiên trì là điều cần thiết cho tất cả mọi người; đem lại thành công trong cuộc sống.
- Tuy nhiên, khi thủy triều lên, cậu bé thấy những con sóng cuốn toà lâu đài vào biển cả. Cậu bé nghĩ rằng sáng mai cậu sẽ lại xây được một ngôi nhà mới đẹp hơn. Nhưng những người lớn thường không như vậy. Khi những khó khăn đến, họ coi đó là một điều thật tệ hại. Họ thường chán nản đến mức không nghĩ rằng vào sáng hôm sau thủy triều sẽ rút và chúng ta lại có thể bắt đầu xây một cái gì đó khác đẹp hơn, tốt hơn → Thái độ của đứa trẻ và người lớn khi lâu đài cát sụp đổ: đứa trẻ thì lạc quan, dám chấp nhận những con sóng cuốn phăng lâu đài ra biển cả vì ngày mai nó sẽ xây dựng được cái khác đẹp hơn. Đó là một trong những điều mà chính người lớn lại phải học từ trẻ em – tinh thần lạc quan. Tinh thần lạc quan giúp cho con người đứng lên sau những vấp ngã, thất bại; giúp họ tự tin trong cuộc sống; đứng vững, đương đầu với những khó khăn, thử thách,...
- Phê phán những người sống bi quan, chán nản hoặc chủ quan thái quá.

➤ **Bài học nhận thức và hành động:** Câu chuyện đánh thức chúng ta về thái độ sống tích cực.

❖ Ý kiến bổ sung:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 41:

CHIẾN THẮNG

Tại thể vận hội đặc biệt Seatte (dành cho những người tàn tật) có chín vận động viên đều bị tổn thương về thể chất hoặc tinh thần, cùng tập trung trước vạch xuất phát để tham gia cuộc đua 100m.

Khi súng hiệu nổ, tất cả đều cố lao về phía trước. Trừ một cậu bé, cậu ngã liên tục trên đường đua, cậu bé đã bật khóc. Tám người kia nghe thấy tiếng khóc, giảm tốc độ và ngoái lại nhìn. Sau đó tất cả đều quay trở lại không trừ một ai! Một cô bé bị hội chứng Down dịu dàng cúi xuống hôn cậu bé và nói: “Như thế này em sẽ thấy tốt hơn”.

Cô bé nói xong cả chín người cùng khoác tay nhau sánh bước về vạch đích.

Tất cả khán giả trong sân vận động đều đứng dậy vỗ tay hoan hô không dứt. Mãi về sau, những người chứng kiến vẫn còn truyền tai nhau câu chuyện cảm động ấy.

Tận trong sâu thẳm, chúng ta ý thức chiến thắng không phải là tất cả, mà ý nghĩa thật sự của cuộc sống là ở chỗ ta giúp đỡ người khác cũng chiến thắng dù ta phải chậm một bước.

(Hương Giang dịch – Trích Quà tặng cuộc sống)

Anh (chị) hãy trình bày suy nghĩ của mình về ý nghĩa của câu chuyện trên.

Gợi ý:

➤ **Giải thích ý nghĩa câu chuyện:**

- Phân tích tình huống câu chuyện.
 - ✦ Những vận động viên khuyết tật cùng tham dự cuộc đua chạy 100m → thể hiện ý chí, khát vọng chiến thắng, khát vọng hòa nhập vào cuộc sống bình thường.
 - ✦ Cậu bé bị vấp té → trên đường đua không ai cũng có khả năng chiến thắng, chiến thắng phụ thuộc nhiều yếu tố khác nhau: sức khỏe và năng lực, hoàn cảnh...
 - ✦ Nghe tiếng khóc, tám người cùng giảm tốc độ, ngoái lại nhìn, rồi tiếp tục chạy → Quan tâm đến chiến thắng của mình hơn quan tâm đến người khác.
 - ✦ Hành động của cô bé bị bệnh Down → Sự đồng cảm chia sẻ khó khăn, có ý nghĩa thức tỉnh những vận động viên còn lại.
 - ✦ Cả chín vận động viên cùng khoác tay nhau về đích → Sự đoàn kết, chia sẻ, không vì chiến thắng của bản thân.
 - ✦ Mọi người hoan hô tán thưởng → Chiến thắng vinh quang nhất đó là giúp mọi người cùng chiến thắng.
 - ✦ Lời kết → Khái quát ý nghĩa của sự chiến thắng.
- Ý nghĩa của Câu chuyện: Câu chuyện khẳng định giá trị và ý nghĩa của sự chiến thắng.
 - ✦ Trong cuộc sống không phải chiến thắng là tất cả, vì con người còn nhiều niềm vui khác ngoài niềm vui mong mỏi chiến thắng.

- ✦ Không thể chiến thắng bằng bất cứ giá nào.
- ✦ Phải làm sao để sự chiến thắng có ý nghĩa, mang lại niềm vui, niềm hạnh phúc cho chính mình và cho nhiều người.

➤ **Bình luận và chứng minh ý nghĩa câu chuyện.**

- Sự chiến thắng trong bất cứ công việc gì cũng đều đáng quý bởi:
 - ✦ Là niềm khát khao của con người.
 - ✦ Là kết quả của cả một quá trình rèn luyện, phấn đấu.
 - ✦ Khẳng định tài năng, vị trí của mình.
- Để có được chiến thắng phải trải qua rất nhiều khó khăn nên người ta dồn hết sức lực để chiến thắng. Người có năng lực chiến thắng dễ dàng và ngược lại.
- Chiến thắng thực sự vinh quang và có ý nghĩa khi nó là thực lực của mình. Có thể mang lại niềm vui cho mọi người, chia sẻ cùng mọi người.
- Khi không đủ năng lực phải biết lùi lại để rèn luyện thêm.
- Đừng ích kỉ, phải biết giúp đỡ mọi người cùng chiến thắng → Chiến thắng càng có giá trị.
- Trong thực tế có người không có năng lực lại muốn chiến thắng, họ làm tất cả để thành công dù phải dùng thủ đoạn xấu xa → chiến thắng ấy đáng hổ thẹn, đáng phê phán.
- Câu chuyện có ý nghĩa sâu sắc, đầy tính nhân văn, nhắc nhở mọi người hiểu biết hơn về ý nghĩa của sự chiến thắng.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 42:

NHỮNG VẾT ĐÍNH

Một cậu bé nọ có tính rất xấu là rất hay nổi nóng. Một hôm, cha cậu bé đưa cho cậu một túi đinh rồi nói với cậu: “Mỗi khi con nổi nóng với ai đó thì hãy chạy ra sau nhà và đóng một cái đinh lên chiếc hàng rào gỗ”.

Ngày đầu tiên, cậu bé đã đóng tất cả 37 cái đinh lên hàng rào. Nhưng sau vài tuần, cậu bé đã tập kiềm chế cơn giận của mình và số lượng đinh cậu đóng lên hàng rào ngày một ít đi. Cậu nhận thấy rằng kiềm chế cơn giận của mình dễ hơn là phải đi đóng một cây đinh lên hàng rào.

Đến một ngày, cậu bé đã không nổi giận một lần nào trong suốt cả ngày. Cậu đến thưa với cha và ông bảo: “Tốt lắm, bây giờ nếu sau mỗi ngày mà con không hề giận với ai dù chỉ một lần, con hãy nhổ cây đinh ra khỏi hàng rào”.

Ngày lại ngày trôi qua, rồi cũng đến một hôm cậu bé đã vui mừng hân hoan tìm cha mình báo rằng đã không còn một cây đinh nào trên hàng rào nữa. Cha cậu liền đến bên hàng rào. Ở đó, ông nhỏ nhẹ nói với cậu: “Con đã làm rất tốt, nhưng con hãy nhìn những lỗ đinh còn để lại trên hàng rào. Hàng rào đã không giống như xưa nữa rồi. Nếu con nói điều gì trong cơn giận dữ, những lời nói ấy cũng giống như những lỗ đinh này, chúng để lại những vết thương khó lành trong lòng người khác. Cho dù sau đó con có nói lời xin lỗi bao nhiêu lần đi nữa, vết thương đó vẫn còn lại mãi. Con hãy luôn nhớ: vết thương tinh thần còn đau đớn hơn cả những vết thương thể xác. Những người xung quanh ta, bạn bè ta là những viên đá quý. Họ giúp con cười và giúp con mọi chuyện. Họ nghe con than thở khi con gặp khó khăn, cổ vũ con và luôn sẵn sàng mở trái tim mình ra cho con. Hãy nhớ lấy lời cha...”

Suy nghĩ của anh (chị) từ câu chuyện trên.

Gợi ý:

- **Giải thích ý nghĩa câu chuyện:** Câu chuyện rất giản dị, tự nhiên nhưng ý nghĩa của nó thì vô cùng sâu sắc. Nó khiến nhiều người khi đọc phải ngẫm nghĩ, hiểu thấu, nhìn lại mình và thay đổi tích cực. Phải nói đây là một bài học quý báu. Cậu bé đã nhận ra một điều quan trọng: Đừng bao giờ để lại những vết đinh trong lòng người khác, bởi chính những vết đinh đó cũng sẽ là nỗi đau của chính người đó.
- **Bình luận: Kết hợp phân tích ví dụ để chứng minh.**
 - Trong cuộc sống bộn bề, nhiều nỗi lo toan, chúng ta rất khó tránh khỏi những lúc nóng nảy và không thể kiềm chế được cơn giận của mình. Từ đó dễ làm tổn thương người khác và đánh mất thứ quý giá là sự thiêng liêng trong tình cảm gia đình, bạn bè,...Dù thời gian có xoa dịu nhưng rất khó chữa lành bởi những vết thương tinh thần còn đau đớn hơn những vết thương thể xác. Vì vậy mỗi người phải rèn luyện một bản lĩnh kiên định, biết làm chủ cảm xúc, tránh việc “giận quá mất khôn”, vừa làm tổn thương người khác, vừa gây ra nỗi đau day dứt cho chính mình.
 - Vết thương tâm hồn rất khó hàn gắn và chỉ có thể lành được khi có tình thương yêu chân thành. Chúng ta hãy biết sửa chữa lỗi lầm, làm những điều tốt đẹp hơn để bù đắp vào những mất mát gây ra. Và đặc biệt hãy luôn mở lòng học cách sẻ chia, bao dung để có được những điều bình dị mà kì diệu trong cuộc sống.

- Thể hệ trẻ cần bồi đắp trí tuệ, nuôi dưỡng tâm hồn mình trở nên sâu sắc, tinh tế, nhân ái; quan tâm đến cuộc sống, đến những người xung quanh mình bằng trái tim yêu thương thực sự.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

Câu chuyện 43:

HAI BIỂN HỒ

Người ta bảo ở Palestín có hai biển hồ...Biển hồ thứ nhất gọi là biển Chết. Đúng như tên gọi, không có sự sống nào bên trong cũng như xung quanh biển hồ này. Nước trong hồ không có một loại cá nào có thể sống nổi mà người uống phải cũng bị bệnh. Ai ai cũng đều không muốn sống ở gần đó. Biển hồ thứ hai là Galile. Đây là biển hồ thu hút nhiều khách du lịch nhất. Nước ở biển hồ lúc nào cũng trong xanh mát rượi, con người có thể uống được mà cá cũng sống được. Nhà cửa được xây cất rất nhiều ở nơi đây. Vườn cây xung quanh tốt tươi nhờ nguồn nước này...

Nhưng điều kỳ lạ cả hai biển hồ này đều được đón nhận nguồn nước từ sông Jordan. Nước sông Jordan chảy vào biển Chết. Biển Chết đón nhận và giữ lại riêng cho mình mà không chia sẻ nên nước trong biển Chết trở nên mặn chát. Biển hồ Galile cũng đón nhận nguồn nước từ sông Jordan rồi từ đó tràn qua các hồ nhỏ và sông lạch, nhờ vậy nước trong biển hồ này luôn sạch và mang lại sự sống cho cây cối, muông thú và con người.

(Trích “Bài học làm người” - Nhà xuất bản giáo dục)

Qua câu chuyện Hai biển hồ, em nhận được bài học ý nghĩa nào cho cuộc sống?

Gợi ý:

➤ **Ý nghĩa của câu chuyện:** Nghĩa đen theo nghĩa khoa học:

- Biển Chết là do vị trí hồ không thuận lợi xung quanh không có kênh rạch hay lối thoát nên nước từ thượng nguồn đổ về đây bị ứ đọng dần dần tích tụ lượng muối lớn, làm cho nồng độ muối trong nước quá cao.
- Nước quá mặn nên không sinh vật nào sống được nên dẫn đến hoang vu thiếu sự sống.
- Biển hồ Galile cũng đón nhận nguồn nước từ sông Jordan rồi từ đó tràn qua các hồ nhỏ và sông lạch, nhờ vậy nước trong hồ này luôn sạch và mang lại sự sống cho cây cối, muông thú và con người.

- **Bài học rút ra từ câu chuyện:** Câu chuyện đã đem đến bài học thật ý nghĩa trong cuộc sống:
 - Trong cuộc sống hằng ngày, con người có những mối quan hệ, những giao tiếp, những sinh hoạt luôn “ trao” và “ nhận”. Xã hội sẽ không tồn tại nếu thiếu quá trình này.
 - Hãy biết chia sẻ để nó lan tỏa và biến thành niềm vui...
 - Biền chết: biểu tượng cho một loại người ích kỷ, thiếu lòng vị tha, nhân hậu, chỉ biết sống cho riêng mình. (dẫn chứng từ thực tế cuộc sống).
 - Biền Galile: biểu tượng cho mẫu người giàu lòng vị tha, nhân hậu, sống vì người khác, luôn mở rộng vòng tay cho và nhận. (dẫn chứng từ thực tế cuộc sống).
- **Khẳng định** cách nhìn, thái độ sống chi phối hoàn cảnh sống, tác động đến các mối quan hệ xung quanh (dẫn chứng- phân tích-so sánh, đối chiếu...).
- **Liên hệ:** Cuộc sống cần có sự đồng cảm, biết sẻ chia để nỗi buồn vơi đi, niềm vui, hạnh phúc nhân lên(hãy dang rộng đôi tay với những nạn nhân bị chất độc màu da cam; đồng bào đang chịu cảnh thiên tai bão lụt, những số phận bất hạnh...)
- **Bài học cho bản thân.**
 - Cách ứng xử và thái độ đối với những người xung quanh.
 - Cách ứng xử, cho và nhận đối với cuộc đời.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 44:

VẾT NỨT VÀ CON KIẾN

Khi ngồi ở bậc thềm nhà, tôi thấy một con kiến đang tha chiếc lá trên lưng. Chiếc lá lớn hơn con kiến gấp nhiều lần.

Bò được một lúc, con kiến chạm phải một vết nứt khá lớn trên nền xi măng. Nó dừng lại giây lát. Tôi nghĩ con kiến hoặc là quay lại, hoặc là nó sẽ một mình bò qua vết nứt đó. Nhưng không. Con kiến đặt chiếc lá ngang qua vết nứt trước, sau đó đến lượt nó vượt qua bằng cách bò lên trên chiếc lá. Đến bờ bên kia, con kiến lại tha chiếc lá và tiếp tục cuộc hành trình.

Hình ảnh đó bất chợt làm tôi nghĩ rằng tại sao mình không thể học loài kiến bé nhỏ kia, biến trở ngại, khó khăn của ngày hôm nay thành hành trang quý giá cho ngày mai tươi sáng hơn.

Hãy nêu suy nghĩ của anh (chị) về ý nghĩa của câu chuyện trên và rút ra bài học cho bản thân.

 Gợi ý:

➤ **Ý nghĩa câu chuyện:**

- Chiếc lá và vết nứt: Biểu tượng cho những khó khăn, vất vả, trở ngại, những biến cố có thể xảy ra đến với con người bất kì lúc nào.
- Con kiến dừng lại trong chốc lát để suy nghĩ và nó quyết định đặt ngang chiếc lá qua vết nứt, rồi vượt qua bằng cách bò lên trên chiếc lá...: biểu tượng cho con người biết chấp nhận thử thách, biết kiên trì, sáng tạo, dũng cảm vượt qua bằng chính khả năng của mình.
- Câu chuyện ngắn gọn nhưng hàm chứa bao ý nghĩa lớn lao về cuộc sống. Con người cần phải có ý chí, nghị lực, thông minh, sáng tạo và bản lĩnh mạnh dạn đối mặt với khó khăn gian khổ, học cách sống đối đầu và dũng cảm; học cách vươn lên bằng nghị lực và niềm tin.

➤ **Suy nghĩ về ý nghĩa câu chuyện:**

- Khẳng định câu chuyện có ý nghĩa nhân sinh sâu sắc đối với mỗi người trong cuộc đời.
- Những khó khăn, trở ngại vẫn thường xảy ra trong cuộc sống, luôn vượt khỏi toan tính và dự định của con người. Vì vậy mỗi người cần phải dũng cảm đối mặt, chấp nhận thử thách để đứng vững, phải hình thành cho mình nghị lực, niềm tin, sự kiên trì, sáng tạo để vượt qua.
- Khi đứng trước thử thách cuộc đời cần bình tĩnh, linh hoạt, nhạy bén tìm ra hướng giải quyết tốt nhất.
- Khó khăn, gian khổ cũng là điều kiện thử thách và tôi luyện ý chí, là cơ hội để mỗi người khẳng định mình. Vượt qua nó, con người sẽ trưởng thành hơn, sống có ý nghĩa hơn.
- Không phải bất cứ ai cũng có thái độ tích cực để vượt qua sóng gió cuộc đời. Có người nhanh chóng bi quan, chán nản; có người than vãn, buông xuôi; có người ỷ lại, hèn nhát, chấp nhận, đầu hàng, đổ lỗi cho số phận... cho dù những khó khăn ấy chưa phải là tất cả (Dẫn chứng) .Ta cần phê phán những người có lối sống đó.

➤ **Khẳng định vấn đề và rút ra bài học cuộc sống:**

- Cuộc sống không phải lúc nào cũng bằng phẳng, cũng thuận buồm xuôi gió. Khó khăn, thử thách, sóng gió có thể nổi lên bất cứ lúc nào. Đó là qui tất yếu của cuộc sống mà con người phải đối mặt.

- Phải có ý thức sống và phấn đấu, không được đầu hàng, không được gục ngã mà can đảm đối đầu, khắc phục nó để tạo nên thành quả cho cuộc đời.

➤ **Liên hệ bản thân:** Cần phải rèn luyện ý chí, nghị lực, lạc quan, hi vọng và có niềm tin vào cuộc sống. Cần nhất là thái độ sống của mình trước mọi thử thách của cuộc đời.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 45:

BÍ QUYẾT BÓC LẠC (ĐẬU PHỘNG)

Có một ông lão tuổi tác đã cao, muốn nhường quyền quản lí gia đình cho con trai. Nhưng ông có tới hai người con trai, biết nhường cho đứa nào đây?

Một buổi tối, ông gọi hai người con trai lại và nói: “Ở đây có hai túi lạc, các con mang đi bóc vỏ, xem bên trong có phải toàn là lạc đỏ không. Ai bóc xong sớm, lại đưa ra được đáp án chính xác, người ấy sẽ xứng đáng trở thành người quản lí gia đình sau này .

Người anh cả vừa về đến phòng đã lao vào bóc vỏ ngay, không làm lỡ mất một giây phút nào với niềm tin mình sẽ chiến thắng. Người em trai vừa đi vừa nghĩ: “Rốt cuộc, bố muốn có đáp án gì nhỉ? Chắc chắn không phải là bóc từng củ lạc ra, nếu vậy, mình với anh cả phải thi cái gì? Anh cả làm gì cũng nhanh hơn mình nên phải nghĩ cách mới được”.

Thời gian trôi đi rất nhanh. Người anh cả đã thức trắng một đêm để hoàn thành công việc. Còn người em thì đã lên giường ngủ từ sớm rồi.

Sáng hôm sau, khi người anh đến gặp bố thì người em đã có mặt ở đó. Điều kì lạ là người em mang theo một túi lạc chưa bóc vỏ. Ông bố nói: “Con út đến trước nên được quyền nói trước”. Người em liền nói: “Tất cả lạc trong túi đều có vỏ đỏ”, Người anh tức tối gất lên: “Em còn chưa bóc hết, làm sao biết được?”. Người em đáp:

– Em không bóc toàn bộ nhưng em đã phân loại chúng ra: loại mập, loại lép, loại to, loại nhỏ, loại sạch, loại đã bị đen, loại có một nhân, loại có hai nhân, loại có ba nhân, ... Sau đó, em chọn lấy đại diện của từng nhóm rồi bóc ra, kết quả là đều màu đỏ. Vì vậy, em kết luận được rằng, tất cả lạc trong túi đều có vỏ đỏ.

Người bố vui vẻ gật đầu và tuyên bố người em sẽ quản lí gia đình sau này.

(Phỏng theo câu chuyện hay nhất NXB Văn học, 2014)

Câu chuyện trên gợi cho anh (chị) suy nghĩ gì về phương pháp làm việc? Liên hệ với việc học tập của anh (chị) hiện nay.

✍ Gợi ý:

- **Giải thích ý nghĩa câu chuyện:** Trước khi làm việc, nhất là những việc khó khăn, cần động não suy nghĩ để tìm ra phương pháp tốt nhất, khoa học nhất, nhằm đạt kết quả nhanh, ít tốn công sức
- **Bàn luận vấn đề:**
 - Trước một công việc, sự lo lắng, tập trung công sức để giải quyết nó (như người anh trong câu chuyện) là đáng trân trọng. Nhưng không phải công việc nào cũng phải dựa vào sức lực, tốn kém thời gian mới thực hiện được. Nghĩ ra cách, tìm ra phương pháp tối ưu để đạt được hiệu quả một cách nhanh nhất nhưng vẫn đảm bảo sự chính xác, khoa học là biểu hiện của lối làm việc ở những người có đầu óc, có bản lĩnh và sự tự tin.
 - Trong thực tế, vẫn còn không ít người tỏ ra máy móc, thụ động trong xử lý công việc. Đứng trước khó khăn, họ chưa tỏ rõ được bản lĩnh trí tuệ của mình, phần lớn vẫn dựa vào sức mạnh cơ bắp và triết lý “cần cù bù thông minh” để làm việc. Đó là những quan niệm cần chấn chỉnh.
 - Câu chuyện là một bài học lớn về cách thức xử lý công việc. Một sự việc chắc chắn có nhiều cách giải quyết nhưng sẽ có một giải pháp tối ưu. Mỗi người cần biết lựa chọn giải pháp phù hợp với bản thân để thực thi có hiệu quả.
- **Liên hệ với việc học tập của bản thân:** Liên hệ với phương pháp học tập của bản thân: phương pháp đó dù khoa học hay chưa khoa học đều được chấp nhận nhưng phải chân thành, tránh gượng ép, giả tạo.
- **Bài học nhận thức và hành động:** Trí tuệ, phương pháp khoa học mới là điều quan trọng. Một người thất thế (em út, làm gì cũng chậm hơn anh) nhưng nhờ có trí tuệ, sự thông minh nên được đánh giá cao hơn.

❖ Ý kiến bổ sung:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 46:

CHÀNG TRAI KHIẾM THỊ

Một chàng trai 24 tuổi cư xử như một đứa trẻ con... và ai cũng cảm thấy khó chịu vì điều đó trừ người cha.

Chàng trai 24 tuổi nhìn ra ngoài cửa sổ tàu hoả, mắt sáng rỡ, hào hứng reo lên:

“Cha, nhìn những cái cây đang chạy lùi về phía sau kìa!”

Người cha mỉm cười. Một cặp đôi trẻ ngồi kế bên tỏ ra khó hiểu với hành vi như một đứa trẻ của chàng trai. Chắc họ nghĩ chàng trai không được bình thường về thần kinh.

“Cha, những đám mây đang chạy theo chúng ta!”, chàng trai 24 tuổi lại thốt lên, tràn đầy sự kinh ngạc.

Đến lúc này, cặp đôi không thể chịu được nữa bèn quay sang hỏi người cha:

“Tại sao chú không đưa con trai mình đến gặp một bác sĩ thật giỏi ngay đi nhỉ?”

Người đàn ông đứng tuổi mỉm cười, chậm rãi nói:

“Chú vừa mới làm thế. Và cha con chú đang trở về từ bệnh viện. Con trai chú không may bị khiếm thị từ khi mới chào đời, hôm nay là ngày đầu tiên nó có thể nhìn thấy mọi thứ.”

Không ai nói gì nữa...

(Theo mục Góc trái tim, báo điện tử kenh14.vn, ngày 07/01/2016)

Suy nghĩ của anh (chị) từ câu chuyện trên.

Gợi ý:

➤ **Tóm tắt câu chuyện , nêu ý nghĩa rút ra từ câu chuyện.**

- Ý nghĩa của câu chuyện: Mỗi người trên thế giới này đều có một câu chuyện riêng của mình. Đừng vội vã phán xét khi không biết câu chuyện của người khác như thế nào. Đừng nghĩ người khác không tốt khi mới gặp họ vài lần.
- Đừng vội phán xét khi chưa hiểu vấn đề là gì.

➤ **Bàn luận về ý nghĩa của câu chuyện theo quan điểm và hiểu biết riêng của mình.**

- Vì sao không nên phán xét khi chưa hiểu gì về những người xung quanh?
- Cuộc sống của người khác phát sinh việc gì, họ đang trải qua khó khăn và trắc trở gì, đứng tại lập trường của mình, chúng ta cũng không biết được, những điều chúng ta nhìn thấy chỉ là bề ngoài mà thôi...
- Chúng ta có từng trải qua khổ đau mới hiểu được nỗi đau của người khác. Chúng ta có trải qua con đường đời gập ghềnh nhấp nhô như thế nào mới hiểu được người khác cũng trải qua như vậy..
- Mỗi người sống đều có một hoàn cảnh, một số phận khác nhau, người khác sẽ không cách nào hiểu được tường tận. Vậy nên, đừng vội vàng chỉ trích hay phán xét người khác khi không hiểu gì về tình huống chân thực của họ.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....
.....

.....
.....
.....
.....

Câu chuyện 47:

NGƯỜI ĂN CẤP CỪU

Tại một vùng nông thôn nước Mỹ, có hai anh em nhà kia vì quá đói kém, bần cùng đã rủ nhau đi ăn cắp cừu của nông dân trong vùng. Không may hai anh em bị bắt. Dân làng đưa ra một hình phạt là khắc lên trán tội nhân hai mẫu tự “ST”, có nghĩa là quân trộm cắp (viết tắt từ chữ stealer).

Không chịu nổi sự nhục nhã này, người anh đã trốn sang một vùng khác sinh sống bằng cách chôn chặt dĩ vãng. Thế nhưng anh chẳng bao giờ quên được nỗi nhục nhã mỗi khi ai đó hỏi anh về ý nghĩa hai chữ “ST” đáng nguyền rủa này.

Còn người em, anh tự nói với bản thân mình: “Tôi không thể từ bỏ sự tin cậy của người xung quanh và của chính tôi”. Thế là anh tiếp tục ở lại xứ sở của mình. Chẳng mấy chốc anh đã xây dựng cho mình một sự nghiệp cũng như tiếng thơm của một người nhân hậu. Anh sẵn sàng giúp đỡ người khác với tất cả những gì mình có thể. Tuy nhiên, dẫu thời gian có qua đi, hai mẫu tự “ST” vẫn còn in dấu trên vầng trán anh.

Ngày kia, một người lạ mặt hỏi cụ già trong làng về ý nghĩa hai mẫu tự này. Cụ già suy nghĩ một hồi rồi trả lời: “Tôi không biết lai lịch của hai chữ viết tắt ấy, nhưng cứ nhìn vào cuộc sống của anh ta, tôi đoán hai chữ đó có nghĩa là người thánh thiện (saint)”.

(Dẫn theo nguồn từ Intennet).

Bài học mà anh/ chị nhận được từ câu chuyện trên.

 Gợi ý:

➤ **Ý nghĩa của câu chuyện.**

- Cách ứng xử khác nhau của hai anh em trước lỗi lầm
- Người anh không quên được lỗi lầm của mình. Anh ta đã chạy trốn và luôn thấy nhục nhã.
- Người em đã sửa chữa lỗi lầm và cố gắng vươn lên để trở thành người tốt.
- Hình tượng cụ già là biểu tượng cho cách nhìn nhận của mọi người đối với con người.
- Câu chuyện nhắc nhở mọi người: nếu mắc lỗi lầm thì hãy dũng cảm nhận lỗi và cố gắng sửa chữa để thành người tốt; đồng thời cũng nói về cách nhìn nhận đánh giá con người.

➤ **Bài học được rút ra từ câu chuyện trên.**

- Con người có thể sẽ mắc sai lầm.

- ✦ Có khi gặp phải hoàn cảnh khó khăn ngặt nghèo, không còn sự lựa chọn nào khác.
- ✦ Cũng có thể do phút mềm yếu, không làm chủ được bản thân...
- Chạy trốn quá khứ hay là tiếp tục sống để sửa chữa sai lầm là hai cách ứng xử khác nhau
- Chạy trốn quá khứ, luôn sống trong mặc cảm tội lỗi sẽ để cuộc đời mình ngày càng tồi tệ hơn.
 - ✦ Luôn cảm thấy lo sợ, bất an vì có thể sẽ lộ bí mật của quá khứ bất cứ khi nào.
 - ✦ Luôn tự xấu hổ, day dứt vì lỗi lầm của mình.
- Biết đối diện với sự thật, sống luôn cố gắng phấn đấu là cách sửa lỗi lầm tốt nhất.
 - ✦ Trung thực nhận lỗi lầm.
 - ✦ Cố gắng sống tốt để chuộc lỗi, để khẳng định mình.
- Thái độ của mọi người xung quanh trước những sai lầm của người khác.
 - ✦ Nếu như kì thị, soi mói trước những sai lầm của người khác dễ khiến họ mặc cảm, tự ti.
 - ✦ Thái độ bao dung, cảm thông của người đời giúp những người lầm lỗi lấy lại niềm tin, là động lực cho họ phấn đấu để họ sống tốt hơn.
- **Mở rộng vấn đề**
 - Cố gắng đừng để xảy ra những sai lầm đáng tiếc. Nếu xảy ra thì phải tìm cách để sửa lỗi lầm.
 - Không được trốn chạy quá khứ, không nên tự ti, mặc cảm.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 48:

QUÁN HÀNG PHÙ THỦY

Một phù thủy

Mở quán hàng nho nhỏ:

“ - Mời vào đây

Ai muốn mua gì cũng có!”

Tôi là khách đầu tiên
Từ bên trong Phù thủy ló ra nhìn:
“- Anh muốn gì?”
“- Tôi muốn mua tình yêu,
Mua hạnh phúc, sự bình yên, tình bạn...”
“- Hàng chúng tôi chỉ bán cây non
Còn quả chín, anh phải trồng, không bán!”

(K.Badjadjo Pradip - Thái Bá Tân dịch)

Bài học mà anh/ chị nhận được từ câu chuyện trên.

 Gợi ý:

➤ **Phân tích bài thơ để rút ra vấn đề**

- Bài thơ tạo dựng ra một tình huống đối thoại giữa phù thủy với nhân vật “tôi”.
 - ✦ Phù thủy: đại diện cho quyền năng vạn biến, có phép nhiệm màu kì diệu.
 - ✦ Nhân vật “tôi”: người đi tìm hạnh phúc, tình yêu, sự bình yên...
 - ✦ Ý nghĩa lời nói của phù thủy :

“- Hàng chúng tôi chỉ bán cây non

Còn quả chín, anh phải trồng, không bán!”

- ✦ Hạnh phúc, sự bình yên, tình bạn,... không phải ở đâu xa, mà ở sự nỗ lực của bản thân mỗi người

- Bài thơ đưa ra triết lí nhân sinh sâu sắc về những giá trị tinh thần của con người: tình yêu, tình bạn, hạnh phúc, sự bình yên...

➤ **Phân tích, đánh giá, bàn bạc về ý nghĩa bài thơ**

- Trong cuộc sống con người luôn luôn có nhu cầu kiếm tìm hạnh phúc, tình yêu, tình bạn và vươn tới sự bình yên trong cuộc sống. Đây là khát vọng mãnh liệt, thường trực, đầy tính nhân văn, là cái đích mà nhân loại vươn tới.
- Trên con đường đi kiếm tìm tình yêu và sự hạnh phúc... con người có nhiều cách khác nhau có thể đúng đắn, có thể sai lầm. Trong bài thơ này, nhân vật “tôi” có một ứng xử sai lầm: tìm hạnh phúc, sự bình yên, tình yêu, tình bạn... ở các thế lực siêu nhiên, phép màu và nghĩ rằng tiền có thể mua được những thứ đó.
- Trên thực tế:
 - ✦ Hạnh phúc, sự bình yên, tình yêu, tình bạn... là những gì gần gũi, thân thuộc, có thực và luôn hiện hữu trong cuộc sống xung quanh chứ không phải ở thế giới thần tiên xa xôi nào đó.
 - ✦ Không có một quyền lực, một sức mạnh, một của cải nào có thể mua được những giá trị tinh thần ấy.

- ✦ Muốn những giá trị tinh thần đó vĩnh cửu, trường tồn phải vun trồng, chăm sóc, nuôi dưỡng... Cây non có thể kết quả chín là do sự chăm sóc của chính mình.
- ✦ Hạnh phúc không phải ở ngày gặt hái mà nằm ngay trong quá trình vun đắp, gìn giữ, vượt qua những khó khăn, gian nan, thử thách.
- **Bài học:** Một bài thơ nhỏ gọn nhưng ý tứ sâu sắc giàu chất triết lí, đem đến cho người đọc nhiều bài học ý nghĩa:
 - Trong cuộc sống, con người luôn phải có khát vọng hướng tới những giá trị cao đẹp.
 - Phải chính bàn tay ta xây đắp tạo dựng hạnh phúc, sự bình yên, không nên trông chờ vào một năng lực siêu nhiên, một phép màu nào đó.
 - Quá trình tìm kiếm tạo dựng hạnh phúc, sự bình yên là một quá trình lâu dài, không có sẵn cho nên không được nản lòng, phải có ý chí, nghị lực. Hơn thế phải có tình cảm chân thành, không vụ lợi, phải có phương hướng hành động đúng đắn.
 - Hạnh phúc, sự bình yên của cá nhân phải được đặt trong mối quan hệ thống nhất với hạnh phúc, sự bình yên của tập thể.

❖ Ý kiến bổ sung:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 49:

NGỌN ĐÈN CỦA NGƯỜI MÙ

Có một người mù đi trên một con đường tối, trên tay lại cầm theo một chiếc đèn lồng. Một người thấy thế liền hỏi:

– Ông có thấy đường đâu mà cần phải cầm theo chiếc đèn lồng làm gì?

Người mù liền mỉm cười trả lời:

– Tôi cầm theo chiếc đèn này là để người khác không đâm sầm vào tôi. Làm vậy có thể giữ an toàn cho bản thân mình.

(Trích: Bài học lớn từ những câu chuyện nhỏ)

Suy nghĩ của anh chị về việc làm của người mù trong câu chuyện trên.

✎ **Gợi ý:**

- Giới thiệu vấn đề cần nghị luận:

- Để tồn tại trong cuộc đời, mỗi người luôn phải tự trang bị cho mình nhiều kĩ năng. Và một trong số những kĩ năng ấy chính là sự chủ động.
- Lường trước diễn ra để từ đó tránh được những rủi ro không đáng có. Câu chuyện người mù trích trong Bài học lớn từ những câu chuyện nhỏ cũng nhấn nhủ cho chúng ta bài học ấy.

➤ **Giải thích, nêu ý nghĩa câu chuyện:**

- Nhận ra sự bất tiện trong việc đi lại của mình, người mù đã chủ động phòng tránh bằng cách mang theo đèn lồng. Tôi cảm theo chiếc đèn này là để người khác không đâm sầm vào tôi. Làm vậy có thể giữ an toàn cho bản thân mình. Rõ ràng, người mù đã lường trước được rủi ro có thể xảy ra khi ông di chuyển trên đường vào buổi đêm. Ông đã phòng tránh những rủi ro đó bằng cách mang đèn lồng. Người mù không tìm cách tránh người đi đường, mà đã tìm ra cách để người đi đường tránh ông. Người mù trang bị cho mình những yếu tố phù hợp với hoàn cảnh, thích ứng với điều kiện. Chính thái độ chủ động ấy đã giúp người mù di chuyển một cách thuận lợi.
- Câu chuyện người mù gửi đến chúng ta một bài học nhẹ nhàng mà thấm thía về sự chủ động trong cuộc sống. Không đợi đến khi sự việc xảy ra mới hành động, để tránh được những rủi ro không đáng có, con người cần có những chuẩn bị cần thiết. Đó là yếu tố quan trọng con người có thể sống tốt trong mọi điều kiện, mọi hoàn cảnh.

➤ **Phân tích và lý giải:**

- Tại sao cần chuẩn bị trước trong mọi hoàn cảnh?
 - ✦ Cuộc sống luôn tìm tòi mọi tình huống bất ngờ xảy đến với con người, những tình huống đó nếu không có sự chuẩn bị trước, con người khó có thể đối phó giải quyết. Bên cạnh đó, không phải ai cũng có khả năng giải quyết mọi tình huống. Ngược lại con người con người luôn có những hạn chế, thậm chí những điểm yếu. Để giảm thiểu và khắc phục những rủi ro do những điểm yếu của con người mang lại, con người cần phải luyện tập, phải tự trang bị những kĩ năng cần thiết.
 - ✦ Có sự chuẩn bị, lường trước những tình huống xấu xảy ra, con người sẽ luôn ở trong tư thế chủ động, có thể xử lý tình huống một cách nhanh chóng, dễ dàng. Sự chuẩn bị giúp cho con người có thể tự tin hơn, mạnh dạn hơn khi hành động. Như câu chuyện ngụ ngôn về một vị vua nọ, thay vì sửa chữa cho con đường dễ đi hơn, ông đã tự trang bị cho mình một đôi giày thật tốt để có thể đi lại trong mọi địa hình, con người cũng cần luôn tự thay đổi bản thân, tự chuẩn bị những yếu tố cần thiết để thích nghi với hoàn cảnh, xử lý những tình huống bất ngờ xảy ra. Có như vậy con người

mới có thể tồn tại được trong một thế giới vốn tồn tại nhiều bất trắc, hiểm nguy.

- Làm thế nào có một sự chuẩn bị tốt? Để có được sự chuẩn bị tốt, con người cần phải có những nhận thức đúng đắn về những gì mình đang có, về điểm mạnh, điểm yếu. Từ sự hiểu biết đúng đắn về bản thân, mỗi người cần phải lường trước những tình huống xấu có thể xảy ra bằng cách quan sát những người xung quanh, rút kinh nghiệm từ những sai lầm đã mắc phải, tự điều chỉnh và trang bị cho mình nhiều yếu tố để có thể đối phó với mọi tình huống xấu xảy ra. Khi có được sự chuẩn bị đó, mọi tình huống sẽ được giải quyết tình huống thuận lợi.
 - Từ xa xưa, ông cha ta đã đúc kết kinh nghiệm về giá trị của sự chuẩn bị, chủ động trước mọi tình huống như “ mất bò mới lo làm chuồng”, “ phòng còn hơn chống” ... Trong cuộc sống ngày hôm nay, với nhiều thành tựu của khoa học công nghệ tiên tiến, con người càng trở nên mạnh mẽ, thì sự chuẩn bị trước mọi tình huống vẫn luôn cần thiết.
 - Dẫn chứng: Câu chuyện phòng chống bão lũ, sự chuẩn bị của con người trước thảm họa của thiên nhiên luôn là điều cần thiết. Thiết bị hiện tại tới đâu, cơ sở hạ tầng vững chắc đến mức nào cũng không thể đối chọi lại với sức tàn phá của thiên nhiên nếu không có sự chuẩn bị trước. Mọi việc trong cuộc sống nếu có sự chuẩn bị từ trước, con người khó có thể giải quyết nhanh chóng dễ dàng.
- **Phê phán:** Trong cuộc sống không phải ai cũng được như người mù trong câu chuyện, chủ động chuẩn bị để tránh những rủi ro. “Căn bệnh” nước đến chân mới nhảy” không còn là điều xa lạ, đặc biệt trong giới trẻ hiện nay. Nhiều người chủ quan để sự việc xảy ra mới tìm cách sửa chữa khắc phục. Không phải lúc nào con người cũng sự đoán hết và chính xác mọi tình huống xảy ra, tuy nhiên, nếu không có sự chuẩn bị trước, con người khó có thể đạt được mục tiêu, giải quyết công việc một cách suôn sẻ.
- **Bình luận:**
- Bài học mà câu chuyện để lại luôn đúng với mọi thời đại. Để hạn chế những điều bất lợi xảy đến với mình, con người phải ở trong tư thế chủ động, chuẩn bị trước những tình huống xảy ra, thay đổi bản thân cho phù hợp với hoàn cảnh, thích nghi với điều kiện. Chỉ có như thế cuộc sống của con người mới trở nên dễ dàng hơn, tránh được những điều không may.
 - Liên hệ bản thân: Người viết tự nhận lại cuộc sống cá nhân, xem bản thân đã có sự chuẩn bị tốt cho các tình huống hay chưa, đã ở thế chủ động sẵn sàng

thay đổi bản thân để thích ứng hoàn cảnh hay chưa ... Từ đó rút ra kinh nghiệm định hướng cho một lối sống đúng đắn phù hợp.

❖ Ý kiến bổ sung:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 50:

CÁ CHÉP CON VÀ CUA

Cá Chép con dạo chơi trong hồ nước. Lúc đi ngang nhà Cua, thấy Cua đang nằm, vẻ mặt rất đau đớn, Cá Chép con bèn bơi lại gần và hỏi:

– Bạn Cua ơi, bạn làm sao thế?

Cua trả lời:

– Tôi đang lột xác bạn à..

– Ôi, chắc là bạn đau lắm. Nhưng tại sao bạn lại phải làm như thế?

– Họ hàng nhà tôi ai cũng phải lột xác thì mới lớn lên và trưởng thành được, dù rất đau đớn Cá Chép con ạ.

– À, bây giờ thì tôi đã hiểu.

(Những mẫu chuyện thiếu nhi chọn lọc – NXB Kim Đồng,

2009)

Suy nghĩ của anh/ chị về bài học rút ra từ câu chuyện trên.

Gợi ý:

➤ **Phân tích khái quát câu chuyện:**

- Câu chuyện nhấn mạnh đến cách thức mà cua con “lớn lên và trưởng thành” – đó là “lột xác”. “Lột xác” là trút bỏ lớp vỏ cũ, hình thành và phát triển một lớp vỏ hoàn toàn mới, vừa vận hơn với cơ thể. Mỗi lần lột xác là loài cua lại lớn hơn. Song quá trình “lột xác” lại rất đau đớn và thường gặp nguy hiểm nữa. Tuy nhiên, loài cua không thể lớn lên mà không lột xác.
- Điều quan trọng là cách chấp nhận rất tự nhiên của cua con với quá trình lột xác của họ hàng nhà mình, coi như đó là cách duy nhất để lớn lên và trưởng thành.

➤ **Bình luận:** Giải thích và chứng minh ý nghĩa câu chuyện

- Câu chuyện đã gợi cho ta bài học nhân sinh sâu sắc về quá trình lớn lên và trưởng thành của muôn loài và con người: muốn lớn lên và trưởng thành,

muốn đạt đến thành công thì tất cả muôn loài và con người cần phải trải qua chông gai thử thách, qua những quá trình lột xác đau đớn.

- Giải thích vì sao ?

- ✦ Cuộc đời con người là một hành trình dài, trong đó có những dấu mốc thành công không thể phai mờ, nó đánh dấu sự trưởng thành của mỗi chúng ta trên đường đời. Nhưng để đi đến những thành công ấy, con người đã phải qua quá trình “lột xác” đau đớn. Quá trình này là tự thân, không ai thay thế được chính bản thân ta. Do đó, để “lớn lên và trưởng thành”, con người phải tự thân vận động vượt qua khó khăn, thử thách, chông gai cũng như loài cua, cua con cũng phải tự lột xác mới lớn lên được.
- ✦ Thái độ chấp nhận thử thách, khó khăn như một điều tất yếu trong cuộc sống là thái độ cần thiết để con người có thể “lớn lên và trưởng thành” và đạt tới thành công. Vượt qua thử thách cũng là một cách để thể hiện bản lĩnh, ý chí, nghị lực sống của con người, khẳng định ý nghĩa sự sống của mỗi con người.
- ✦ Từ quá trình “lột xác” của cua con, câu chuyện cũng đưa ra một quy luật của sự sống: sự sống là một sự phát triển liên tục mà ở đó cái mới thay thế cái cũ là điều tất yếu. Con người cần nhận thức được quy luật của sự phát triển ấy để thích ứng và làm chủ bản thân trong những thử thách và chông gai trên đường đời. Mỗi cá nhân đều cần lột xác để trưởng thành, từ đó thúc đẩy sự phát triển đi lên của xã hội.

➤ **Mở rộng vấn đề:**

- Phê phán lối sống nhu nhược, sợ hãi, không dám đương đầu với thử thách và chông gai, giam mình trong vỏ ốc, cả đời không đạt đến thành công.
- Phê phán lối sống ỷ lại, không tự thân vận động, ngại thay đổi, phụ thuộc vào người khác.

➤ **Bài học rút ra:** Con người cần biết dũng cảm đương đầu với khó khăn, trong phong ba bão táp, con người sẽ trưởng thành rất nhanh chóng và đạt đến những thành công trên đường đời.

❖ Ý kiến bổ sung:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 51:

KÌ THI ĐÁNG NHỚ

Tại một trường học khá danh tiếng, nhân dịp kỉ niệm ngày Quốc tế phụ nữ 8-3, người ta tổ chức một kì thi trắc nghiệm dành cho các cô gái đáng yêu.

Các cô gái thoải mái trả lời nhiều câu hỏi khá hóc búa. Nhưng tới câu hỏi cuối cùng, hãy cho biết tên người lao công trong trường chúng ta thì các cô gái đều lặng thinh. Ai cũng nhớ có một bác lao công già vẫn cặm cụi trên sân trường vào mỗi buổi chiều nhưng chưa ai hỏi tên bác ấy bao giờ.

(Theo Vật vãn và hoàn hảo, NXB Văn hóa Thông tin)

Suy nghĩ của anh (chị) về ý nghĩa của mẩu chuyện trên.

Gợi ý:

➤ Ý nghĩa của mẩu chuyện.

- Câu chuyện là một lời khuyên, lời nhắc nhở nhẹ nhàng mà thấm thía: đừng bao giờ thờ ơ, vô tình mà phải luôn biết quan tâm, đồng cảm và sẻ chia đối với những người xung quanh mình, cho dù họ

➤ Bàn luận về ý nghĩa của câu chuyện: Lời khuyên, lời nhắc nhở mà câu chuyện gợi ra là đúng đắn và cần thiết. Bởi vì:

- Chỉ mãi quan tâm đến những điều cao xa, những điều được cho là quan trọng mà quên đi bài học làm người ngay từ những cử chỉ, những quan tâm, sẻ chia nhỏ nhất đối với người xung quanh là một khiếm khuyết lớn. (Dẫn chứng và phân tích)
- Trong xã hội, có những người chỉ làm công việc hết sức nhỏ nhất, bình thường và thầm lặng nhưng lại vô cùng ý nghĩa. Do vậy, chúng ta phải biết tôn trọng và tri ân họ. (Dẫn chứng và phân tích)

❖ Ý kiến bổ sung:

Câu chuyện 52:

Ổ BÁNH MÌ VÀ LÃO GIÀ KÌ QUẶC

Một người phụ nữ nọ có thói quen nướng bánh mì cho gia đình, luôn làm dư một cái để lại cho người nghèo đói. Bà để ổ bánh mì dư bên ngoài thành cửa sổ cho người nghèo đi qua dễ lấy. Ngày qua ngày cứ đến buổi, một ông lão gù lưng đến lấy ổ bánh mì đi.

Thay vì nói lời cảm ơn, ông ta vừa đi vừa lầm bầm những lời như niệm chú: “Việc xấu người làm thì ở lại với người, việc tốt người làm thì sẽ trở lại với người”. Điều này cứ diễn ra, ngày này qua ngày khác. Mỗi ngày, người già đến lấy bánh và lại lầm bầm câu: “Việc xấu người làm thì ở lại với người, việc tốt người làm thì sẽ trở lại với người!”

Ngày qua ngày, người phụ nữ dần bức bối trong lòng nghĩ: “Nhận được bánh, không biết cảm ơn còn lải nhải mấy lời khó chịu kia! Hắn ta muốn ám chỉ điều gì?”.

Rồi một hôm, chịu hết nổi, bà nghĩ cách làm cho ông già đi khuất mắt. Bà tự nhủ: “Ta sẽ làm cho hắn mất dạng”. Bà trộn thuốc vào ổ bánh mì dư bà thường làm, tay run run để bánh có thuốc độc lên thành cửa sổ, bỗng cảm thấy hốt hoảng: “Ta làm gì thế này?” Bà ném vội ổ bánh có thuốc độc vào lửa và thay một cái bánh khác lên thành cửa sổ. Như mọi khi, ông lão đến lấy bánh và lại lầm bầm: “Việc xấu người làm thì ở lại với người; việc tốt người làm thì sẽ trở lại với người”. Ông lão cầm ổ bánh vui vẻ rời đi, không ai biết trong lòng người phụ nữ vừa trải qua một trận chiến dữ dội.

Có một điều mà không ai biết đó là mỗi khi đặt ổ bánh mì cho người nghèo lên thành cửa sổ, bà lại cầu nguyện cho đứa con trai đi tìm việc làm xa, đã nhiều tháng không nhận được tin tức. Bà nguyện cho con trở về nhà bình an, mạnh khỏe.

Buổi chiều hôm đó, có tiếng gõ cửa. Khi mở cửa ra, bà ngạc nhiên thấy con trai mình đứng trước cửa... Anh ta gầy xẹp đi, quần áo anh rách rưới đến thảm hại. Anh ta đói lả và mệt. Khi trông thấy mẹ, anh ta nói: “Mẹ ơi, con về được đến nhà quả là một phép lạ. Khi con còn cách nhà mình cả dặm đường, con đã ngã gục vì đói, không đi nổi nữa và tưởng mình sẽ chết dọc đường, nhưng bỗng có một người gù lưng đi ngang, con xin ông ta cho con một chút gì để ăn, và ông ta đã quá tử tế cho con nguyên một ổ bánh mì ngon và chút nước. Ông ta nói: Đây là cái mà tôi có mỗi ngày, nhưng hôm nay tôi cho anh vì anh cần nó hơn tôi!”

Khi người mẹ nghe những lời đó, mặt bà biến sắc. Bà phải dựa vào thành cửa để khỏi ngã. Bà nhớ lại ổ bánh mì có thuốc độc mà bà đã làm sáng hôm nay. Nếu bà không ném nó vào lửa thì con trai yêu quý của bà đã ăn phải và đã chết!

Ngay lập tức bà nhớ lại câu nói lặp đi lặp lại qua ngày của ông lão...

(Theo mục **Đời sống**, báo điện tử **kenh14.vn**, ngày 13/7/2015)

Gợi ý:

- **Ý nghĩa của câu chuyện:** Trong cuộc sống, luôn tồn tại luật nhân quả. Những gì ta làm hôm nay là căn nguyên cho những sự việc sẽ đến với ta trong tương lai. Bởi vậy, mỗi người hãy luôn sống tốt để không bao giờ phải hối hận với lương tâm của mình.
- Bàn luận về ý nghĩa của câu chuyện theo quan điểm và hiểu biết riêng của các nhân.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Câu chuyện 53:

CÁI LẠNH

Sáu con người, do sự tình cờ của số phận, mắc kẹt vào cùng một cái hang rất tối và lạnh. Mỗi người còn một que củi nhỏ, trong khi đồng lửa chính đang lui dần.

Người phụ nữ đầu tiên định quẳng que củi vào lửa, nhưng đột nhiên rút tay lại. Bà vừa nhìn thấy một khuôn mặt da đen trong nhóm người da trắng.

Người thứ hai lướt qua các bộ mặt quanh đồng lửa, thấy một người trong số đó không đi chung nhà thờ với ông ta. Vậy là thanh củi cũng bị thu về.

Người thứ ba trầm ngâm trong bộ quần áo nhàu nát. Ông ta kéo áo lên tận cổ, nhìn người đối diện, nghĩ thầm: “Tại sao mình lại phải hi sinh thanh củi để sưởi ấm cho con heo béo ị, giàu có kia?”

Người đàn ông giàu lui lại một chút, nhắm tịt: “Thanh củi trong tay, phải khó nhọc lắm, mới kiếm được, tại sao ta phải chia sẻ nó với tên khố rách áo ôm lười biếng đó?”

Ánh lửa bùng lên một lần cuối, soi rõ khuôn mặt người da đen đang đánh lại, lộ ra những nét hằn thù: “Không, ta không cho phép mình dùng thanh củi này sưởi ấm những gã da trắng!”

Chỉ còn lại người cuối cùng trong nhóm. Nhìn những người khác trầm ngâm trong im lặng, anh ta tự nhủ: “Mình sẽ cho thanh củi, nếu có ai đó ném phần của họ vào đồng lửa trước.”

Cứ thế, đêm xuống dần. Sáu con người nhìn nhau căng thẳng, tay nắm chặt những khúc củi. Đồng lửa chỉ còn than đỏ rồi lui tắt. Sáng hôm sau, khi những người cứu hộ tới nơi, cả sáu người đã chết cứng. Họ không chết vì cái lạnh bên ngoài mà chết vì sự buột giá trong sâu thẳm tâm hồn.

(Theo Lời nói của trái tim – NXB Văn hóa Sài Gòn)

Suy nghĩ của anh/chị về ý nghĩa được gợi ra từ câu chuyện trên?

 Gợi ý:

➤ **Ý nghĩa câu chuyện.**

- Trước những khó khăn, thử thách trong cuộc sống, con người cần hỗ trợ, giúp đỡ nhau. Nếu ai cũng nhỏ nhen, ích kỉ, chỉ giữ riêng cho mình mà vô cảm trước những khó khăn, đau khổ của đồng loại thì họ không chỉ chết về thể xác mà còn chết về tâm hồn.

➤ **Những suy nghĩ được gọi lên từ câu chuyện trên.**

- Cuộc sống không phải bao giờ cũng bằng phẳng, toàn những màu hồng. Cuộc sống còn có những khó khăn, gian nan và thử thách mà con người không tự mình giải quyết được.
- Nếu mọi người biết đoàn kết, giúp đỡ nhau vượt qua khó khăn thì không dẫn đến kết cục đau lòng.
- Mọi người cần mở lòng ra để hỗ trợ, giúp đỡ nhau vượt qua khó khăn, thử thách, đau khổ.
- Phê phán thói ích kỉ, nhỏ nhen, vì những lí do không đáng mà dừng dưng, lạnh lùng, vô cảm trước người khác.
- Khi con người vô cảm trước cuộc sống, trước nỗi đau của đồng loại, họ không chỉ chết về thể xác mà còn chết về tâm hồn.
- Cần biết cân nhắc, xem xét vấn đề: việc nào cần làm việc nào không nên làm.

➤ **Rút ra bài học bản thân.**

- Hãy mở lòng ra để sống chan hòa, cảm thông, chia sẻ với nỗi đau, khó khăn của người khác.
- Hãy biết đoàn kết, giúp đỡ nhau vượt qua khó khăn.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 54:

TRIẾT LÍ CỜ LÊ – MỎ LẾT

Cờ lê để vận bu lông có kích thước chuẩn định sẵn và không đổi.

Mỏ lét để vận bu lông có kích thước thay đổi trong một phạm vi xác định.

Những bu lông có kích thước chuẩn, nếu dùng cờ lê vận bao giờ cũng chính xác mà không cần điều chỉnh gì thêm.

Với bu lông nào cũng thế, dùng mỏ lét vận đều phải điều chỉnh con chạy cho khớp với bu lông.

Cái dở của cờ lê là chỉ dùng để vận với một loại bu lông xác định. Nhưng cái lợi của nó khi gặp bu lông có kích thước chuẩn là rất chính xác mà không tốn thời gian và công sức.

Cái lợi của mỏ lét là có thể dùng để vận rất nhiều loại bu lông khác nhau. Nhưng cái dở của nó là với bất cứ bu lông nào cũng phải tốn thời gian và công sức để điều chỉnh con chạy.

**Câu chuyện về Cờ lê – Mỏ lết gọi lên những lối sống khác nhau của mỗi người.
Nếu được lựa chọn, anh (chị) chọn Cờ lê hay Mỏ lết?**

Gợi ý:

➤ **Nội dung cơ bản của câu chuyện.**

- Lối sống, sự lựa chọn của bạn sẽ ảnh hưởng đến thành công của bạn, khi bạn biết tận dụng ưu thế của thời gian và phương pháp mà bạn đang có.

➤ **Ý nghĩa của câu chuyện.**

- Cờ lê và mỏ lết là hai hình ảnh mang ý nghĩa biểu tượng cho thời gian và phương pháp, về cách bạn thích nghi với cuộc sống: tuân theo những giá trị mang ý nghĩa truyền thống hay là kết hợp vận dụng sáng tạo với những giá trị mới mẻ để đạt được mục đích.
- Thời gian và phương pháp là hai yếu tố quan trọng mang đến thành công cho con người.
- Khi bạn có thời gian, bạn có thể nghiên cứu công việc một cách kỹ lưỡng. Khi bạn có phương pháp nghĩa là hướng đi của bạn đã đúng, bạn hoàn thành mục tiêu sớm hơn và bạn sẽ hài lòng với những gì mình làm được.
- Nếu không biết tận dụng thời gian, nếu không có phương pháp phù hợp, bạn sẽ chật vật với kế hoạch đã đề ra.

➤ **Bàn luận câu chuyện theo các ý sau.**

- Cờ lê: Hướng con người ta tới lối sống truyền thống, khá chuẩn mực nhưng thị động, thiếu linh hoạt.
- Mỏ lết: Hướng con người ta tới sự năng động, bận rộn, nhưng đôi khi quên đi những gì thuộc về truyền thống.
- Sự lựa chọn ở đây: Bạn nên chọn cả hai thứ cờ lê và mỏ lết. Trong cuộc sống không thể chỉ chọn cờ lê và mỏ lết. Trong cuộc sống không thể chỉ chọn cờ lê mà bỏ qua mỏ lết hoặc làm theo chiều ngược lại. Mỗi lựa chọn có một ưu điểm riêng và một nhược điểm riêng. Khi biết khéo léo kết hợp cả hai ưu điểm của cờ lê và mỏ lết, bạn sẽ tận dụng được những cơ hội, xác suất thành công sẽ nhiều hơn.

➤ **Liên hệ.**

- Trong cuộc sống bạn cần nắm rõ quy luật của thành công: yếu tố tự lực của bản thân là quan trọng, nên nắm bắt lấy những cơ hội thuận lợi đến với bạn, đặt bạn vào trong nhiều tình huống khác nhau để lựa chọn cách xử lý hiệu quả.
- Cờ lê và mỏ lết mang ý nghĩa biểu tượng cho những điều trong cuộc sống của mỗi con người. Xã hội hiện đại nảy sinh nhiều vấn đề đòi hỏi sự sáng tạo, bền

bỉ của con người. Nhưng có những vấn đề thuộc về giá trị tinh thần con người không thể bỏ qua, ví dụ như: đạo lí truyền thống của dân tộc là không thể thay đổi (uống nước nhớ nguồn, tôn sư trọng đạo...). Đó là cội nguồn, gốc rễ của nhân cách con người. Mỗi nhân cách đều hình thành từ những điều rất nhỏ. Khi trân trọng, giữ gìn những điều nhỏ đó, bạn sẽ có được một điều lớn lao.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

Câu chuyện 55:

CHIẾC HỘP GIẤY VÀNG

Hồi đó một người bạn tôi bắt phạt đứa con gái lên ba tuổi vì nó đã phí phạm cả một cuộn giấy gói hoa màu vàng. Tiền bạc thì eo hẹp, thế mà đứa con gái cứ cố trang hoàng chiếc hộp quà giáng sinh để dưới cây thông khiến bạn tôi nổi giận. Dù có bị phạt đi nữa, sáng hôm sau đứa con gái cũng mang hộp quà đến cho cha và nói: “Con tặng cho cha nhân dịp giáng sinh.”. Anh cảm thấy ngỡ ngàng vì phản ứng gay gắt của mình hồi hôm trước nhưng rồi con giận lại bùng lên lần nữa khi anh mở hộp ra thấy hộp trống không.

Anh nói to với con: “Bộ con không biết rằng khi cho ai món quà thì phải có gì trong đó chứ?”

Đứa con ngơ ngác nhìn cha sợ hãi nước mắt lưng tròng: “Cha ơi nó đâu có trống rỗng. Con đã thổi những nụ hôn vào hộp. Con bỏ đây những tình yêu của con vào đó. Tất cả dành cho cha mà.”

Người cha nghe tim mình thất lại. Anh ôm con vào lòng và cầu xin con tha thứ cho mình.

(Trích Hạt giống tâm hồn)

Hãy trình bày suy nghĩ của em về câu chuyện trên.

 Gợi ý:

➤ **Phân tích ngắn gọn câu chuyện để thấy:**

- Đứa con trang hoàng chiếc hộp quà giáng sinh thật đẹp để tặng bố nhưng người bố đã phạt con mình vì nó đã phí phạm cả cuộn giấy gói hoa màu vàng. Dù bị phạt nhưng đứa con vẫn mang đến hộp quà để tặng cho cha.
- Ngoài ra món quà ý nghĩa của đứa con với người cha chứa đầy tình yêu vô bờ bến. Đặc biệt là những nụ hôn của con gái đã thổi vào trong chiếc hộp giấy vàng.

➤ **Rút ra vấn đề cần nghị luận.**

- Câu chuyện là lời cảnh báo ý nghĩa với tất cả mọi người đặc biệt là tình cảm của cha mẹ với con cái. Người cha chưa biết trân trọng món quà của con mà quá đi sâu vào tiền bạc, vật chất, câu chuyện phản ánh thực tế đời sống hiện nay của con người.
- Món quà tinh thần ấy là sở hữu quý giá nhất chứng minh cho tình cha con không gì có thể sánh bằng.

➤ **Bài học cuộc sống.**

- Câu chuyện ngắn gọn nhưng có ý nghĩa rất sâu sắc:
 - ✦ Biết trân trọng tình cảm gia đình đặc biệt là tình phụ tử, luôn lắng nghe, thấu hiểu, tôn trọng nguyện vọng, sở thích, sáng tạo trí tưởng tượng của trẻ thơ.
 - ✦ Nên nhìn nhận sự việc cẩn thận, sâu sắc, đặc biệt đối với con trẻ để khỏi mắc sai lầm đáng tiếc xảy ra
- Liên hệ mở rộng:
 - ✦ Nếu biết hợp tác, chia sẻ, đoàn kết, thấu hiểu, nhường nhịn thì gia đình, xã hội sẽ đầy ắp tiếng cười, gọi không khí ấm cúng và hạnh phúc.
 - ✦ Biết giữ gìn và nâng niu nó thì cuộc sống sẽ thoải mái và nhẹ nhàng hơn.
 - ✦ Xã hội văn minh luôn đề cao lối sống đẹp, hành vi ứng xử có văn hóa.
- Tuy nhiên, trong xã hội ta hiện nay vẫn có những người con, hoặc người cha có hành vi và thái độ ứng xử phi đạo lí.. dẫn chứng
- Từ câu chuyện, chúng ta rút ra được bài học nhân sinh sâu sắc: tình phụ tử, cách đối nhân xử thế thấu tình đạt lí là nét đẹp trong tâm hồn, nhân cách của con người.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 56:

NGƯỜI ĂN XIN

Một người ăn xin đã già. Đôi mắt đỏ hoe, nước mắt ông giàn giụa, đôi môi tái nhợt, áo quần tả tơi. Ông chìa tay xin tôi.

Tôi lục hết túi nọ đến túi kia, không có lấy một xu, không có cả khăn tay, chẳng có gì hết. Ông vẫn đợi tôi. Tôi chẳng biết làm thế nào. Bàn tay tôi run run nắm chặt lấy bàn tay run rẩy của ông:

- Xin ông đừng giận cháu! Cháu không có gì cho ông cả.

Ông nhìn tôi chăm chăm, đôi môi nở nụ cười:

- Cháu ơi, cảm ơn cháu! Như vậy là cháu đã cho lão rồi.

Khi ấy, tôi chợt hiểu ra: cả tôi nữa, tôi cũng vừa nhận được cái gì đó của ông.

(Tuốc-ghe-nhep, dẫn theo Ngữ văn 9, tập một, NXB Giáo dục, Hà Nội, 2005, trang 22)

Suy ngẫm của anh/chị về những điều được gọi ra trong câu chuyện trên.

 Gợi ý:

➤ **Bàn luận về ý nghĩa của câu chuyện:**

- Từ hành động cho và nhận của anh thanh niên và người ăn xin, truyện đã ngợi ca cách ứng xử cao đẹp, nhân ái giữa con người với con người trong cuộc sống.
- Câu chuyện “Người ăn xin” là lời khuyên về cách sống, thái độ sống của mỗi con người trong cuộc đời:
 - ✦ Sự đồng cảm, tình yêu thương chân thành và cách ứng xử lịch sự là món quà quý giá mà ta tặng cho người khác.
 - ✦ Và khi trao món quà tinh thần ấy cho người khác thì ta cũng nhận được món quà quý giá như vậy.
- Bàn luận mở rộng (đặt câu hỏi nêu vấn đề): Câu chuyện gợi suy cho chúng ta suy nghĩ gì về cuộc sống và cách ứng xử của con người trong xã hội hiện tại?
 - ✦ Biểu hiện đẹp: Con người biết yêu thương, chia sẻ, giúp đỡ lẫn nhau trong cuộc sống (truyền thống tương thân, tương ái, đức hi sinh, biết sống vì người khác, có trách nhiệm...).
 - ✦ Bên cạnh đó có một bộ phận cá nhân trong xã hội còn thờ ơ, vô cảm, thiếu trách nhiệm, sống hưởng thụ hoặc có thái độ khinh miệt đối với những con người nghèo khổ trong xã hội → cần lên án loại bỏ những hành động và suy nghĩ đó.

➤ **Lời khuyên về cách sống và thái độ sống đối với mọi người:**

- Đồng cảm, sẻ chia, học cách quan tâm và ứng xử tốt đẹp, có văn hoá để cuộc sống tốt đẹp hơn.
- Câu chuyện có tác dụng giáo dục lòng nhân ái cho mỗi chúng ta.

➤ **Bài học nhận thức và hành động.**

- Trong giao tiếp, cần tế nhị và tôn trọng người khác.

- Sống gần bó với mọi người, xem việc giúp đỡ, chia sẻ với người khác là niềm vui, niềm hạnh phúc.
- Luôn giữ gìn nét đẹp trong văn hóa ứng xử và không ngừng bồi đắp lòng nhân ái để cuộc sống thật sự có ý nghĩa.
- Liên hệ bản thân: Xác định thái độ sống và cách ứng xử của bản thân: tôn trọng, quan tâm, chia sẻ với mọi người...

❖ Ý kiến bổ sung:

Câu chuyện 57:

CẬU BÉ VÀ CÂY SI GIÀ

Bờ ao đầu làng có một cây si già. Thân cây to, cành lá xum xuê, ngả xuống mặt nước. Một cậu bé đi ngang qua. Sẵn con dao nhọn trong tay, cậu hí hoáy khắc tên mình lên thân cây. Cây đau điếng, nhưng cố lấy giọng vui vẻ, hỏi cậu:

- Chào cậu bé. Tên cậu là gì nhỉ?

- Cháu tên là Ngoan.

- Cậu có cái tên mới đẹp làm sao!

Mặt cậu bé rạng lên. Cậu nói:

- Cảm ơn cây.

- Nay, vì sao cậu không khắc tên lên người cậu? Như thế có phải tiện hơn không? – Cây hỏi.

Cậu bé rùng mình, lắc đầu:

- Đau lắm, cháu chịu thôi!

- Vậy, vì sao cậu lại bắt tôi phải nhận cái điều cậu không muốn?

(Theo Trần Hồng Thắng)

Khi nội dung câu chuyện được khép lại cũng chính là lúc một bài học làm người có ý nghĩa sâu sắc được mở ra. Anh/chị hãy viết một bài văn nghị luận về bài học đó.

✍ Gợi ý:

➤ **Ý nghĩa câu chuyện:**

- Từ câu chuyện thí sinh có thể xác định được trong cuộc sống, có nhiều điều mà bản thân mình không muốn nhận (sự đau đớn, khổ đau, mất mát, bất hạnh...).

- Dù vẫn có lúc không tránh được nhưng bản thân mỗi người không ai mong những điều đó đến với mình.

➤ **Bàn luận vấn đề:**

- Không nên đem lại cho người khác những điều mà mình không muốn (nỗi đau đớn, khổ đau, sự mất mát hay bất hạnh...) dù vô tình hay cố ý.
- Không được ích kỷ hay thờ ơ, dửng dưng, vô tình trước hậu quả của những lời nói hay hành động mà chính bản thân mình đã gây nên đối với người khác và phải biết đặt mình trong hoàn cảnh của người khác để thấu hiểu, sẻ chia và thông cảm...
- Mỗi con người không chỉ biết đem lại niềm vui, niềm hạnh phúc cho bản thân mà còn cần biết đem lại cho người khác niềm vui, niềm hạnh phúc...
- Bài học rút ra cho bản thân trong quan hệ với người khác.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 58:

THƯỢNG ĐẾ CŨNG KHÔNG BIẾT

Thượng đế lấy đất sét nặn ra con người. Khi Ngài nặn xong vẫn còn thừa ra một mẩu đất.

- Còn nặn thêm cho mày gì nữa, con người ? – Ngài hỏi Con người suy nghĩ một lúc: có vẻ như đã đủ đây – tay, chân, đầu...rồi nói:

- Xin Ngài nặn cho con hạnh phúc.

Thượng đế, dù thấy hết, biết hết nhưng cũng không hiểu được hạnh phúc là gì. Ngài trao cục đất cho con người và nói:

- Đây, tự đi mà nặn lấy cho mình hạnh phúc.

(Trích Những giai thoại hay nhất về tình yêu và cuộc sống – Tập 2, NXB Công an Nhân Dân)

Suy nghĩ của em về ý nghĩa câu chuyện trên.

✎ **Gợi ý:**

➤ **Ý nghĩa câu chuyện:**

- Thượng đế là đấng toàn năng có khả năng biết hết mọi chuyện và tạo nên con người nhưng không thể “nặn” được hạnh phúc để ban tặng cho loài người bởi vì:

- Hạnh phúc không sẵn có, hạnh phúc tồn tại trong chính cuộc sống con người.
- Lời nói của thượng đế “tự đi mà nặn lấy cho mình hạnh phúc” thể hiện: hạnh phúc do chính con người tạo nên.
- Câu chuyện có ý nghĩa nhân sinh sâu sắc: hạnh phúc không bao giờ sẵn có hay là món quà được ban tặng, hạnh phúc của con người do chính con người tạo nên.

➤ **Bàn bạc- đánh giá – chứng minh:**

- Con người có thể tạo nên hạnh phúc bằng bàn tay vun xới và tấm lòng yêu thương cuộc đời.
- Khi tự mình tạo nên hạnh phúc, con người sẽ cảm nhận được sâu sắc giá trị của hạnh phúc của chính mình và sống cuộc đời đầy ý nghĩa.
- Hạnh phúc không phải là những điều có sẵn, nó đến từ chính những hành động của mỗi con người (dẫn chứng)
- Hãy vun đắp hạnh phúc cho chính mình.
- Phê phán những kẻ ỷ lại, dựa dẫm trông chờ hạnh phúc mơ hồ viễn vông, thờ ơ với cuộc sống (dẫn chứng thực tế)

➤ **Bài học được rút ra:**

- Trong cuộc đời ta sẽ gặp phải nhiều trở ngại hãy nỗ lực tìm tòi và vươn lên.
- Con người phải biết dựa vào chính mình để sinh tồn hòa nhập để sáng tạo và phát triển.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 59:

TRƯỚC KIA VÀ BÂY GIỜ

Một lần đi thăm một thầy giáo lớn tuổi, trong lúc tranh luận về quan điểm sống, một sinh viên đã nói:

Sở dĩ có sự khác biệt là vì thế hệ các thầy sống trong những điều cũ kỹ của một thế giới lạc hậu, ngày nay chúng em được tiếp xúc với những thành tựu khoa học tiên tiến hơn nhiều, thế hệ các thầy đâu có máy tính, không có Internet, vệ tinh viễn thông và các thiết bị thông tin hiện đại như bây giờ...

Người thầy giáo trả lời:

Những phương tiện hiện đại giúp chúng ta nhưng không làm thay đổi chúng ta. Còn điều em nói là đúng. Thời trẻ, những người như chúng tôi không có những thứ em vừa kể nhưng chúng tôi đã phát minh ra chúng và đào tạo nên những con người kế thừa và áp dụng chúng.

Cậu sinh viên chột cúi đầu, im lặng.

(Theo *Hạt giống tâm hồn*, tập 5, NXB Tổng hợp TP. Hồ Chí Minh)

Anh chị suy nghĩ như thế nào về ý nghĩa của câu chuyện trên.

 Gợi ý:

➤ **Giải thích nêu ý nghĩa câu chuyện.**

- Câu chuyện đưa ra một cuộc đối thoại của thầy và trò, đó là hai đại diện cho hai thế hệ khác nhau và giữa hai thế hệ ấy có nhiều khác biệt về môi trường, lối sống, lối nghĩ. Người trò đại diện cho thế hệ mới với quan điểm “ *thầy sống trong những điều cũ kĩ của một thế giới lạc hậu, ngày nay chúng em được tiếp xúc với những thành tựu khoa học tiên tiến, thế hệ các thầy đầu có máy tính, không có internet, vệ tinh viễn thông và các thông tin hiện đại như bây giờ*”. Quan điểm đó không sai nhưng nó chưa hoàn toàn đúng. Người thầy, người đại diện cho thế hệ đi trước đã phản hồi: *Thời trẻ những người như chúng tôi không có những thứ em vừa kể nhưng chúng tôi đã phát minh ra chúng và đào tạo những con người thừa kế và áp dụng chúng*. Rõ ràng người thầy đã nêu lên một quan điểm đúng đắn, những gì tiên tiến, hiện đại mà người trẻ hôm nay được hưởng thụ là thành quả của những người đi trước. Những người đi trước đóng vai trò quan trọng làm nên cuộc sống tiện nghi cho những người thế hệ sau.
- *Trước kia và bây giờ* đã nêu lên một bài học, cũng là đạo lý sống của mỗi người : Phải biết ơn, phải biết trân trọng những người đi trước, bởi chính họ, cho dù những điều không theo kịp thời đại nhưng đã góp phần quan trọng làm nên cuộc sống hiện tại.

➤ **Phân tích, lý giải.**

- Vì sao phải biết ơn và trân trọng những người đi trước? Một phần câu trả lời nằm trong câu trả lời của ông thầy: Thời trẻ, những người như chúng tôi không có những thứ em vừa kể nhưng chúng tôi đã phát minh ra chúng và đã đào tạo ra những con người thừa kế và áp dụng chúng.
- ✦ Những người đi trước là những người đặt nền móng, mở đường cho thế hệ sau, không có thế hệ mở đường, thế hệ sau khó có thể phát triển được. Những phát kiến khoa học, những định luật, định lý mà người hôm nay sử dụng và vận dụng vào công việc hiện tại đều là thành quả của người đi trước. Cuộc sống hôm nay trở nên tiện nghi hơn, dễ dàng hơn cũng chính là nhờ vào công sức của cha ông.
- ✦ Thế hệ đi trước là những người hướng dẫn, truyền dạy cho thế hệ sau. Nếu không có kinh nghiệm và bài học của người đi trước, thế hệ sau sẽ gặp

nhiều khó khăn. Thế hệ cha anh còn chính là người dạy, góp phần quan trọng tạo nên những nhà trí thức, những nhà khoa học của thời đại mới. Cho dù thế hệ đi trước có không theo kịp và thích ứng nhanh chóng được với thành tựu mới mẻ của xã hội hiện đại nhưng nếu không có họ sẽ không có những gì mà chúng ta sử dụng ngày hôm nay.

✦ **Biết ơn**, trân trọng những người đi trước, con người mới có thể sống vững được trong cuộc đời. Cội nguồn quá khứ chính là nền tảng vững chắc cho sự phát triển của con người. Để có được cuộc sống như ngày hôm nay, những người đi trước đã phải hi sinh rất nhiều mồ hôi, của cải thời gian ... Người đời sau cần phải biết nâng niu những công sức của người đi trước, đó mới là lối sống hợp đạo lý.

- Để xứng đáng với những thành quả của người đi trước , thế hệ ngày hôm nay phải biết trân trọng đối với những gì mà họ đã làm ra . Bên cạnh đó, mỗi người trẻ cần phải học tập, phát huy truyền thống của người đi trước, không chỉ hưởng thụ mà còn lao động, đóng góp và xây dựng để làm nên nhiều thành tựu hơn nữa, làm cho cuộc sống của những thế hệ sau nữa càng trở nên phát triển, hiện đại. Có như vậy, cuộc sống con người mới phát triển bền vững và đúng đạo lý làm người.
- **Dẫn chứng:** Nhiều người trong chúng ta vẫn không quên câu chuyện người anh hùng về Trần Đại Nghĩa trong hai cuộc chiến của dân tộc. Trần Đại Nghĩa là nhà khoa học của nước ta, có nhiều cơ hội sang nước ngoài học tập. Ông được tiếp xúc với nền học vấn phát triển, được học tập trong một môi trường thuận lợi. Trần Đại Nghĩa được nhận rất nhiều lời mời ở lại làm việc và nghiên cứu ở nước ngoài nhưng vì tình yêu đất nước, khao khát được cống hiến cho dân tộc, Trần Đại Nghĩa đã quay trở lại với quê hương, đóng góp cho nền học thuật nước nhà, góp phần đưa đất nước thoát khỏi ách đô hộ của thực dân pháp và đế quốc Mỹ.

➤ **Phê phán.**

- Trong cuộc sống ngày hôm nay, có không ít những kẻ chỉ biết hưởng lợi ích cá nhân mà quên mất đi công sức của người khác. Khoảng cách của những thế hệ là chuyện muôn thuở, với môi trường sống khác, người đi trước có nhiều nếp nghĩ, nếp sống khác người đi sau. Trong nhiều gia đình, nhiều tập thể khoảng cách giữa các thế hệ càng trở nên rõ nét. Những người thuộc thế hệ mới cho rằng người đi trước lạc hậu, cổ hủ. Họ không nhận ra được, để có cuộc sống cho họ như ngày hôm nay, những người trước đã vất vả khó nhọc đến chừng nào. Những kẻ chỉ biết hưởng lợi ích cá nhân như vậy làm sao có thể làm người, làm sao có được một cuộc đời có ý nghĩa ?

➤ **Bình luận và liên hệ bản thân:**

- Câu chuyện đưa ra đã thức tỉnh mỗi người chúng ta hãy biết ơn và trân trọng những người đi trước, bởi chính họ là người đặt nền móng cho sự tiện nghi, hiện đại của cuộc sống của ngày hôm nay. Sự khác biệt trong suy nghĩ hay lối sống không quan trọng. Quan trọng là giữa các thế hệ có sự nhìn nhận một cách rộng mở và bao dung hơn với nhau.
- Liên hệ bản thân.
 - ✦ Người viết trực tiếp liên hệ với bản thân mình, đánh giá xem bản thân mình đã biết trân trọng những người đi trước hay chưa từ đó định hướng một lối sống phù hợp cho bản thân.
 - ✦ Câu nói của người thầy trong câu chuyện sẽ mãi là lời nhắc nhở đúng đắn đối với con người trong mọi hoàn cảnh, ở mọi thời đại. Sống biết trân trọng và yêu thương những người đi trước, cuộc sống hiện tại của mỗi người ngày càng trở nên ý nghĩa.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 60:

ĐỒNG CỎ TUYỆT VỜI

Có một anh chàng chỉ quen sống ở đồng cỏ. Một hôm có người bạn đến mời anh ta du ngoạn. Hai người phi ngựa đến bên hồ nước rộng lớn. Anh ta nhìn thấy thảm xanh mênh mông trên mặt hồ, mừng rỡ nói với bạn: "Ôi, một vùng đồng cỏ chưa hề có dấu chân ai, ta phải phi ngựa đi hết thảm xanh này để rồi về đuổi ngựa đến nuôi. Một vùng đồng cỏ thật tuyệt vời!".

Anh bạn liền cười ngăn lại:

- Đây là hồ, trên thảm xanh dưới nước sâu, chứ đâu phải là đồng cỏ.

Nghe vậy anh ta nhìn xuống chân mình thì thấy nước trong xanh, in bóng ngựa của hai người. Lúc đó anh ta mới nhận ra là hồ nước.

Trình bày suy nghĩ của anh/chị về ý nghĩa của câu chuyện trên.

✎ **Gợi ý:**

- **Ý nghĩa câu chuyện:** Cuộc sống là một thế giới phong phú, muôn màu. Con người cần phải có kiến thức và cái nhìn thấu đáo để tránh được những sai lầm đáng tiếc.

➤ **Những suy nghĩ gợi lên từ câu chuyện.**

- Mỗi người có thể chỉ sống ở một nơi, hoạt động trong một lĩnh vực nhất định. Nhưng điều đó không có nghĩa là anh không biết đến những gì khác ngoài nơi anh sống, việc anh làm.
- Nếu chỉ bó hẹp trong phạm vi của mình, hiểu biết của con người sẽ trở nên hạn chế, suy nghĩ theo khuôn sáo, lối mòn, con người khó thích ứng với những hoàn cảnh, môi trường khác và vì thế nên dễ mắc sai lầm.

➤ **Nêu bài học.**

- Phải luôn có ý thức học tập, tìm tòi mở mang tầm hiểu biết vì kiến thức là vô hạn.
- Phải luôn đổi mới trong tư duy, tránh cách nghĩ sáo mòn. Suy nghĩ, xem xét kỹ trước khi hành động, không hành động theo thói quen để tránh gây ra hậu quả đáng tiếc.
- Không nên chỉ nhìn một đặc điểm, một thuộc tính của vấn đề mà sớm đưa ra kết luận.
- Không nên chỉ dùng cảm giác để đánh giá, vì như vậy sẽ thiếu chính xác, thậm chí khiến nó sai lệch hoàn toàn.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 61:

ĐÔI TAI CỦA TÂM HỒN

Một cô bé vừa gầy vừa thấp bị thầy giáo loại ra khỏi dàn đồng ca. Cũng chỉ tại cô bé ấy lúc nào cũng chỉ mặc mỗi một bộ quần áo vừa bẩn, vừa cũ lại vừa rộng nữa.

Cô bé buồn tủi ngồi khóc một mình trong công viên. Cô bé nghĩ: Tại sao mình lại không được hát ? Chẳng lẽ mình hát tồi đến thế sao ? Cô bé nghĩ mãi rồi cô cất giọng hát khe khẽ. Cô bé cứ hát hết bài này đến bài khác cho đến khi mệt là mới thôi.

"Cháu hát hay quá!". Một giọng nói vang lên: "Cảm ơn cháu, cháu gái bé nhỏ, cháu đã cho ta cả một buổi chiều thật vui vẻ". Cô bé ngẩn người. Người vừa khen cô bé là một ông cụ tóc bạc trắng. Ông cụ nói xong liền đứng dậy và chậm rãi bước đi.

Hôm sau, khi cô bé tới công viên đã thấy ông già ngồi ở chiếc ghế đá hôm trước, khuôn mặt hiền từ mỉm cười chào cô bé. Cô bé lại hát, cụ già vẫn chăm chú lắng nghe. Ông vỗ tay nói lớn:

"Cảm ơn cháu, cháu gái bé nhỏ của ta, cháu hát hay quá!" Nói xong cụ già lại chậm rãi một mình bước đi.

Cứ như vậy nhiều năm trôi qua, cô bé giờ đây đã trở thành một ca sĩ nổi tiếng. Cô gái vẫn không quên cụ già ngồi tựa lưng vào thành ghế đá trong công viên nghe cô hát. Một buổi chiều mùa đông, cô đến công viên tìm cụ nhưng ở đó chỉ còn lại chiếc ghế đá trống không.

"Cụ già ấy đã qua đời rồi. Cụ ấy điếc đã hơn 20 năm nay" - một người trong công viên nói với cô. Cô gái sững người. Một cụ già ngày ngày chăm chú lắng nghe và khen cô hát lại là một người không có khả năng nghe?

(Theo "Những câu chuyện cuộc sống" – Hạt giống tâm hồn)

Câu chuyện trên gọi cho anh/chị suy nghĩ gì?

Gợi ý:

- **Giới thiệu vấn đề nghị luận:** Thành công được tạo nên từ khát vọng, sự nỗ lực và tấm lòng biết chia sẻ, động viên người khác.
- **Nội dung và ý nghĩa câu chuyện:**
 - Một cô bé có tài năng và lòng đam mê âm nhạc nhưng không được tham gia trong dàn đồng ca bởi hoàn cảnh riêng. Cô bé vẫn miệt mài thực hiện niềm đam mê của mình với những suy nghĩ hồn nhiên, trong sáng cùng sự chia sẻ và động viên của một cụ già bị khiếm thính nhưng tốt bụng. Cuối cùng, cô bé đã thành công với lòng đam mê âm nhạc và sự nỗ lực của bản thân.
- **Bình luận vấn đề.**
 - Câu chuyện là một bức tranh đẹp của cuộc sống: Một cuộc sống có những con người sống thật trong sáng, biết nỗ lực và giàu khát vọng. Một cuộc sống có những con người có cảnh ngộ nhưng vẫn biết cảm nhận, chia sẻ, nâng đỡ những người bên cạnh mình. Những con người "đẹp như hoa" kia đã đem đến hạnh phúc cho con người và tô điểm cho vẻ đẹp của cuộc sống.
 - Biết ấp ủ, nuôi dưỡng khát vọng, biết nỗ lực vươn lên sẽ tạo nên sức mạnh kì diệu và à một yếu tố quan trọng tạo nên thành công trong cuộc sống.
 - Cuộc sống sẽ thật ấm áp nếu con người biết chia sẻ khát vọng, biết động viên nâng đỡ nhau để đạt được thành công.
- **Bàn bạc, mở rộng vấn đề.** Câu chuyện còn ẩn chứa một nét khuyết của cuộc sống: Cuộc sống vẫn còn đó những cá nhân chưa thật sự biết chia sẻ và giúp đỡ người khác, thậm chí vô tâm, lạnh lùng (quyết định của thầy giáo trong dàn đồng ca)...Đó chính là điểm khuyết trong thái độ sống của con người.
- **Rút ra bài học nhận thức, hành động của mỗi cá nhân.**

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....
.....
.....
.....

Câu chuyện 62:

CÂU CHUYỆN CON LỪA

“Một ngày kia, con lừa của bác nông dân sảy chân ngã xuống cái giếng bỏ hoang. Con vật kêu lên thảm thiết nhiều giờ liền trong lúc người chủ của nó nghĩ xem nên làm gì để cứu con lừa lên... Cuối cùng, ông quyết định rằng, vì con lừa cũng già rồi và cái giếng thì chẳng nào cũng phải lấp, nên sẽ có cách để không phải bận tâm đến con lừa nữa. Ông nhờ hàng xóm đến giúp ông một tay. Mỗi người cầm một cái xẻng xúc đất đổ vào giếng. Nhận ra sự thật phũ phàng, con lừa rên rỉ thảm thiết. Sau khi hứng những xẻng đất đầu tiên, nó hoàn toàn tuyệt vọng, nhìn lên với đôi mắt đầy ai oán. Chỉ đến khi đất ngập đến gần hết chân, nó mới bình tĩnh, nó cảm nhận điều gì đó đang và sẽ xảy ra đối với nó. Nó không nhìn lên nữa mà cố gắng xoay sở để trôi lên. Bác nông dân và mọi người chăm chú nhìn xuống giếng, họ kinh ngạc trước những gì đang diễn ra. Cứ mỗi xẻng đất đổ lên lưng, con lừa lại lắc mình cho đất rơi xuống chân và bước lên lớp đất ấy. Cứ thế, từng xẻng đất, rồi từng lớp đất. Và chẳng bao lâu, chú lừa đã có thể bước lên miệng giếng, một nhóc chạy ra ngoài trước sự ngạc nhiên của tất cả mọi người.

Anh(chị) hiểu thế nào về câu chuyện trên? Từ câu chuyện đó, anh(chị) rút ra bài học gì cho cuộc sống?

 Gợi ý:

➤ **Nội dung câu chuyện.**

- Lừa rơi xuống giếng và kêu la, đó là một phản ứng tự nhiên của con vật.
- Con lừa già bị xem là vô dụng và thái độ, việc làm của ông chủ đối với lừa.
- Lừa hiểu và đứng yên, lắc mình, bước chân lên cao hơn.
- Lừa tự cứu mình, thoát chết và thản nhiên tiếp tục cuộc sông.

➤ **Ý nghĩa câu chuyện:** thông qua chuyện con lừa, tác giả nêu lên bài học về cách ứng xử đối với khó khăn hoạn nạn của con người trong cuộc sống.

➤ **Bàn luận vấn đề.**

- Trong cuộc sống, bạn có thể bị thất bại do nhiều nguyên nhân, thậm chí có thể gặp hoạn nạn bất cứ lúc nào...
- Điều quan trọng là đứng trước thất bại chúng ta không bỏ cuộc, đừng cảm đương đầu với thử thách, biết đứng dậy để vươn lên. Hãy xem mỗi vấn đề bạn gặp phải là một hòn đá để bạn bước lên cao hơn. Phải biết xem sau mỗi khó khăn, phức tạp mà bạn gặp phải trong cuộc sống để làm bài học và bước vững vàng hơn.

- Mạnh dạn đối mặt với những thử thách của cuộc đời, đó là sức mạnh tinh thần lớn lao có thể giúp con người vượt qua được những giới hạn của cuộc sống. Nhạy bén, sáng tạo, thông minh....để vượt qua những thử thách đó.
- Có gian nan, khó khăn mới biết cuộc sống đầy những phức tạp và con người cần trải nghiệm, qua cuộc sống đầy phức tạp đó là rèn luyện cho mình một ý chí, một trải nghiệm vững vàng luôn đối diện trước những thử thách của cuộc sống.

➤ **Rút ra bài học cho bản thân.**

- Về nhận thức: Hãy dũng cảm, lạc quan, bản lĩnh thép sẽ dẫn bước thành công.
- Về hành động: Hãy làm lại sau mỗi lần thất bại, không bỏ cuộc, nỗ lực vươn lên, không đầu hàng số phận...

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 63: Trình bày suy nghĩ của anh (chị) về ý nghĩa được gọi ra từ câu chuyện sau:

“Một chiếc lá vàng tự bút khỏi cành rơi xuống gốc. Cái gốc tròn mắt ngạc nhiên hỏi:

-Sao sớm thế?

Lá vàng gơ tay lên chào, cười và chỉ vào những lộc non”

(Theo Những câu chuyện ngụ ngôn chọn lọc - NXB Thanh niên – 2003)

🔗 **Gợi ý:**

➤ **Phân tích câu chuyện:**

- Câu chuyện cần chú ý đến cách chiếc lá vàng rời khỏi cành: tự nguyện bút khỏi cành sớm hơn thời gian mà nó có thể tồn tại để nhường chỗ cho lộc non đâm chồi, khiến cho cái gốc phải bật hỏi: “Sao sớm thế?”
- Điều quan trọng hơn nữa là cách “chiếc lá vàng” nhìn nhận về sự ra đi của mình: mỉm cười và “chỉ vào những lộc non”.
- Đó là sự thanh thản khi chiếc lá đã tìm thấy được ý nghĩa cho cuộc đời của mình: tự nguyện hi sinh để nhường chỗ cho một thế hệ mới ra đời.
- Câu chuyện cho ta một bài học về lẽ sống ở đời: Phải biết sống vì người khác, dám chấp nhận cả những thiệt thòi, hi sinh về phía bản thân mình để tạo cơ

hội, niềm vui cho người khác. Đó cũng chính là một trong những cách sống của mỗi con người.

➤ **Bình luận về ý nghĩa câu chuyện:** Câu chuyện có ý nghĩa nhân sinh sâu sắc đối với mọi người:

- Từ mối quan hệ giữa “lá vàng” và “lộc non” câu chuyện cũng đưa ra một quy luật của sự sống: *Cuộc sống là một sự phát triển liên tục mà ở đó cái mới thay thế cái cũ là điều tất yếu.*
- Hình ảnh chiếc lá vàng rơi là quy luật của thiên nhiên, lá lìa cành là quy luật tất yếu của đời sống, có bắt đầu thì có kết thúc để bắt đầu một đời sống khác.
- Mỗi chúng ta cần phải nhận thức rõ quy luật đó, để tránh trở thành những vật cản của bánh xe lịch sử; đồng thời phải biết đặt niềm tin và tạo điều kiện cho thế hệ trẻ.
- Mỗi phút giây được sống, trên cõi đời này là niềm hạnh phúc nhưng giá trị sự sống không phải chúng ta sống được bao lâu mà là chúng ta đã sống như thế nào.
- Lá rơi để bắt đầu, lá rơi vì đã đi hết một quãng đường đời, đã hoàn thành sứ mệnh của đời mình, tạo cơ hội cho những chồi non mới nhú

➤ **Bài học được rút ra:**

- Phê phán lối sống vị kỷ, chỉ biết đến lợi ích của bản thân .
- Thế hệ trẻ phải biết sống, phấn đấu và cống hiến sao cho xứng đáng với những gì được “trao nhận”
- Khẳng định lối sống tích cực: động viên cổ vũ con người nỗ lực vươn lên...
- Sống vì người khác, biết cho đi mà không cần nhận lại.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 64:

DỰA VÀO CHÍNH MÌNH

Ốc sên con ngày nọ hỏi mẹ:

- “Mẹ ơi! Tại sao chúng ta từ khi sinh ra phải đeo cái bình vừa nặng vừa cứng trên lưng như thế? Thật mệt chết đi được!”

- “Vì cơ thể chúng ta không có xương để chống đỡ, chỉ có thể bò, mà bò cũng không nhanh” – Ốc sên mẹ nói.

- “Chị sâu róm không có xương cũng bò chẳng nhanh, tại sao chị ấy không đeo cái bình vừa nặng vừa cứng đó?”

- “Vì chị sâu róm sẽ biến thành bướm, bầu trời sẽ bảo vệ chị ấy”.

- “Nhưng em giun đất cũng không có xương, cũng bò chẳng nhanh, cũng không biến hoá được, tại sao em ấy không đeo cái bình vừa nặng vừa cứng đó?”

- “Vì em giun đất sẽ chui xuống đất, lòng đất sẽ bảo vệ em ấy”.

Ốc sên con bật khóc, nói: “Chúng ta thật đáng thương, bầu trời không bảo vệ chúng ta, lòng đất cũng chẳng che chở chúng ta”.

- “Vì vậy mà chúng ta có cái bình!” – Ốc sên mẹ an ủi con – “Chúng ta không dựa vào trời, cũng chẳng dựa vào đất, chúng ta dựa vào chính mình con ạ”.

(Theo nguồn Internet)

Hãy bày tỏ ý kiến của anh/chị về câu chuyện trên.

 Gợi ý:

➤ **Ý nghĩa nội dung câu chuyện:**

- Câu chuyện hai mẹ con ốc sên là hình tượng về con người trong cuộc sống. Trong cuộc sống, có những người, có những lúc may mắn được nương dựa, chở che, bảo vệ... Trong sự thối nát của ốc sên con thì sâu róm và giun đất chính là hình ảnh để nói về cái thời khắc may mắn đó của con người.
- Nhưng có phải con người lúc nào cũng gặp được may mắn như thế. Điều quan trọng là con người biết chấp nhận hoàn cảnh, vươn lên, dựa vào nội lực của chính mình. Đó vừa là quy luật tất yếu vừa là một yêu cầu đối với con người trong cuộc sống.

➤ **Bàn luận về ý nghĩa câu chuyện:** Câu chuyện nêu lên bài học cuộc sống :

- Con người không bao giờ tồn tại một cách đơn lẻ mà bao giờ cũng gắn mình với môi trường tự nhiên, xã hội. Và trong môi trường sinh tồn ấy, con người được cư mang, che chở.
- Mặt khác, mỗi con người cũng là một cá thể độc lập, đơn nhất. Nó tồn tại, phát triển bằng chính sự nỗ lực nội sinh của mình. Đó chính là cái đảm bảo lâu dài, bền vững và quan trọng hơn cả.
- Từ cá nhân đến xã hội, đến mọi quốc gia, dân tộc đều phải gắn mình vào sự bảo đảm đó.
- Các cơ hội đảm bảo cho con người là như nhau, nhưng điều quan trọng là phải dựa vào chính mình. Đó là quy luật có tính tất yếu, vừa là một yêu cầu, là khát vọng tự thân, có ý nghĩa không chỉ đối với sự sinh tồn mà còn có ý nghĩa đối với sự phát triển của con người chân chính.

- Chứng minh qua những câu chuyện, những con người trong cuộc sống.
- Phê phán những con người sống dựa dẫm, phụ thuộc vào hoàn cảnh, không nỗ lực, phấn đấu, sống bi quan...

➤ **Bài học nhận thức và hành động:**

- Dựa vào chính mình để sinh tồn, để hòa nhập, để sáng tạo và phát triển, để thể hiện lòng tự trọng cá nhân. Dựa vào chính mình còn là danh dự của quốc gia, dân tộc, là tinh thần tự cường, tự tôn cần thiết.
- Dựa vào chính mình là yếu tố quan trọng nhất nhưng không phải là duy nhất cho cuộc sống sinh tồn và đơm hoa kết trái. Con người phải biết kết hợp hài hòa giữa cá nhân và khách thể bên ngoài.

➤ **Liên hệ thực tế, bản thân.**

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 65:

GIÁ TRỊ CỦA NGHỊCH CẢNH

Những nông dân ở miền nam Alabama đã quen trồng chỉ mỗi một thứ là cây bông (dùng để xe chỉ, dệt vải).

Một năm kia những con sâu bọ đáng sợ đã tàn phá cả vùng . Năm sau những người nông dân đem nhà cửa của họ đi cầm cố để có tiền và tiếp tục trồng cây bông, hi vọng vào một kỳ gặt hái tốt đẹp . Thế nhưng khi những cây bông bắt đầu mọc, những con sâu bọ đó lại đến và phá sạch hầu hết các cánh đồng .

Một số ít người “sống sót” qua hai năm đó đã quyết định trồng thử một thứ mà trước đây họ chưa bao giờ trồng – cây đậu phộng . Và kết quả là đậu phộng của họ đã nhanh chóng được thị trường ưa chuộng, đến nỗi lợi tức của năm đó đủ để cho họ trả hết nợ của hai năm trước . Kể từ đó họ trồng đậu phộng và rất phát đạt .

Và rồi bạn biết những người nông dân đó đã làm gì không ? Họ trích một phần tài sản to lớn của mình để dựng một đài kỷ niệm ngay giữa trung tâm thành phố ghi công “những con sâu bọ”. Bởi nếu không vì những con sâu đó họ sẽ không bao giờ khám phá ra đậu phộng . Họ sẽ mãi mãi chỉ đủ ăn với nghề trồng cây bông từ thế hệ này qua thế hệ khác.

Hãy viết bài văn trình bày cảm nhận của em về ý nghĩa của câu chuyện trên.

✍ **Gợi ý:**

➤ **Bình luận, đánh giá, chứng minh về vấn đề nghị luận.**

- Câu chuyện trên chứa đựng bài học cuộc sống : Chúng ta thường than oán mỗi khi rơi vào nghịch cảnh . Thế nhưng nghịch cảnh đều có giá trị của nó . Và nếu chúng ta không bỏ cuộc, không đầu hàng, ngược lại nếu chúng ta coi đó như là những cơ hội để phấn đấu vươn lên, chắc chắn chúng ta sẽ khám phá được những giá trị quý báu. Bạn sẽ thất bại nếu bạn từ bỏ mọi cố gắng. Bạn sẽ phải đổi mới, phải đối diện với nghịch cảnh nếu bạn muốn tồn tại...
- Chứng minh :
 - ✦ Thất bại sẽ là bước đệm để chúng ta cố gắng.
 - ✦ Chứng minh bằng lí lẽ, lập luận.
- Bình luận:
 - ✦ Cuộc sống không bao giờ bình lặng mà luôn có vô vàn những khó khăn, thử thách, có thành công – thất bại, hạnh phúc – khổ đau,...
 - ✦ Vượt qua khó khăn, thử thách không phải là điều dễ dàng, song ta phải luôn luôn dũng cảm đối mặt, không được hèn nhát, nao núng, né tránh.
 - ✦ Bạn sẽ khám phá ra giá trị đích thực của cuộc sống sau những lần vấp ngã.
 - ✦ Bỏ bỏ (phê phán) những biểu hiện sai lệch có liên quan đến vấn đề: Phê phán lối sống thiếu nghị lực, bản lĩnh, bảo thủ.
- Mở rộng: Xem xét vấn đề ở những phương diện, góc độ khác nhau.

➤ **Bài học nhận thức, hành động.**

- Cần dũng cảm đương đầu với sóng gió, thất bại.
- Gặp khó khăn không bi quan, chán nản.
- Dũng cảm thay đổi lối sống, suy nghĩ để thích nghi với hoàn cảnh khắc nghiệt.
- Cần linh hoạt, nhạy bén khi gặp trở ngại.
- Đứng lên sau mỗi lần vấp ngã.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 66:

NGƯỜI THẦY DẠY VÕ

“Một cậu bé 10 tuổi quyết định học môn võ Judo cho dù cánh tay trái của cậu đã mất trong một tai nạn xe hơi. Cậu theo học Judo với một võ sư Nhật.

Nhưng suốt 3 tháng trời, thầy chỉ dạy cậu một thế võ duy nhất. Cậu bé hỏi thầy:

– Thưa thầy, chẳng lẽ con không thể học được các thế võ khác sao?

Ông trả lời:

– Đây là thế võ duy nhất thầy dạy cho con, cũng chính đó là thế võ duy nhất mà con cần phải học.

Tuy không hiểu hết lời thầy nhưng tin tưởng ở nơi thầy, cậu bé tiếp tục tập luyện. Nhiều tháng sau, võ sư dẫn cậu bé đến tham dự một cuộc thi judo. Cậu bé rất ngạc nhiên khi thấy mình thắng dễ dàng trong hai trận đấu. Trận thứ ba khó khăn hơn nhưng sau một hồi, đối phương mất kiên nhẫn trong các đòn tấn công, cậu bé đã khéo léo sử dụng thế võ và chiến thắng. Vẫn chưa hết ngạc nhiên vì thành công của mình, cậu tự tin bước vào trận chung kết. Lần này, đối thủ của cậu là một võ sinh cao lớn, to khỏe và dày dặn kinh nghiệm hơn. Vào trận không lâu, cậu bé đã liên tiếp trúng đòn và hoàn toàn bị đối phương áp đảo. Hết hiệp đầu, sợ cậu bé bị thương, trọng tài ra hiệu để kết thúc trận đấu sớm nhưng người thầy của cậu không đồng ý:

– Cứ để cậu bé tiếp tục. – Võ sư yêu cầu.

Ngay sau khi trận đấu bắt đầu lại, đối phương phạm phải sai lầm nghiêm trọng: anh ta coi thường đối thủ và mất cảnh giác. Ngay lập tức cậu bé dùng thế võ duy nhất của mình quật ngã đối phương và khóa chặt anh ta trên sàn. Cậu bé đã đoạt chức vô địch.

Trên đường về, hai thầy trò ôn lại các thế đánh trong từng trận đấu. Lúc này cậu bé mới thu hết can đảm nói ra cái điều ám ảnh trong đầu mình bấy lâu nay:

– Thưa thầy, làm sao con có thể trở thành vô địch chỉ với một thế võ như thế?

– Con chiến thắng vì hai lý do. – Người thầy trả lời. – Lý do thứ nhất, con gần như đã làm chủ được một trong những cú đánh hiểm và hiệu quả nhất của môn võ này. Lý do thứ hai, cách duy nhất mà đối thủ của con phá được thế võ đó là họ phải giữ chặt cánh tay trái của con lại – mà con lại không có cánh tay trái.

(Trích “Quà tặng cuộc sống”
)

Hãy viết bài văn trình bày cảm nhận của em về ý nghĩa của câu chuyện trên.

 Gợi ý:

➤ **Tóm tắt, phân tích nội dung câu chuyện để rút ra ý nghĩa vấn đề.**

- Chuyện kể về cậu bé kém may mắn : bị cụt cánh tay trái, nhưng cậu vẫn quyết tâm theo học võ.
- Người thầy rất sáng suốt khi dạy cho cậu bé thế võ phù hợp với khả năng của cậu, có thể lợi dụng khuyết điểm của chính mình để thành công.
- Cậu bé chăm chỉ luyện tập, thông minh, nhanh nhẹn, tự tin và kiên trì, cuối cùng cũng thành công

- Nhấn mạnh, khẳng định ý nghĩa nội dung từ câu chuyện đó: Câu chuyện đề cao nghị lực sống của cậu bé. Đôi khi, một điểm yếu của ai đó lại trở thành điểm mạnh vững chắc nhất của họ. Có ưu điểm là một điều tốt nhưng nếu có thể biến khuyết điểm thành lợi thế lại càng là một điều kỳ diệu hơn.

➤ **Chứng minh, bình luận về ý nghĩa câu chuyện:** Câu chuyện nêu lên bài học quý báu về phương châm sống: Dù trong mọi hoàn cảnh, chúng ta cũng cần nỗ lực vượt qua thử thách, gặp khó khăn không nản lòng, không chán nản, Cần phải hiểu về ưu và khuyết điểm của bản thân để lựa chọn hướng đi đúng đắn...

➤ **Rút ra bài học cho bản thân.**

- Về nhận thức:
 - ✦ Cuộc sống đôi khi đặt chúng ta vào những thử thách khắc nghiệt, điều quan trọng nhất là ta phải đứng vững trước những khó khăn đó, phải nhạy bén, linh hoạt trong mọi trường hợp...
 - ✦ Có ý thức vươn lên trong học tập và vượt qua thử thách trên đường đời.
- Về hành động: Nỗ lực vượt qua nghịch cảnh bằng những việc làm thiết thực, cụ thể.

❖ Ý kiến bổ sung:

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 67:

Nơi khu vườn anh nhà văn nọ có một cây si rất rậm rạp, lá xanh quanh năm. Từ phòng viết của mình, qua tấm cửa kính, anh có thể nhìn thấy cây si ấy. Thói quen của anh là thức dậy sớm mỗi ngày để viết, và anh vô cùng ngạc nhiên khi có một dạo nọ, ngày nào cũng có một con chim tới đậu vào cửa phòng anh. Nhiều ngày liên tục, sáng nào cũng vậy, anh đã có ý nghĩ: Phải chăng con chim đó bị mù? Hay bị một chứng bệnh nào đó?

Sự lí giải không được thoả mãn, lại nhiều ngày tiếp tục trôi qua. Cho tới một hôm, anh quyết định bước ra khỏi cửa phòng mình. Trước mắt anh là một cảnh tượng quá đẹp đẽ: Một cây si lung linh xanh thẫm in hình trên tấm kính, như thể ở một nơi nào đó thật xa, trong một không gian rộng hơn, sâu hơn. Và anh biết con chim nhỏ bé kia đã “chán” cây si quen thuộc mỗi ngày của mình khi nó bất ngờ phát hiện ra một “cây si” khác. Nó đã đâm đầu vào đó để mong tìm tới một nơi đẹp đẽ hơn, lung linh hơn...

(Theo Inernet)

Suy nghĩ của anh/chị về vấn đề đặt ra trong câu chuyện trên.

Gợi ý:

➤ **Ý nghĩa của câu chuyện**

- Cây si rậm rạp, xanh lá quanh năm là thế giới sống của con chim bé nhỏ.
- Một cây si lung linh xanh thẫm in hình trên tấm kính là thế giới ảo, thế giới mà con chim bé nhỏ kia đang kiếm tìm.
- Con chim bé nhỏ “chán cuộc sống hiện tại, đi tìm một thế giới khác nên nó đã nhiều lần đâm đầu vào tấm kính. Nhưng đó là một thế giới xa vời.
- Trong cuộc sống cũng có khi con người bỏ quên thực tại, đi tìm những điều viễn vông, khó thành hiện thực.

➤ **Bình luận về ý nghĩa của câu chuyện**

- Cuộc sống con người luôn diễn ra với những vòng quay chóng mặt khiến ta đôi khi không nhận ra cái chúng ta đang có là hạnh phúc thực sự. Vì vậy, con người hay lãng quên thực tế để rồi mãi mê đi tìm những điều viễn vông khó thành hiện thực.
- Xã hội hiện nay có rất nhiều những con người đang chạy theo những ảo vọng, những ước mơ quá tầm để rồi nhận lấy những thất bại.
- Tuy nhiên, nếu hiện thực quá đau khổ và sự thật quá phũ phàng thì con người nên chạy trốn hay đối diện hiện thực? Hãy nghĩ đến những điều tích cực và lạc quan sẽ khiến ta dễ chịu, và cảm thấy cuộc sống của mình có ý nghĩa, có giá trị hơn.

➤ **Bàn bạc, mở rộng vấn đề.**

- Hướng đến những điều không thực tế, những ước mơ quá tầm, con người dễ rơi vào ảo vọng.
- Tuy nhiên, cuộc sống thực tại nếu có những đau khổ, bế tắc, những trắc trở, chông gai, có những điều không như ta mong muốn con người cũng phải tìm đến những con đường khác để đi. Biết đâu người ta có thể tìm thấy niềm vui hay một điểm tựa tinh thần để họ vươn lên.

➤ **Bài học.**

- Nên trân trọng những giá trị hạnh phúc mà bản thân mình đang có.
- Cũng cần có những ước mơ nhưng là những ước mơ trong tầm tay để không rơi vào thất bại.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 68:

CỨU NGƯỜI CHẾT ĐUỐI

*Một anh chàng nọ, tính tình keo kiệt . Một hôm đi đò chẳng may anh ta lộn cổ xuống sông.
Trong lúc nguy nan, một người bên cạnh hét lên :*

-Đưa tay cho tôi !

Anh chàng dưới sông vẫn ngụp lặn không chịu đưa tay ra . Một người khác, có vẻ quen biết người bị nạn, chạy lại và nói :

-Cầm lấy tay tôi !

Tức thì anh chàng dưới sông vội đưa cả 2 tay ra và được kéo lên.

Thoát chết , mọi người rất ngạc nhiên . Người vừa kéo anh ta lên giải thích : “ Sở dĩ tôi nói thế là biết tính anh ta luôn muốn “cầm lấy” của người khác chứ không bao giờ chịu “đưa” cái gì cho mọi người.

(Theo chuyện vui chữ nghĩa – NXB Văn hóa – Thông tin Hà

Nội)

Suy nghĩ của anh/chị về vấn đề đặt ra trong câu chuyện trên.

 Gợi ý:

➤ **Giải thích.**

- Truyện cười dân gian rất thú vị, đằng sau tiếng cười là những bài học sâu sắc về lẽ sống. Câu chuyện một người sắp chết đuối, cơ hội được sống rất ít nhưng lại từ chối đưa tay ra cho người khác nắm lấy để cứu vì vẫn không từ bỏ thói quen chỉ nhận (‘cầm lấy’) chứ không quen cho (‘đưa...cho’) người khác, khiến ta suy nghĩ về “cho” và “nhận”, (hưởng thụ và cống hiến) trong cuộc sống.
- “Cho” và “nhận” (hưởng thụ và cống hiến) đều là những quy luật của tự nhiên và của xã hội loài người, chúng có liên quan chặt chẽ với nhau, tuy đối lập nhưng lại thống nhất trong lối sống của một con người.

➤ **Bàn luận.**

- “Cho” (cống hiến) và “nhận” (hưởng thụ) xứng đáng được ngợi ca với tinh thần sống vì mọi người.
- Chỉ biết “nhận” (hưởng thụ) mà không muốn “cho” (cống hiến) là đáng phê phán.
- Khi đã cống hiến, đã “cho” đi thì ta có quyền hưởng thụ xứng đáng với những gì ta đã nỗ lực hi sinh, vì đó là sự công bằng. Nhưng không “cho”

(cống hiến) mà cứ “nhận” (hưởng thụ) hoặc chỉ “cho” (cống hiến) mà không “nhận” (hưởng thụ) thì cũng đều bất công, sẽ phải trả giá đắt.

- Trong cuộc sống, nếu chỉ “cho” (cống hiến) mà không “nhận” (hưởng thụ) thì khó duy trì được lâu dài, không tạo ra động lực phấn đấu. Nhưng nếu như “cho” mà lại đòi hỏi đền đáp thì sự “cho” cũng mất đi giá trị đích thực.

➤ **Bài học nhận thức và hành động.**

- Phải biết sống sẻ chia với bạn bè, đồng loại thì cuộc sống mới có ý nghĩa.
- Phải có sự hài hòa giữa “cho” (cống hiến) và “nhận” (hưởng thụ) thì cuộc sống mới trọn vẹn.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

Câu chuyện 69:

BA CÂU HỎI

Ngày nọ, có một người đến gặp nhà triết học Xô-cơ-rát (Hi Lạp) và nói: “Ông có muốn biết những gì tôi mới nghe được về người bạn của ông không?”.

- Chờ một chút - Xô-cơ-rát trả lời - Trước khi kể về người bạn tôi, anh nên suy nghĩ một chút và vì thế tôi muốn hỏi anh ba điều. Thứ nhất: Anh có hoàn toàn chắc chắn rằng những điều anh sắp kể là đúng sự thật không?

- Ồ không - người kia nói- Thật ra tôi chỉ nghe nói về điều đó thôi và...

- Được rồi - Xô-cơ-rát nói- Bây giờ điều thứ hai: Có phải anh sắp nói những điều tốt đẹp về bạn tôi không?

- Không, mà ngược lại...

- Thế à? - Xô-cơ-rát tiếp tục- Câu hỏi cuối cùng: Tất cả những điều anh sắp nói về bạn tôi sẽ thật sự cần thiết cho tôi chứ?

- Không, cũng không hoàn toàn như vậy.

Xô-cơ-rát quay sang người khách và nói: “...”

(Theo Phép màu nhiệm của đời, Nxb Trẻ, HCM, 2004)

Theo anh (chị), Xô-cơ-rát sẽ nói với người khách như thế nào? Hãy bình luận về bài học rút ra từ câu chuyện trên.

✍ **Gợi ý:**

- Giải thích, nêu ý nghĩa câu chuyện và điền vào câu trả lời còn thiếu.

- Vị khách đến gặp Sô-crát để kể những gì vị ấy vừa nghe được về người bạn của ông. Sô-crát không tò mò, hiếu kì mà chỉ dành cho người khách ba câu hỏi: Câu hỏi thứ nhất là về tính chính xác của câu chuyện, câu hỏi thứ hai là tính tích cực của thông tin, câu hỏi thứ ba là về tính cần thiết của những điều vị khách sắp nói. Sô- crát không quan tâm xem nội dung của câu chuyện như thế nào mà chỉ cần biết ba yếu tố đó. Nếu như không đáp ứng ba yếu tố của ông đề ra, Sô-crát cũng không muốn biết câu chuyện đó diễn ra như thế nào. Quả vậy một câu chuyện khi thiếu tính chính xác, thông tin đưa ra cũng không tốt đẹp và lại không có lợi ích gì đến cả người nói và người nghe. Rõ ràng, Sô- crát đã đưa ra những tiêu chí thiếu tính chính xác, thông tin đưa ra cũng không tốt đẹp, cũng lại không có lợi ích gì đối với người nói và người nghe thì đó là câu chuyện không đáng kể, không cần thiết phải nghe. Rõ ràng Sô-crát đã đưa ra những tiêu chí chính xác để chọn lọc thông tin. Những tiêu chí ấy đã thể hiện rõ sự thông minh, cùng đạo đức cao quý của Sô- Crát.
- Câu nói cuối cùng của Sô-crát sẽ là lời tổng kết lại cho ba câu hỏi mà ông đã hỏi người khách. Câu nói đó có thể là “ này anh bạn nếu những gì anh bạn kể ra sau đây là không có thật, không tốt đẹp và cũng không cần thiết cho cả anh và tôi thì việc gì anh phải kể?”. Câu chuyện về Sô- crát là một bài học đắt giá cho những căn bệnh nói xấu, rảnh rỗi những thông tin không cần thiết đồng thời cũng ngợi ca lối sống đẹp, chuẩn mực cho những người muốn làm chọn bốn phận của mình, không quan tâm đến những câu chuyện vừa thiếu chân thực, thiếu tốt đẹp, thiếu cần thiết.

➤ **Phân tích, lí giải:**

- Vì sao không nên đưa chuyện, bày đặt nói xấu người khác?
 - ✦ Không ai là hoàn hảo cả, người nào cũng có những khuyết điểm riêng. Con người sẽ trở nên nhỏ nhen tầm thường nếu như chỉ biết soi vào những điểm xấu của nhau. Đặt điều nói xấu người khác, bản thân đã tự hạ thấp giá trị của mình, tự làm cho mình trở nên xấu xa tồi tệ, quan tâm đến những chuyện không phải của mình, đời sống con người cũng trở nên phức tạp, con người khó có thể tìm thấy sự bình yên trong tâm hồn, sự thoải mái nhẹ nhàng khi giao tiếp với người khác.
 - ✦ Mỗi người đều có những bốn phận của riêng mình, những công việc riêng. Quý thời gian của mỗi con người thường có hạn. Thời gian để đi nói chuyện về chuyện của người khác trong khi câu chuyện đó là câu chuyện thiếu chính xác, thiếu cần thiết và không mấy tốt đẹp, cả người nói và người nghe đã mất đi một quãng thời gian quý báu để làm những công việc có ích hơn.

- ✦ Đặt điều nói xấu người khác sẽ làm cho những mối quan hệ của con người trở nên rạn vỡ. Đó có thể là mối quan hệ giữa người nói, người nghe với người được nhắc đến trong câu chuyện. Cuộc sống sẽ trở nên phức tạp, con người sẽ trở nên xa cách nếu chúng ta chỉ nhìn vào những nhược điểm của người khác để phê phán, chê bai, trách móc.
- ✦ Mặt khác, sống đúng với bốn phận của mình, chỉ quan tâm những việc đáng quan tâm, không soi mói vào tật xấu, đời sống riêng tư của người khác, thì bản thân, cuộc sống của mỗi con người sẽ trở nên tốt đẹp hơn. Những người như vậy luôn được người khác tôn trọng và ngợi ca.
- Làm thế nào để có lối sống trong sạch như Sô-Crát? Trước tiên con người cần bồi đắp cho mình lòng khoan dung: Khoan dung trước những lỗi lầm của người khác, khoan dung trước những yếu điểm của người khác. Mỗi người cần nhìn nhau bằng con mắt mở rộng hơn, yêu thương hơn thay vì soi mói vào những điểm xấu thì hay ghi nhận những điểm tốt, những điểm đáng yêu của mỗi con người. Bên cạnh đó con người phải tập học cách sống với đúng bốn phận của mình, không nên soi mói vào đời sống riêng tư của người khác. Có như vậy con người mới có thể hình thành lối sống chuẩn mực, sống biết người, biết ta.

(Ở mỗi luận điểm lớn cần có dẫn chứng thuyết phục)

- **Phê phán:** Trong cuộc sống ngày hôm nay, có biết bao nhiêu người giống vị khách kia, luôn soi mói vào đời sống riêng tư của người khác, thích nghe, thích kể những câu chuyện không có thật, không có lợi cũng không có liên quan đến mình. Với những kẻ như thế thì cuộc sống ngày càng trở nên phức tạp, những mối quan hệ càng trở nên bị rạn nứt. Bản thân những người đó ngày càng trở nên nhỏ nhen, ích kỉ, tầm thường và để thời gian của mình càng trở nên vô nghĩa.
- **Bình luận, liên hệ bản thân:**
 - Bài học mà Sô-crát để lại không lớn lao nhưng lại rất có ý nghĩa đối với mỗi chúng ta. Câu chuyện hướng đến chúng ta là một lối sống khác, một lối sống đẹp đẽ, trong sạch, cao thượng. Đó là lối sống của những người làm tròn bốn phận của mình, có sự quan tâm đúng mực tới cuộc sống của người khác. Sống được như Sô- Crát cuộc đời của mỗi người trở nên tốt đẹp hơn, đáng trân trọng hơn, đạo đức của mỗi con người trở nên cao quý hơn.
 - Liên hệ bản thân: Người viết tự nhìn nhận lại bản thân mình, tự kiểm điểm lại bản thân mình xem đã sống như thế nào, có quan tâm đến việc không đáng quan tâm không, có nghĩ xấu, soi mói vào cuộc sống riêng tư của người khác

không. Từ đó định hình cho mình một lối sống, một quan điểm sống đúng đắn.

- Sống sao cho đẹp, sống sao cho những người xung quanh thấy tôn trọng, yêu quý, có lẽ mỗi người đều tìm thấy câu trả lời thông qua câu chuyện của Sô – crát. Bài học ấy sẽ mãi đúng đắn ngay cả với thế giới hiện đại.

❖ Ý kiến bổ sung:

Câu chuyện 70:

ĐẠI BÀNG VÀ GÀ

Ngày xưa, bên sườn của một núi lớn có một tổ chim đại bàng. Một trận động đất xảy ra làm rung chuyển ngọn núi, một quả trứng đại bàng lăn xuống và rơi vào trại gà dưới chân núi. Một con gà mái tình nguyện ấp quả trứng ấy. Đến ngày kia trứng nở ra một chú đại bàng con xinh đẹp, nhưng buồn thay chú chim nhỏ được nuôi lớn như một con gà. Cũng chẳng lâu sau con đại bàng đó cũng tin tưởng nó chỉ là một con gà không hơn không kém. Đại bàng yêu gia đình và ngôi nhà đang sống, nhưng tâm hồn nó vẫn khao khát một điều gì đó cao xa hơn. Một ngày, trong khi đang chơi đùa trong sân, đại bàng nhìn lên trời và thấy những chú chim đại bàng đang sải cánh bay cao giữa bầu trời. “Ồ đại bàng kêu lên – Ước gì tôi có thể bay lên giống những chú chim đó” Bầy gà cười âm thầm “anh không thể bay với những con chim đó được. Anh là một con gà và gà không biết bay cao”. Đại bàng tiếp tục ngược nhìn gia đình thực sự của nó, mơ ước có thể bay cao cùng họ. Mỗi lần đại bàng nói ra mơ ước của mình, bầy gà lại bảo nó điều không thể xảy ra. Đó là điều đại bàng cuối cùng đã tin là thật. Rồi đại bàng không mơ nữa và tiếp tục sống như một con gà. Cuối cùng sau một thời gian dài sống làm gà, đại bàng chết.

(Theo <http://vietbao.vn>)

Suy nghĩ của anh/chị về vấn đề đặt ra trong câu chuyện trên.

✎ **Gợi ý:**

➤ **Giải thích, nêu ý nghĩa câu chuyện:**

- Đại bàng là loài vật biểu trưng cho sức mạnh. Chúng thuộc về trời xanh, thuộc về những điều kì vĩ. Chú đại bàng được nhắc đến trong câu chuyện lại rơi vào một hoàn cảnh hết sức đặc biệt, đó là khi chú phải sống lạc giữa một đàn gà và nhầm tưởng mình cũng là loài vật nhỏ bé. Đại bàng không nhận thức được mình là ai và mình có khả năng gì. Đáng chú ý ở chỗ đại bàng có ước mơ, đại

bàng khao khát được bay lên trời xanh”Ồ - đại bàng kêu lên – Ước gì tôi có thể bay như những con chim đó nhưng ước mơ ấy nhanh chóng bị đè bẹp, đập vỡ bởi những lời nói của những người xung quanh. Vì không nhận thức được bản thân, không tin vào khả năng và dám thực hiện ước mơ của mình nên con chim cao quý ấy đã phải lãnh nhận một kết cục đáng buồn: Đại bàng đã sống và chết như loài gà nhỏ bé.

- Chú đại bàng là một ẩn dụ cho một kiểu người cho xã hội – những con người có ước mơ có hoài bão nhưng lại thiếu niềm tin vào chính mình. Mỗi con người đều mang cho mình khả năng tiềm ẩn và để biến ước mơ thành hiện thực con người cần có một ý chí vững chắc, một niềm tin mạnh mẽ vào khả năng của mình. Có như vậy con người mới phát huy được năng lực thực sự của bản thân, trở thành” những con đại bàng” sải cánh trên trời xanh.
- **Phân tích và lý giải:** Tin vào chính mình là tin vào những khả năng, tin vào lập trường của mình. Niềm tin tưởng vào chính mình là xuất phát từ sự nhận thức đúng đắn về bản thân – nhận thức được mình là ai, mình đến từ đâu, mình có thể làm gì. Tuy nhiên ý thức về bản thân thôi chưa đủ, con người phải tự trang bị cho mình sự dũng cảm, sự vững vàng vượt qua mọi lời nói của những người xung quanh để thực hiện ước mơ của mình. Làm được điều đó con người sẽ dần bước gần hơn tới ước mơ, hoài bão.
- **Tại sao con người cần phải nhận thức được bản thân và tin tưởng vào chính mình :**
 - Nhận thức đúng đắn vào bản thân là một yếu tố quan trọng . Khi con người biết mình là ai, mình đến từ đâu, mình có vị trí như thế nào trong xã hội, khi đó mỗi người sẽ hiểu mình cần làm gì cho xứng đáng. Nhận thức đúng đắn mình là ai mình sẽ không bị nhòa đi giữa một thế giới hàng triệu cá thể
 - Sự tự nhận thức về bản thân đó phải đi cùng với một niềm tin vững chắc và một quyết tâm cao độ. Khả năng con người là vô hạn và đôi khi bị ẩn giấu. Cuộc sống bình thường với nhịp độ trầm lặng, đều đều làm cho khả năng của con người không được bộ lộ hết. Phải được đặt trong những khả năng đặc biệt với những thử thách đặc biệt, con người mới có thể tự khám phá ra. Thử thách đặc biệt ấy có thể là những ước mơ, những dự định lớn lao. Lúc ấy sự tự nhận thức và tin tưởng vào chính khả năng đóng vai trò quyết định đến sự thành bại của con người. Có niềm tin con người sẽ vượt qua được sức mạnh, vượt qua mọi rào cản, mình giúp con người có thể gạt bỏ được những định kiến, những phủ định của mọi người xung quanh để dẫn thân vào những con đường đã chọn.

- Những giá trị lớn trong cuộc đời chỉ được tạo nên bởi những con người có nhận thức đúng đắn về bản thân và niềm tin vào khả năng của chính mình. Điểm lại phát minh khoa học lớn trên thế giới, những thành tựu vĩ đại về mọi mặt xã hội, chẳng phải tất cả đều được tạo nên bằng sự quyết tâm, kiên trì và niềm tin vững chắc của những người thực hiện hay sao? Hay gần đây nhất là câu chuyện cảm động của Nguyễn Thế Hoàn được huy chương vàng Olympic Toán quốc tế năm 2014 khi vượt lên những khó khăn về hoàn cảnh. Thử hỏi, nếu cậu ấy mặc cảm về chính mình, không can đảm vượt qua mọi rào cản về kinh tế, về những định kiến xã hội, liệu cậu ấy có được thành công vang dội như ngày hôm nay không? Đó là một bài học quan trọng cho tất cả những ai đang bước trên những con đường chinh phục ước mơ.
- Phê phán: Trong cuộc sống ngày hôm nay, chúng ta dễ dàng bắt gặp những con người giống chú đại bàng trong câu chuyện, bởi không nhận thức đúng về bản thân và không tin tưởng vào khả năng của chính mình mà sống một cuộc sống tầm thường, vô nghĩa. Con người luôn bị những định kiến xã hội kéo lại, không dám bước lên con đường chinh phục ước mơ. Dám ước mơ và hành động để chinh phục ước mơ, con người mới có thể làm được những điều vĩ đại.

➤ **Bình luận:**

- Bài học con đại bàng để lại đã nhắc nhở chúng ta vai trò của niềm tin cuộc sống. Nó lay tỉnh những con người đang ngủ quên trong sự bằng lòng với cuộc sống tầm thường của hiện tại, bị những định kiến xã hội làm cho mềm yếu, hãy biết sống cho ước mơ, hãy biết khẳng định bản thân qua những hành động cụ thể. Đó là con đường dẫn con người đến chân trời của thành công và hạnh phúc.
- Tin vào chính mình, điều đó không có nghĩa con người trở nên bảo thủ, mù quáng. Niềm tin cần phải gắn liền với một sự nhận thức đúng đắn, một ước mơ cao đẹp. Cuộc đời mỗi con người sẽ trôi đi vô nghĩa nếu chúng ta chịu bằng lòng với những gì mà mình đang có, nếu chúng ta ngừng ước mơ và cố gắng. Ta sẽ không biết thực sự mình là ai, mình có khả năng tuyệt diệu đến nhường nào nếu ta dễ dàng từ bỏ mơ ước vì lời phán xét của những người xung quanh.
- Liên hệ bản thân: Cá nhân người viết cảm nhận được câu chuyện có tác động như thế nào đối với cuộc sống hiện tại, người viết tự nhìn nhận bản thân và tin tưởng vào khả năng của mình hay chưa ...

❖ **Ý kiến bổ sung:**

Câu chuyện 71:

Thầy tôi là một người rất đặc biệt, trong mỗi vấn đề của cuộc sống Thầy luôn đưa ra hai đáp án khác nhau. Thầy giáo kể cho chúng tôi nghe câu chuyện ngụ ngôn về kiến và dế: “Mùa thu đến đàn kiến vất vả từ sáng đến tối lo kiếm thức ăn chuẩn bị cho mùa đông sắp tới, mà dế thì ngược lại ẩn trong đám cỏ xanh tươi cất tiếng hát vang. Mùa đông đến gần kiến có thể ở trong hang ấm áp từ từ thưởng thức những món ăn ngon do mình kiếm được còn dế thì nằm chết đói ngoài hang và mạng sống của chúng chỉ trong vòng 3 tháng.

Thầy nói với học sinh chúng tôi: “các em nên học theo cách sống của kiến hay của dế? Chúng tôi đồng thanh trả lời: “kiến” Thầy vui vẻ gật đầu nói: “ đúng! Chúng ta nên học tập từ kiến, cần cù làm việc tự mình tạo hạnh phúc cho mình bằng chính đôi tay của mình, bất luận thế nào cũng không nên học theo cách sống của dế chỉ biết vui chơi mà không lo cho cuộc sống tương lai”.

Nhưng không lâu sau đó có một học sinh bị bệnh, căn bệnh ung thư nặng không còn trị được, lúc đó Thầy đến bệnh viện thăm cô ta và kể lại câu chuyện ngụ ngôn lúc trước, khi kể gần xong, cô học sinh liền nói: “Thưa thầy, em cũng nghĩ sẽ làm như kiến vậy” không ngờ Thầy nói: “không, em nên làm như dế, tuy rằng cuộc sống của chúng có ngắn ngủi nhưng nó biết đem lời ca tiếng hát hay đẹp để lại cho đời, biết cống hiến và góp niềm vui cho nhân loại. Còn kiến tuy cả ngày vất vả công việc nhưng chúng chỉ lo cho cái ăn của chúng mà thôi”. Nghe xong, Cô học sinh mỉm cười vui vẻ làm nhiều việc tốt trong những ngày còn lại và đi đến điểm cuối cùng của cuộc sống mà không âu sầu bi thương.

(Hoathuytinh.com)

Từ câu chuyện trên, hãy trình bày suy nghĩ của anh/chị về cuộc sống luôn có hai đáp án.

 Gợi ý:

- Câu chuyện ngụ ngôn với hai đáp án khác nhau đã đem lại một bài học sâu sắc về cách nhìn cuộc sống: Cuộc sống không đơn giản một chiều, mà luôn có hai đáp án, đòi hỏi con người phải tư duy, nhận thức và có cách giải quyết khác nhau tùy vào hoàn cảnh thực tế cuộc sống.
- Nhận thức về tính hai mặt của vấn đề không những giúp con người có tư duy và hành động linh hoạt mà quan trọng hơn là giúp chúng ta có thái độ sống tích cực, phù hợp và hữu ích cho bản thân và cộng đồng.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

Câu chuyện 72:

CÂU CHUYỆN VỀ CHÚ ẾCH

Một bầy ếch đi dạo trong rừng và có hai con bị rơi xuống một cái hố sâu. Tất cả các con ếch còn lại trong bầy đều bu quanh miệng hố để kéo chúng lên. Nhưng khi thấy cái hố quá sâu, cả bầy liền nói với hai con ếch rằng chúng chỉ còn nước chết mà thôi.

Hai con ếch bỏ ngoài tai những lời bình luận đó và cố hết sức nhảy lên khỏi hố. Những con ếch kia lại nói với chúng đừng nên phí sức, rằng chúng chỉ còn nước chết. Sau cùng, một con ếch phía dưới nghe theo những gì cả bầy đã nói, nó bỏ cuộc và ngã lăn ra chết trong sự tuyệt vọng.

Con ếch còn lại tiếp tục cố gắng nhảy. Một lần nữa cả bầy xúm lại và thét lên khuyên nó hãy thôi. Nó càng nhảy mạnh hơn nữa. Cuối cùng nó nhảy được lên bờ. Cả bầy vây quanh và hỏi nó: "Anh không nghe tụi tôi nói gì hay sao?". Thì ra con ếch này bị nặng tai. Nó tưởng cả bầy ếch đã động viên nó suốt khoảng thời gian vừa qua, chứ không phải là kêu gào thuyết phục nó bỏ cuộc.

(Theo "Những câu chuyện cuộc sống" – Hạt giống tâm hồn)

Câu chuyện trên gợi cho anh (chị) những suy nghĩ gì về ý nghĩa cuộc sống.

Gợi ý:

- **Ý nghĩa của câu chuyện:**
 - Giá trị của lời nói.
 - ✦ Có những lời nói với tác dụng động viên khích lệ cho một người đang bế tắc, có thể vực người ấy dậy và giúp họ vượt qua khó khăn.
 - ✦ Nhưng cũng có những lời nói có thể giết chết một người trong cơn tuyệt vọng, hủy diệt tinh thần khi họ đang gặp khốn khó.
 - Giá trị của ý chí: Chỉ có ý chí mới tự cứu chính mình. Mọi thứ trong lúc nguy khốn không gì quan trọng bằng sự nỗ lực, sự kiên định, lập trường của chính bản thân.
- **Lấy dẫn chứng trong cuộc sống để chứng minh, phân tích, làm rõ hơn về ý nghĩa câu chuyện.**
- **Bình luận.**
 - Lời nói của mỗi chúng ta có khả năng diệu kì, còn quý giá hơn mọi của cải, tiền bạc. Vì vậy, mỗi người luôn biết tạo ra những lời khích lệ, động viên

đúng lúc, đúng chỗ. Đặc biệt trong những trường hợp gặp thất bại hay nguy khốn khó lường.

- Luôn rèn luyện cho mình ý chí, nghị lực, lập trường để vượt qua những giây phút nguy kịch, nhất là những tình huống xấu nhất, liên quan đến sự sống còn của bản thân. Không ai cứu mình bằng chính bản thân mình.
- Câu chuyện còn cho thấy vai trò của tập thể, của sự tương trợ lẫn nhau lúc cần nhất. Thay vì “khuyên hai con ếch bỏ cuộc”, những con ếch trên bờ nên tìm cách cứu chúng ta thì đã không dẫn đến “một con bỏ cuộc, chìm xuống đáy hồ nước”.

➤ **Liên hệ, rút ra bài học thiết thực về kỹ năng sống cho bản thân.**

❖ **Ý kiến bổ sung:**

Câu chuyện 73:

Trong cuốn “*Chia sẻ tâm hồn và quà tặng cuộc sống*” của hai tác giả Jack Canfield và Mark Victor Hasen (NXB Tổng hợp thành phố Hồ Chí Minh, 2005) có mẫu chuyện sau:

“Tại một thị trấn nhỏ của Tây Ban Nha, có một người đàn ông tên Jorge vừa cãi vã dữ dội với cậu con trai Paco của mình. Ngày hôm sau ông phát hiện giường của Paco trống không - cậu bé đã bỏ nhà đi. Vượt qua cảm giác ăn năn, hối hận về những điều đã xảy đến, Jorge nhìn lại mình và nhận ra rằng, với ông, cậu con trai quan trọng hơn tất cả. Với mong muốn bắt đầu lại, Jorge đến một cửa hiệu nổi tiếng ở trung tâm thị trấn và dán một tấm giấy có dòng chữ: “Paco, con hãy trở về nhà. Bố yêu con. Hãy gặp bố ở đây vào sáng mai con nhé!” Sáng hôm sau, khi Jorge đến cửa hiệu thì không chỉ có một, mà đến bảy cậu bé cùng có tên Paco bỏ nhà ra đi đã đứng đợi ở đấy...”

Đọc mẫu chuyện trên, anh/chị có suy nghĩ gì?

✎ **Gợi ý:**

➤ **Ý nghĩa câu chuyện:**

- Trận cãi vã là biểu hiện của xung đột, mâu thuẫn giữa hai bố con – điều rất dễ xảy ra trong cuộc sống khi có sự bất đồng trong quan điểm, cách sống, cách ứng xử giữa con người với nhau.
- Suy nghĩ của người cha “với ông, cậu con trai quan trọng hơn tất cả” và hành động viết lời nhắn “bố yêu con” là biểu hiện tình yêu của người cha với con và sức mạnh của tình yêu ấy trong tâm hồn người cha.

- Sự việc không chỉ có một mà đến bảy cậu bé cùng có tên Paco đã vì lòng nhân mà đứng đợi ở cửa hiệu cho thấy khả năng tác động của tình yêu thương và nhu cầu về tình yêu thương của con người.
- Câu chuyện đã đặt ra vấn đề về tình yêu thương và ý nghĩa, sức mạnh của nó đối với con người và cuộc sống của con người.

➤ **Phân tích và lí giải.**

- Tình yêu thương là tình cảm gắn bó tha thiết và quan tâm hết lòng.
- Ý nghĩa của tình yêu thương đối với người nhận tình yêu thương:
 - ✦ Là điểm tựa cho sự bình yên và tạo cảm giác về sự bình yên trong tâm hồn.
 - ✦ Là niềm hạnh phúc mà ai cũng mong có được trong đời.
 - ✦ Có khả năng lay động, vẫy gọi vô cùng mạnh mẽ.
- Ý nghĩa của tình yêu thương đối với chính người sở hữu và biết nuôi dưỡng nó:
 - ✦ Khi yêu thương thật lòng, con người sẽ vượt qua những vướng mắc, tháo gỡ được những mâu thuẫn, xung đột để xác định điều quan trọng, cần thiết phải gìn giữ và vun đắp.
 - ✦ Tình yêu thương khiến con người rộng mở tấm lòng để có thể khoan dung, tha thứ cho những sai lầm.
 - ✦ Tình yêu thương là điều kiện cho cơ hội hàn gắn, bù đắp sau những tổn thương đổ vỡ trong các quan hệ tình cảm.

➤ **Rút ra bài học:**

- Thái độ nóng nảy, giận dữ sẽ làm rạn nứt, đổ vỡ tình cảm giữa con người với nhau. Nếu không thể tránh được việc nóng nảy, mất bình tĩnh thì khi con nóng giận qua đi, cần biết hàn gắn lại những mối quan hệ bằng tình cảm chân thành và cũng cần biết cách để thể hiện những tình cảm chân thành ấy.
- Trao gửi yêu thương sẽ được đáp lại bằng yêu thương. Bởi vậy, cần đối xử với người khác – không chỉ là những người thân trong gia đình – bằng tình yêu thương và nuôi dưỡng cho tình yêu thương ấy luôn tồn tại và nảy nở trong lòng mình.

➤ **Mở rộng, nâng cao:**

- Liên hệ “Tình thương là hạnh phúc của con người”, “Nơi lạnh nhất không phải là Bắc Cực mà là nơi không có tình yêu thương” – tình yêu thương luôn là thứ tình cảm quý giá và được đề cao trong cuộc sống của con người.
- Bên cạnh việc hiểu đúng và có thái độ đúng với tình yêu thương và đối tượng mà nó hướng tới, con người cần biết điều chỉnh bản thân, xử lí tốt các mối quan hệ để tránh mọi tổn thương không cần thiết và tạo môi trường lí tưởng cho tình yêu thương có thể tồn tại và phát triển.

❖ Ý kiến bổ sung:

Câu chuyện 74:

MỘT CHUYẾN XE BUÝT

Một chiếc xe bus chở đầy khách đang chạy trên đường đôi. Trên xe, ba tên côn đồ có vũ khí chọt để mắt tới cô lái xe xinh đẹp. Chúng bắt cô dừng xe và muốn “vui vẻ” với cô. Tất nhiên là cô lái xe kêu cứu, nhưng tất cả hành khách trên xe chỉ đáp lại bằng sự im lặng.

Lúc ấy một người đàn ông trung niên nom yếu ớt tiến lên yêu cầu ba tên du côn dừng tay; nhưng ông đã bị chúng đánh đập. Ông rất giận dữ và lớn tiếng kêu gọi các hành khách khác ngăn hành động man rợ kia lại nhưng chẳng ai hưởng ứng. Và cô lái xe bị ba tên côn đồ lôi vào bụi rậm bên đường. Một giờ sau, ba tên du côn và cô lái xe tới tả trở về xe.

–“Này ông kia, ông xuống xe đi!” cô lái xe la lên với người đàn ông vừa tìm cách giúp mình.

Người đàn ông sững sờ, nói:

–“Cô làm sao thế? Tôi mới vừa tìm cách cứu cô, tôi làm thế là sai à?”

Cô lái xe nhăn mặt nói: “Cứu tôi ư? Ông đã làm gì để cứu tôi chứ? Nếu ông không xuống xe sẽ không chạy”. Người đàn ông thật sự tức giận. Dù ông đã không có khả năng cứu cô, nhưng ông không nên bị đối xử như thế.

Điều bất ngờ là hành khách, vốn lơ lửng hành động man rợ mới đây của bọn du côn, bỗng nhao nhao đồng lòng yêu cầu người đàn ông xuống xe, họ nói: –“Ông ra khỏi xe đi, chúng tôi có nhiều công chuyện đang chờ và không thể trì hoãn thêm chút nào nữa!” Một vài hành khách khỏe hơn tìm cách lôi người đàn ông xuống xe. Ba tên du côn mỉm cười với nhau một cách ranh mãnh. Sau nhiều lời qua tiếng lại, hành lý của người đàn ông bị ném qua cửa sổ và ông bị đẩy ra khỏi xe.

Chiếc xe buýt lại tiếp tục hành trình. Xe lên đến đỉnh đồi và ngoặt một cái chuẩn bị xuống đồi. Phía tay phải xe là một vực thẳm sâu hun hút. Tốc độ của xe bus tăng dần. Gương mặt cô lái xe bình thản, hai bàn tay giữ chặt vô lăng. Nước mắt trào ra trong hai mắt cô. Một tên du côn nhận thấy có gì không ổn, hắn nói với cô lái xe: –“Chạy chậm thôi, cô định làm gì thế hả?” Cô lái xe không nói gì, nhưng chiếc xe thì càng lúc càng chạy nhanh. Tên du côn tìm cách giằng lấy vô lăng, nhưng chiếc xe bus lao ra ngoài vực như mũi tên bật khỏi cây cung.

Hôm sau, báo địa phương loan tin một tai nạn bi thảm xảy ra ở vùng “Phục Hồ Sơn”. Một chiếc xe cỡ trung rơi xuống vực, tài xế và 13 hành khách đều thiệt mạng.

Người đàn ông đã bị đuổi xuống xe đọc tờ báo và khóc. Không ai biết ông khóc cái gì và vì sao mà khóc!

(Theo profiles.google.com)

Câu chuyện trên gợi cho anh/chị những suy nghĩ gì?

Gợi ý:

➤ Ý nghĩa câu chuyện:

- Hai thái độ khác nhau trước cái xấu, cái ác: Hoặc là im lặng giữ mình, hoặc là lên tiếng chống lại.
- Nguồn gốc của hai thái độ khác nhau ấy xuất phát từ lương tâm con người: Thói ích kỉ và lòng vị tha, sự vô cảm và lòng nhân ái.

➤ Bàn luận vấn đề:

- Về sự vô cảm, thói ích kỉ (Nguyên nhân, biểu hiện, tác hại).
- Về tinh thần vị tha, lòng nhân ái.
 - ✦ Bản chất.
 - ✦ Những biểu hiện trong quan hệ giữa người với người.
 - ✦ Ý nghĩa tích cực đối với con người và đời sống.
- Mối quan hệ. Đây là hai mặt của một vấn đề.
 - ✦ Có lòng nhân ái, con người biết vị tha (đồng cảm, quan tâm, chia sẻ, cứu giúp đồng loại ...)
 - ✦ Khi lòng nhân ái bị xói mòn thì con người sinh ra vô cảm (vô tâm, vô tình, vô trách nhiệm với đồng loại; chỉ ích kỉ nghĩ đến quyền lợi của mình; thờ ơ, đứng dưng trước cái xấu, cái ác...)

➤ Bài học rút ra.

- Khắc phục sự vô cảm, thói ích kỉ.
- Giữ gìn và bồi đắp lòng nhân ái, tính vị tha.

❖ Ý kiến bổ sung:

Câu chuyện 75:

ANH HAI

Ăn thêm cái nữa đi con!

- Ngán quá, con không ăn đâu!

- Ráng ăn thêm một cái, má thương. Ngoan đi cưng!

- Con nói là không ăn mà. Vứt đi! Vứt nó đi!

Thằng bé lắc đầu quây quây, gạt mạnh tay. Chiếc bánh kem văng qua cửa xe rơi xuống đường, sát mép cống. Chiếc xe hơi láng bóng rờ máy chạy đi.

Hai đứa trẻ đang bới móc đồng rác gần đó, thấy chiếc bánh nằm chỏng chơ, xô đến nhặt. Mắt hai đứa sáng rực lên, dán chặt vào chiếc bánh thơm ngon. Thấy bánh lấm láp, đứa con gái nuốt nước miếng bảo thằng con trai:

- Anh Hai thôi sạch rồi mình ăn.

Thằng anh phùng má thôi. Bụi đời đã dính, chẳng chịu đi cho. Đứa em sốt ruột cũng ghé miệng thối tiếp. Chính cái miệng háu đói của nó làm bánh rơi tòm xuống cống hôi hám, chìm hẳn.

- Ai biểu anh Hai thôi chỉ cho mạnh – Con bé nói rồi thút thít.

- Ủa. Tại anh! Nhưng kem còn dính tay nè. Cho em ba ngón, anh chỉ liếm hai ngón thôi.

(Trích “Bốn mươi truyện rất ngắn”, NXB Hội nhà văn 1994)

Câu chuyện trên gợi cho anh (chị) suy nghĩ gì?

Gợi ý:

➤ **Nêu vấn đề nghị luận.**

➤ **Giải quyết vấn đề nghị luận:**

• Phân tích ngắn gọn ý nghĩa của câu chuyện:

✦ Thí sinh có thể hiểu, cảm nhận câu chuyện ở những vấn đề sau: vấn đề giàu nghèo, đồng cảm và chia sẻ, đặc biệt là tình cảm anh em ruột thịt...

✦ Câu chuyện cho ta một bài học sâu sắc về tình người: lòng yêu thương, sự đùm bọc, nhường nhịn, chia sẻ.

• Bàn luận:

✦ Tình cảm anh em ruột thịt là vô cùng thiêng liêng cao đẹp (dù hoàn cảnh nghèo khổ nhưng vẫn thương yêu, đùm bọc nhau...).

✦ Thực tế cuộc sống, nhiều người không biết trân trọng tình cảm anh em; vì lợi ích cá nhân mà chà đạp lên những luân thường đạo lý (vì tiền sẵn sàng tranh chấp, bán đứng tình anh em...).

✦ Trong xã hội, đôi khi cuộc sống của con người dư thừa về vật chất khiến họ không biết trân trọng những gì mình có.

➤ **Liên hệ bản thân và rút ra bài học.**

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 76:

LỖI LẦM VÀ SỰ BIẾT ON

Hai người bạn cùng đi qua sa mạc. Trong chuyến đi, giữa hai người có xảy ra một cuộc tranh luận, và một người nổi nóng không kiềm chế được mình đã nặng lời miệt thị người kia. Cảm thấy bị xúc phạm, anh không nói gì, chỉ viết lên cát: “ Hôm nay người bạn tốt nhất của tôi đã làm khác đi những gì tôi nghĩ”.

Họ đi tiếp, tìm thấy một ốc đảo, và quyết định đi bơi. Người bị miệt thị lúc này bây giờ bị đuối sức và chìm dần xuống. Người bạn kia đã tìm cách cứu anh. Khi đã lên bờ, anh lấy một miếng kim loại khắc lên đá: “ Hôm nay người bạn tốt nhất của tôi đã cứu sống tôi”.

Người kia hỏi: “ Tại sao khi tôi xúc phạm anh, anh viết lên cát, còn bây giờ anh lại khắc lên đá” ?

Anh ta trả lời : “Những điều viết lên cát sẽ mau chóng xoá nhoà theo thời gian, nhưng không ai có thể xoá được những điều tốt đẹp đã được ghi tạc trên đá, trong lòng người ”.

Vậy mỗi chúng ta hãy học cách viết những nỗi đau buồn, thù hận lên cát và khắc ghi những ân nghĩa lên đá.

(Dẫn theo Ngữ văn 9, tập một, NXB Giáo dục, 2009, tr 160)

Câu chuyện trên gợi cho anh (chị) suy nghĩ gì?

Gợi ý:

- **Ý nghĩa câu chuyện:** Câu chuyện gợi về sự tha thứ và lòng biết ơn của con người trong cuộc sống.
- **Vấn đề cần bàn luận.**
 - Thế nào là sự tha thứ và lòng biết ơn : tha thứ là việc bỏ qua, không trách cứ, chấp nhận, hay trừng phạt những sai trái, lỗi lầm của người khác ;lòng biết ơn là sự thể hiện việc hiểu và nhớ công ơn của người khác đối với mình.
 - Vì sao trong cuộc sống con người cần có sự tha thứ và lòng biết ơn ? : trong cuộc sống ai cũng có lúc gây ra những lỗi lầm, sai trái vì vậy cần phải nhận được sự tha thứ, bao dung của mọi người. Bởi chính sự tha thứ giúp cho người mắc lỗi có cơ hội được sửa chữa; giúp cho bản thân tìm thấy được sự thanh thản và làm cho cuộc sống bớt đi sự căng thẳng, xung đột và thêm đi sự hoà hợp, yêu thương, có nghĩa là phải biết viết những nỗi đau buồn, thù hận lên cát ...; phải biết khắc ghi những ân nghĩa vào lòng, phải biết ơn những người đã đem đến cho mình những điều tốt đẹp, và biết khắc ghi những ân nghĩa lên đá, như cách ứng xử giữa những con người trong câu chuyện trên.
- **Suy nghĩ của bản thân:**

- Sự tha thứ và lòng biết ơn là một trong phẩm chất cần thiết, cao đẹp để hình thành nên một con người chân chính, bởi bên cạnh việc thu nhận kiến thức thì việc tu dưỡng, rèn luyện cho bản thân những đức tính về sự tha thứ và lòng biết ơn có một ý nghĩa rất lớn trên con đường hoàn thiện nhân cách của mỗi con người
- Sự tha thứ và lòng biết ơn không chỉ được thể hiện ở một cá nhân hay một bộ phận mà những đức tính đó cần phải được gắn kết và tạo thành những phẩm chất, đạo lí trong cuộc sống. Bởi đó chính là những nét đẹp truyền thống của con người Việt Nam.

➤ **Bài học nhận thức và hành động:**

- Cần phải biết sống có tấm lòng bao dung, vị tha; biết ghi ơn những con người đã mang lại cho mình những điều tốt đẹp.
- Cần phải được thể hiện sự tha thứ và lòng biết ơn của mình trên cả nhận thức và hành động cụ thể.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 76:

Trình bày suy nghĩ của em về vấn đề được đề cập trong câu chuyện sau đây:

Một người mù viết vào tấm bảng dòng chữ: “Tôi mù, xin mọi người hãy rủ lòng thương”.

Ông đứng bên góc nhà thờ, đặt ngay tấm bảng dưới chân mình bên cạnh cái mũ ngựa ra để xin tiền bố thí. Mọi người qua lại rất nhiều nhưng số tiền ông nhận được thật ít ỏi. Một chàng trai đi qua, anh dừng lại nhưng không bỏ tiền vào mũ ông. Anh lấy tấm bảng và sửa lại dòng chữ. Màu nhiệm thay, không bao lâu mũ của ông đầy ắp tiền bố thí. Ông già rất mừng và thắc mắc không biết chàng trai ấy viết gì.

Buổi chiều, khi nghe tiếng chân của ân nhân (vì người mù có thính giác rất nhạy bén), ông già cất tiếng hỏi:

- Anh đã làm gì mà tôi lại nhận được sự quan tâm của mọi người nhiều thế?

Chàng trai trả lời:

- Tôi có làm gì đâu, tôi vẫn viết sự thật đấy chứ nhưng tôi thể hiện bằng cách khác. Tôi đã viết: “Hôm nay là một ngày đẹp trời, nhưng tôi không nhìn thấy”.

(Theo Internet)

Gợi ý:

➤ **Giải thích câu chuyện:**

- Câu chuyện nêu lên cách ứng xử của ông lão ăn xin và người khách qua đường trong cùng một hoàn cảnh. Cả hai đều nói lên sự thật với mục đích mong nhận được sự giúp đỡ của người qua đường nhưng cách thể hiện khác nhau.
- Tấm biển do ông già mù ghi chẳng khác nào một lời than thở về tình cảnh bi đát của mình: “Tôi mù, xin mọi người hãy rủ lòng thương”. Dòng chữ làm cho sự thật trở nên nặng nề, lời cầu xin trở nên thật thảm hại. Qua dòng chữ dễ nhận thấy chủ nhân của nó yếu đuối khi rơi vào tình cảnh khó khăn, lấy khuyết điểm của mình để khơi gợi lòng thương hại của người khác. Đó là lí do khiến người qua đường bố thí rất ít cho ông lão.
- Dòng chữ mà chàng trai sửa lại: “Hôm nay là một ngày đẹp trời, nhưng tôi không nhìn thấy” cũng phản ánh sự thật nhưng làm giảm nhẹ tính chất bi đát của sự việc, đồng thời nói lên niềm khao khát được nhìn thấy ánh sáng của một người mù. Đó là cách thể hiện tình yêu cuộc sống rất thông minh, hóm hỉnh, đáng yêu và đáng trân trọng. Điều đó đã tác động tới tình cảm của người qua đường, khiến họ vừa đồng cảm, vừa tôn trọng người ăn mày mù. Vì vậy, ông lão dễ dàng nhận được sự giúp đỡ của họ.
- Ý nghĩa rút ra từ câu chuyện: (chấp nhận những hướng bàn luận khác nhau, dưới đây là hai hướng bàn luận tham khảo)
 - ✦ Bài học về cách khắc phục khó khăn: Khi gặp trở ngại, không nên trông chờ vào sự thương hại của người khác, nên tự mình khắc phục tình thế bằng những cách khác nhau.
 - ✦ Bài học về cách nhìn nhận và phản ánh sự thật trong đời sống: Không nên bi quan, chán nản, cần nhìn nhận sự thật một cách lạc quan, tích cực. Có nhiều cách để phản ánh sự thật, nên lựa chọn cách thể hiện nào hợp lý nhất, mang lại hiệu quả tối ưu.

➤ **Bàn luận:**

- Hướng bàn luận thứ nhất:
 - ✦ Trong cuộc sống, con người thường gặp phải những khó khăn gì, phải đối mặt với những sự thật nghiệt ngã nào?
 - ✦ Tại sao không nên trông chờ vào sự thương hại của người khác, không nên lấy hoàn cảnh bản thân để cầu cạnh sự giúp đỡ?
 - ✦ Vì sao trong hoàn cảnh khó khăn, con người cần phải tự mình vượt qua bằng những con đường khác nhau?
- Hướng bàn luận thứ hai:

- ✦ Tại sao con người nên nhìn nhận sự thật bằng con mắt lạc quan, tích cực (kể cả khi nó phũ phàng, nghiệt ngã)?
- ✦ Tại sao nên chọn cách phản ánh sự thật phù hợp, điều đó mang lại lợi ích như thế nào?

➤ **Bài học nhận thức và hành động.**

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 77:

ĐỐI THỦ ĐÁNG SỢ NHẤT

Khi Abraham Lincoln ra tranh cử tổng thống, một người bạn đã hỏi ông:

- Anh thấy mình có hy vọng gì không? Ai là đối thủ đáng sợ nhất của anh?

Và Abraham Lincoln đã đưa ra một câu trả lời tuy hài hước nhưng rất thật:

- Tôi không ngại Breckinridge vì ông ta là người miền Nam nên người dân miền Bắc sẽ không ủng hộ ông ta. Tôi cũng không ngại Douglas vì ông ta là người miền Bắc nên người dân ở miền Nam sẽ không nhiệt tình bỏ phiếu cho ông ta. Nhưng có một đối thủ mà tôi rất sợ, ông ta là người duy nhất có thể khiến tôi thất cử...

Người bạn liền vội ngắt lời:

- Ai vậy?

Nhìn thẳng vào mắt bạn mình, Abraham Lincoln nói:

- Nếu lần này tôi không được bầu làm tổng thống thì anh hãy biết rằng đó chính là lỗi của ông ta. Ông ta chính là Abraham Lincoln!

(Những tấm lòng cao cả - NXB Trẻ, 2004 - trang 76)

Câu chuyện trên gợi cho anh/chị suy nghĩ gì?

✎ **Gợi ý:**

- **Nội dung, ý nghĩa của câu chuyện:** Đối thủ đáng sợ nhất của mỗi người chính là bản thân chúng ta. Vượt qua, chiến thắng được chính mình bằng ý chí, nghị lực, niềm tin là điều khó khăn nhất và cũng là chiến thắng lớn nhất của mỗi người.
- **Phát biểu suy nghĩ của người viết về ý nghĩa của câu chuyện:**
 - Khẳng định đây là một ý kiến đúng đắn, xác đáng. Bởi lẽ: cuộc sống muôn màu vẻ, cuộc đời có thể ví như một trường tranh đấu đòi hỏi con người luôn phải biết đấu tranh. Đây là một quá trình đầy khó khăn, gian khổ, đầy thách

thức; trong đó tự đấu tranh với chính bản thân mình là điều khó khăn nhất. Cuộc đấu tranh này diễn ra âm thầm, lặng lẽ, lâu dài, khó kiểm soát, dễ thỏa hiệp và không kém phần quyết liệt. Do tính chất của cuộc đấu tranh mà con người thường khó nhận ra được những nhược điểm của bản thân và càng khó khăn hơn trong việc đấu tranh để vượt lên nó.

- Tự đấu tranh với chính mình nghĩa là phải biết vượt lên trên hoàn cảnh, số phận; đấu tranh với những thói hư tật xấu, với những dục vọng tầm thường, với phần răn rết, ác quỷ... Mục đích của cuộc đấu tranh giúp con người tự hoàn thiện mình, gạt hái được thành công, góp phần cống hiến cho xã hội. Ngược lại, không biết vượt qua chính mình sẽ dễ dàng thất bại.

➤ **Liên hệ thực tế và bản thân:** Mỗi người luôn phải ý thức sâu sắc bài học trên, luôn có tinh thần đấu tranh và tự đấu tranh, nhất là trong thời đại hội nhập.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 78:

NHỮNG HẠT MUỐI

Một chàng trai trẻ đến xin học một ông giáo già. Anh ta lúc nào cũng bi quan và phàn nàn về mọi khó khăn. Đối với anh, cuộc sống chỉ có những nỗi buồn, vì thế học tập cũng chẳng hứng thú gì hơn. Một lần, khi chàng trai than phiền về việc mình học mãi mà không tiến bộ, người thầy im lặng lắng nghe rồi đưa cho anh một thìa muối thật đầy và một cốc nước nhỏ.

- Con cho thìa muối này vào cốc nước và uống thử đi.

Lập tức, chàng trai làm theo rồi uống thử.

- Cốc nước mặn chát. Chàng trai trả lời...

Người thầy lại dẫn anh ra một hồ nước gần đó và đổ một thìa muối đầy xuống nước: Bây giờ con hãy nếm thử nước trong hồ đi.

- Nước trong hồ vẫn vậy thôi, thừa thãi. Nó chẳng hề mặn lên chút nào. Chàng trai nói khi múc một ít nước dưới hồ và nếm thử

Người thầy chậm rãi nói

- Con của ta, ai cũng có lúc gặp khó khăn trong cuộc sống. Và những khó khăn đó giống như thìa muối này đây, nhưng mỗi người hòa tan nó theo một cách khác nhau. Những người có tâm hồn rộng mở giống như một hồ nước thì nỗi buồn không làm họ mất đi niềm vui và sự yêu đời. Nhưng

với những người tâm hồn chỉ nhỏ như một cốc nước, họ sẽ tự biến cuộc sống của mình trở thành đắng chát và chẳng bao giờ học được điều gì có ích.

(Theo Quà tặng cuộc sống – Nguồn từ Internet)

Câu chuyện trên gọi cho anh (chị) những suy nghĩ gì về ý nghĩa cuộc sống.

 Gợi ý:

➤ **Giải thích nội dung, ý nghĩa:**

- Nội dung, lời khuyên của người thầy.
 - ✦ Những người có tâm hồn phóng khoáng giống như một hồ nước thì những khó khăn trong cuộc sống không làm họ mất đi niềm vui và sự yêu đời.
 - ✦ Những người tâm hồn chật hẹp chỉ nhỏ như một cốc nước họ sẽ tự biến cuộc sống của mình trở thành đắng chát và chẳng bao giờ học được điều gì có ích.
- Bài học giáo dục hữu dụng về ứng xử của con người trước những khó khăn trong cuộc sống.
 - ✦ Trước mọi khó khăn nên mở rộng cõi lòng để tìm cách tháo gỡ, chứ không nên bi quan chán nản.
 - ✦ Khó khăn chỉ giúp chúng ta rèn luyện thêm nghị lực sống để cuộc đời không tẻ nhạt, nhàm chán như một ít muối kia hòa vào nước thì nước thêm ngọt hơn.

➤ **Chọn dẫn chứng xác thực và phân tích sâu sắc.**

❖ **Ý kiến bổ sung:**

Câu chuyện 79:

Cho đoạn văn:

" Nếu được gọi để làm một người phu quét đường, hãy quét đường như Mi - ken - lăng - gio đã vẽ tranh, hãy quét đường như Bét - tô - ven đã soạn nhạc... Người phu quét đường cần phải quét những con đường sạch đến độ ai cũng phải dừng lại để nói rằng: "Đây là người quét đường vĩ đại, người đã làm thật tốt công việc của mình.""

(Trích trong Bài học làm người - NXB trẻ, 2006)

Đoạn văn trên gọi cho anh (chị) những suy nghĩ gì về ý nghĩa cuộc sống.

 Gợi ý:

➤ **Giải thích:**

- “ Nếu một người gọi là phu quét đường, hãy quét những con đường như Mi-ken-lăng-giơ vẽ tranh, hãy quét những con đường như Bet-tô-ven soạn nhạc, và hãy quét đường như Sếch-xpia đã làm thơ”
- Câu nói không có ý nghĩa thực so sánh người phu quét đường với Mi-ken-lăng-giơ, Bet-to-ven, Sếch-xpia.
- Mi-ken-lăng-giơ là họa sĩ vẽ tranh nổi tiếng người Ý, tác giả của những kiệt tác tranh và tượng; Sếch-xpia là nhà viết kịch, nhà thơ thiên tài người Anh; Bet-to-ven là nhà soạn nhạc vĩ đại người Đức, người đã sáng tạo cho đời những bản giao hưởng bất tử. Họ không quét đường như người phu, họ vẽ tranh, làm thơ, soạn nhạc. Họ là những người đam mê nghệ thuật, hết mình trong sáng tạo, những con người vĩ đại.
- Người phu quét đường được so sánh với những người nghệ sĩ ấy là ở thái độ trong lao động và kết quả thực hiện công việc của mình để khẳng định: Trong bất kì công việc gì, một người dù lĩnh nhận bất kể việc nào cũng phải tận tình, say mê, yêu quý công việc mình đang thực hiện và hiểu được ý nghĩa của công việc đó đối với xã hội
- “Người phu quét đường cần phải quét những con đường sạch tới độ các thiên thần trên thiên đàng lẫn con người nơi trần gian phải dừng lại và nói rằng: “Anh là người quét đường vĩ đại, người đã làm thật tốt công việc quét đường của mình””
- Câu nói khẳng định: Nếu người phu quét đường thực hiện công việc của mình với lòng yêu nghề, với hiệu quả công việc tốt, có đóng góp cho xã hội thì dù là một người lao động rất nhỏ bé với công việc giản dị, thầm lặng của mình cũng xứng đáng là người vĩ đại, xứng đáng được mọi người tôn trọng, ngợi ca.
- Ý nghĩa khái quát của câu nói: Mỗi con người dù là ai, dù làm bất kì công việc nào cũng đều phải hoàn thành tốt công việc của mình bằng lòng nhiệt huyết, sự say mê cống hiến. Khi mỗi con người đã làm thật tốt công việc của mình họ đều xứng đáng là những con người vĩ đại, đáng được tôn trọng ngợi ca.

➤ **Lí giải, chứng minh:** Ý kiến bất ngờ, đầy thú vị: So sánh người phu quét đường - người lao động bình dị với những người nghệ sĩ vĩ đại.

- “Nếu một người gọi là phu quét đường, hãy quét những con đường như Mi-ken-lăng-giơ vẽ tranh, hãy quét những con đường như Bet-tô-ven soạn nhạc, và hãy quét những con đường như Sếch-xpia đã làm thơ”: Mỗi con người dù là ai, dù làm bất kì công việc nào cũng đều phải hoàn thành tốt công việc của mình bằng lòng nhiệt huyết, sự say mê cống hiến. Bởi lẽ:

- ✦ Chỉ khi say mê, hết mình cống hiến người lao động mới dồn tâm huyết cho công việc của mình và tìm thấy tình yêu, hạnh phúc và ý nghĩa cuộc đời trong mỗi công việc mình làm dù là công việc nhỏ bé.
- ✦ Say mê, tâm huyết là một trong những động lực cơ bản để người lao động hoàn thành tốt nhất công việc của mình thậm chí nhận thức mỗi việc mình làm là một hành động sáng tạo để nỗ lực hoàn thành trách nhiệm, cống hiến, làm đẹp cho đời.
- ✦ Khi người lao động thiếu say mê, tâm huyết, không có ý thức trách nhiệm thì dù làm bất kể công việc gì cũng thờ ơ, vô trách nhiệm điều ấy không những đem lại bất hạnh cho bản thân anh – không tìm thấy niềm vui trong lao động hơn thế còn gây tác hại đối với xã hội. Cần lên án những con người như thế.
- Người phu quét đường cần phải quét những con đường sạch tới độ các thiên thần trên thiên đàng lần con người nơi trần gian phải dừng lại và nói rằng: “Anh là người quét đường vĩ đại, người đã làm thật tốt công việc quét đường của mình”.
- ✦ Bản thân con người dù ở cương vị nào nhỏ bé hay lớn lao cũng là con người theo đúng nghĩa thiêng liêng vẫn luôn đáng trân trọng.
- ✦ Hơn thế nữa, càng đáng ngợi ca, tôn trọng hơn nếu người lao động bình thường với những công nhỏ bé nhưng cống hiến hết mình và có được những đóng góp nhất định thậm chí tốt nhất cho xã hội, làm đẹp cho cuộc đời. Họ cũng vĩ đại như những người nghệ sĩ lớn. Không có nghề gì là hèn mọn, chỉ có những kẻ lười biếng là đáng xấu hổ.
- ✦ Nếu không tận tâm trách nhiệm trong công việc anh không tạo được điều gì có ích cho đời dĩ nhiên là sẽ trở thành người sống cuộc đời thừa, vô nghĩa. Cần phê phán.

➤ **Bài học.**

- Ý kiến hợp lí, thể hiện một tư tưởng nhân văn tiến bộ tôn vinh, ngợi ca con người: Bất kì ai, bất kì công việc nào trong cuộc sống đều đáng trân trọng nếu đó là những lao động góp sức mình đóng góp cho cuộc sống, làm đẹp cuộc đời. Ý kiến của mục sư Lu-thơ Kinh khiến mọi người có quan niệm và thái độ đúng đắn về con người và có thái độ làm việc tích cực trong cuộc sống.
- Liên hệ bản thân, rút ra bài học.

❖ Ý kiến bổ sung:

.....

.....

.....

Câu chuyện 80:

NGƯ PHỦ HẢ DẠ

Một doanh nhân kinh ngạc khi thấy một ngư phủ nằm sóng soài bên cạnh chiếc tàu đánh cá, phì phà ống pip.

Doanh nhân hỏi: "Tại sao ông không ra khơi đánh cá?"

- Bởi vì tôi đã đánh đủ cá cho ngày hôm nay rồi!

- Tại sao ông không đánh thêm nữa đi?

- Đánh thêm để làm gì?

- Ông được nhiều tiền hơn. Rồi thì ông có thể trang bị một động cơ cho chiếc tàu của ông để có thể đi ra xa hơn ngoài khơi và đánh được nhiều cá hơn. Nhờ đó ông có thể kiếm thêm tiền mua nhiều lưới ni lông. Vì vậy ông sẽ có nhiều cá và nhiều tiền. Chẳng mấy chốc ông có thể dư tiền để mua hai chiếc tàu... và có thể cả một đoàn tàu đánh cá cũng nên. Rồi ra ông sẽ trở thành một người giàu có như tôi đây.

- Khi đó tôi sẽ làm gì nào?

- Ông có thể thực sự vui hưởng cuộc đời!

- Vậy ông tưởng bây giờ tôi đang làm gì đây?

(Trích "Những giá trị tinh thần"- NXB Văn hóa- Thông tin)

Anh/ chị suy nghĩ gì về ý nghĩa được gợi ra từ câu chuyện trên?

Gợi ý:

➤ **Giải thích.**

- Câu chuyện chỉ là một cuộc đối thoại ngắn giữa doanh nhân và ngư phủ, nhưng lại là hai cách nhìn nhận khác nhau về giá trị đích thực của cuộc sống hay con đường dẫn đến hạnh phúc.
- Doanh nhân cho rằng giá trị cuộc sống chính là tiền bạc. Nếu giàu có, con người sẽ hạnh phúc. Muốn giàu có, con người phải tận dụng mọi thời gian, cơ hội để kiếm tiền, việc lãng phí thời gian để nghỉ ngơi là một điều không thể chấp nhận.
- Ngược lại, ngư phủ không lao mình theo tiền bạc, không dành tất cả thời gian của cuộc đời mình để kiếm tiền. Ông nghỉ ngơi, thư giãn, ông dừng lại vì biết như thế nào là "đủ". Vì vậy, ông đã tận hưởng được hạnh phúc trong cuộc đời, có sự nhìn nhận đúng đắn về giá trị cuộc sống.
- Câu chuyện khẳng định sự đúng đắn của cách sống biết tự hài lòng với những gì mình đang có, không quá phụ thuộc vào những giá trị vật chất.

➤ **Bàn luận.**

- Hạnh phúc luôn là mục tiêu hướng tới của mỗi con người. Nhưng nếu ngộ nhận chỉ có của cải, tiền bạc mới đem đến hạnh phúc cho con người và lao theo nó thì con người sẽ phải tốn cả đời mình trong một cuộc đua không bao giờ tới đích.
- Để giàu có, con người sẽ có thể hao tổn thời gian, sức khỏe, tình cảm. Không có những yếu tố này, con người không thể có hạnh phúc.
- Thực tế đã chứng minh rằng con người có thể hạnh phúc mà không cần giàu có và người giàu có không có nghĩa không có những khổ đau.
- Ngược lại, con người biết tự hài lòng, biết “đủ” sẽ không bao giờ cảm thấy mình lạc lối, mất phương hướng, rơi vào tình trạng “quá tải”. Họ biết nghỉ ngơi để tận hưởng cuộc sống, biết dừng lại để chiêm nghiệm, biết cân đối nhịp sống để có thêm sức mạnh đi lên. Có thể không thật giàu có hoặc nổi tiếng nhưng họ thành công, vì họ biết “sống”, biết nhận ra đâu là mục đích, giá trị cuộc sống đích thực.
- Phê phán những con người có lối sống mù quáng, lao theo những giá trị vật chất, ngộ nhận về giá trị cuộc đời,

➤ **Bài học nhận thức và hành động.**

- Có cái nhìn đúng đắn về giá trị cuộc sống, không đua chen, mù quáng lao theo những giá trị vật chất.
- Rèn luyện ý chí, bản lĩnh để hình thành một cách sống đẹp, biết sống “chậm” để không lãng phí cuộc đời mình.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 81:

Trước đây có người cho rằng:” Sai lầm cuối cùng trong cuộc đời Napoleon là thất bại ở Waterloo. Kì thực không phải như vậy. Sau khi Napoleon bị đày chung thân trên đảo Xanhhêlen thì có nhận được 1 món quà của người bạn thân:bộ cờ vua bằng ngà có nạm ngọc. Napoleon rất thích món quà tinh xảo này, không hề rời tay. Sau khi người tù lừng danh này chết đi, bộ quân cờ được bán đấu giá rất cao và qua tay nhiều người. Gần đây, người sở hữu cuối cùng của bộ quân cờ đã phát hiện ra 1 quân cờ có thể vận ra và trong đó giấu 1 kế hoạch tỉ mỉ làm sao để trốn thoát khỏi đảo.

Thế nhưng Napoleon đã không biết được bí mật này và e rằng đây mới chính là thất bại cuối cùng của ông.

(Theo tạp chí *Tri thức thế giới*)

Theo anh/chị, Napoleon đã phạm phải sai lầm gì? Từ câu chuyện này anh/chị rút ra bài học gì trong cuộc sống?

✎ Gợi ý:

➤ **Sai lầm của Napoleon.**

- Không xem xét vấn đề trên nhiều phương diện khác nhau.
- Không đặt sự việc bình thường vào những hoàn cảnh bất bình thường để tìm cách giải quyết.
- Napoleon chưa hiểu sâu sắc người bạn thân của mình nên không hiểu được ẩn ý của món quà.

➤ **Bài học rút ra.**

- Không nhìn nhận sự việc đơn giản, một chiều.
- Bất cứ vấn đề nào muốn giải quyết tốt phải xem xét trên nhiều phương diện.
- Trong những hoàn cảnh bất thường, cam go, không phó mặc, tuyệt vọng mà phải phát huy trí tuệ, suy nghĩ chín chắn, tận dụng, xem xét mọi vấn đề, cơ hội,...
- Sống, nhìn nhận mọi thứ một cách chín chắn, không đầu hàng trước nghịch cảnh, luôn tận dụng mọi cơ hội để thành công.
- Hãy học cách lắng nghe. Cơ hội có thể gõ cửa rất khẽ khàng.

➤ **Rút ra suy nghĩ của bản thân.**

❖ Ý kiến bổ sung:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 82:

Nơi khu vườn anh nhà văn nọ có một cây si rất rậm rạp, lá xanh quanh năm. Từ phòng viết của mình, qua tấm cửa kính, anh có thể nhìn thấy cây si ấy. Thói quen của anh là thức dậy sớm mỗi ngày để viết, và anh vô cùng ngạc nhiên khi có một dạo nọ, ngày nào cũng có một con chim tới đậu vào cửa phòng anh. Nhiều ngày liên tục, sáng nào cũng vậy, anh đã có ý nghĩ: Phải chăng con chim đó bị mù? Hay bị một chứng bệnh nào đó?

Sự lí giải không được thoả mãn, lại nhiều ngày tiếp tục trôi qua. Cho tới một hôm, anh quyết định bước ra khỏi cửa phòng mình, đứng về phía con chim, đối diện với tấm kính để nhìn vào căn phòng.

Anh không thể tin nổi và mắt mình. Trước mắt anh là một cảnh tượng quá đẹp đẽ: Một cây si lung linh xanh thắm in hình trên tấm kính, như thể ở một nơi nào đó thật xa, trong một không gian rộng hơn, sâu hơn. Và anh biết con chim nhỏ bé kia đã “chán” cây si quen thuộc mỗi ngày của mình khi nó bất ngờ phát hiện ra một “cây si” khác. Nó đã đâm đầu vào đó để mong tìm tới một nơi đẹp đẽ hơn, lung linh hơn...

(Theo Inernet)

Suy nghĩ của anh chị về vấn đề đặt ra trong câu chuyện trên.

 Gợi ý:

➤ **Giải thích ý nghĩa của câu chuyện.**

- Cây si rậm rạp, xanh lá quanh năm là thế giới sống của con chim bé nhỏ.
- Một cây si lung linh xanh thắm in hình trên tấm kính là thế giới ảo, thế giới mà con chim bé nhỏ kia đang kiếm tìm.
- Con chim bé nhỏ “chán cuộc sống hiện tại, đi tìm một thế giới khác nên nó đã nhiều lần đâm đầu vào tấm kính. Nhưng đó là một thế giới xa vời. Trong cuộc sống cũng có khi con người bỏ quên thực tại, đi tìm những điều viển vông, khó thành hiện thực.

➤ **Khẳng định mặt đúng của câu chuyện.**

- Cuộc sống con người luôn diễn ra với những vòng quay chóng mặt khiến ta đôi khi không nhận ra cái chúng ta đang có là hạnh phúc thực sự. Vì vậy, con người hay lãng quên thực tế để rồi mãi mê đi tìm những điều viển vông khó thành hiện thực.
- Xã hội hiện nay có rất nhiều những con người đang chạy theo những ảo vọng, những ước mơ quá tầm để rồi nhận lấy những thất bại.
- Tuy nhiên, nếu hiện thực quá đau khổ và sự thật quá phũ phàng thì con người nên chạy trốn hay đối diện hiện thực? Hãy nghĩ đến những điều tích cực và lạc quan sẽ khiến ta dễ chịu, và cảm thấy cuộc sống của mình có ý nghĩa, có giá trị hơn.

➤ **Bàn bạc, mở rộng vấn đề.**

- Hướng đến những điều không thực tế, những ước mơ quá tầm, con người dễ rơi vào ảo vọng.
- Tuy nhiên, cuộc sống thực tại nếu có những đau khổ, bế tắc, những trắc trở, chông gai, có những điều không như ta mong muốn con người cũng phải tìm đến những con đường khác để đi. Biết đâu người ta có thể tìm thấy niềm vui hay một điểm tựa tinh thần để họ vươn lên.

➤ **Bài học.**

- Nên trân trọng những giá trị hạnh phúc mà bản thân mình đang có.
- Cũng cần có những ước mơ nhưng là những ước mơ trong tầm tay để không rơi vào thất bại.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

Câu chuyện 83:

Alexander là một người thông minh theo học với hiền triết Aristotle. Khi lên ngôi hoàng đế, ông đã tâm sự với thầy:

-Con sẽ chiến thắng Ai cập và Thổ Nhĩ Kỳ.

Aristotle hỏi:

-Rồi sao nữa?

Alexander suy nghĩ:

-Sau đó, con có thể ngủ một cách bình an.

Aristotle mỉm cười:

-Con hỡi, tại sao con không ngủ bình an ngay đêm nay có hơn không?.

(Theo Hành trình về phương Đông – Blair T.Spalding)

Câu chuyện trên gợi cho anh/chị suy nghĩ gì về cuộc sống.

✎ **Gợi ý:**

➤ **Giải thích ý nghĩa câu chuyện.**

- Lời tâm sự của Alexander với thầy: Con sẽ chiến thắng Ai Cập và Thổ Nhĩ Kỳ. Đó là những khao khát, tham vọng lớn lao của con người trong cuộc sống. “Sau đó, con có thể ngủ một cách bình an” là mục đích cuối cùng Alexander muốn đạt tới – được hưởng sự hạnh phúc, bình an.
- Lời khuyên của thầy Aristotle: Con hỡi, tại sao con không ngủ bình an ngay đêm nay có hơn không? Mục đích bé nhỏ ấy có thể thực hiện ngay bây giờ thì tại sao lại phải đi kiếm tìm ở đâu xa.
- Câu chuyện gợi ra cho mỗi người bài học quý giá và sâu sắc của cuộc sống: Đừng nên mãi chạy theo những tham vọng lớn lao trong cuộc đời mà quên đi những hạnh phúc bình dị xung quanh mình.

➤ **Bàn luận.**

- Mỗi con người đều nuôi dưỡng những khao khát, tham vọng cho đời mình và mong ước thực hiện chúng bằng mọi cách. Những tham vọng lớn có thể giúp con người đi đến thành công, mang lại cho họ cuộc sống tốt đẹp, hạnh phúc.
 - Mục đích sau cùng của đời người chính là để đạt đến một ước vọng hạnh phúc. Hạnh phúc là ở ngay trong hiện tại, rất giản dị, gần gũi xung quanh cuộc sống chúng ta. Khi trạng thái tinh thần thoải mái, trong lòng nhẹ nhàng, thanh thản là lúc con người có được an vui, hạnh phúc. Hạnh phúc có thể được tìm thấy trong từng phút giây ta sống.
 - Khi quá mải mê chạy theo tham vọng, con người có thể vô tình bỏ quên những hạnh phúc mình đang có. Họ đã lãng phí, đánh mất thời gian, sức khỏe, quên đi bản thân, gia đình, thậm chí dùng mọi thủ đoạn, đánh đổi nhân cách, mạng sống, gây ảnh hưởng đến những người xung quanh ...để cuối cùng nhìn lại mới thấy tiếc nuối, xót xa, ân hận, có khi phải trả giá đắt cho những tham vọng không cùng.
 - Con người luôn gắng sức làm việc để mong có tiền tài, danh vọng và quyền thế...Trong cuộc sống, đừng để công việc và những ham muốn cuốn mình đi. Hãy tìm những niềm vui bình dị, sống sao để có được cảm giác hạnh phúc cho mình và mang lại hạnh phúc cho những người xung quanh.
 - Phê phán những kẻ chạy theo tham vọng cá nhân bằng mọi giá và những kẻ sống vô tâm, lười biếng, không mục đích.
- **Bài học nhận thức và hành động.**
- Nhận thức được ý nghĩa sâu sắc trong cuộc sống mỗi con người là những hạnh phúc bình dị, thiết thực ngay bên cạnh mình chứ không phải là việc đuổi theo những tham vọng không phút giây ngừng nghỉ.
 - Hãy thực hiện tham vọng khi nó mang đến những lợi ích thiết thực cho bạn và những người xung quanh, đừng để đánh mất hạnh phúc thực sự trong cuộc sống.
 - Tạo được sự cân bằng, hài hòa giữa đời sống vật chất và tinh thần, giữa đời sống cá nhân và xã hội, biết cảm nhận niềm an vui trong hiện tại....chính là căn bản của hạnh phúc và cũng là khát vọng đích thực mà mọi người đang cần.

❖ Ý kiến bổ sung:

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 84:

TÌNH THƯƠNG VÔ ĐIỀU KIỆN

Một ngày kia, khi những viên chức chính phủ đang sửa chữa, xây cất một chuồng bò thì họ trông thấy trong góc nhà có một cái ổ chuột. Họ bèn dùng dùng khói đuổi mấy con chuột trong đó chạy ra. Một hồi sau quả thật có chuột chạy ra, từng con, từng con một. Sau đó mọi người nghĩ rằng chuột đi hết rồi. Nhưng khi họ vừa mới bắt đầu dọn dẹp thì thấy hai con chuột nữa đang chen nhau ra khỏi miệng ổ. Sau một hồi cố gắng, cuối cùng hai con lọt ra được. Điều lạ là sau khi ra ngoài ổ, hai đứa không chạy đi liền mà đuổi nhau ở gần lối ra, dường như con này đang muốn cắn đuôi con kia. Mọi người kinh ngạc lại gần coi thử, thì họ thấy một con bị mù, không thấy gì cả, còn con kia đang cố gắng để cho con mù cắn đuôi nó, để nó kéo con mù đi tẩu thoát. Sau khi chứng kiến sự việc xảy ra, ai nấy đều xúc động, không nói nên lời. Tới giờ ăn, nhóm người ngồi quây quần và bắt đầu bàn luận về những gì xảy ra giữa hai con chuột. Một viên chức La Mã nghiêm nghị nói: "Tôi nghĩ mối quan hệ giữa hai con chuột đó cũng giống như giữa vua và quan". Những người kia nghĩ một hồi rồi nói: "Thì ra thế!" Viên chức La Mã rất lấy làm hãnh diện. Một người Do Thái khôn ngoan lên tiếng: "Tôi nghĩ mối quan hệ giữa hai con chuột đó giống như là vợ với chồng". Mấy người kia ngẫm nghĩ một hồi nữa, ai cũng thấy có lý, đồng tán thành. Nói xong, mặt người Do Thái lộ vẻ mãn nguyện. Một người Trung Hoa, quen với truyền thống rất mạnh mẽ ở Trung Hoa là hiếu thuận với cha mẹ, nói: "Tôi nghĩ mối quan hệ giữa hai con chuột kia cũng giống như tình nghĩa mẹ con". Những người kia lại nghĩ một hồi nữa, cảm thấy điều này có lý hơn. Họ tỏ ý tán thành lần nữa. Guong mặt người Trung Hoa bộc lộ nét khiêm tốn chuyên nghiệp. Lúc đó, một người hay làm phúc, đầu óc đơn thuần đang ngồi dưới đất chống tay lên cằm, nhìn mấy người kia vẻ hoang mang: "Hai con chuột kia sao lại phải có quan hệ với nhau chứ?" Thời gian bỗng nhiên dừng lại. Cả toán vẻ mặt sững sờ, nhìn về phía người kia, không nói một lời. Viên chức La Mã, người Do Thái, và người Trung Hoa, ba người lên tiếng lúc nãy đều cúi đầu xấu hổ, không dám trả lời.

(Nguồn www.truyenngan.com.vn)

Suy nghĩ của anh/chị khi đọc xong mẫu chuyện trên.

 Gợi ý:

➤ **Ý nghĩa câu chuyện.**

- Câu chuyện đã kể lại việc một con chuột sáng mắt cố tìm mọi cách để giúp đỡ con chuột mù tẩu thoát. Qua sự việc đó, những viên chức chính phủ bên đất nước Do Thái cùng bàn luận:
 - ✦ Viên chức La Mã nói: "Tôi nghĩ mối quan hệ giữa hai con chuột đó cũng giống như giữa vua và quan:."
 - ✦ Người Do Thái khôn ngoan lên tiếng: "Tôi nghĩ mối quan hệ giữa hai con chuột đó giống như là vợ với chồng".

- ✦ Người Trung Hoa, quen với truyền thống rất mạnh mẽ ở Trung Hoa là hiếu thuận với cha mẹ, nói: “Tôi nghĩa mối quan hệ giữa hai con chuột kia cũng giống như tình nghĩa mẹ con”.
- ✦ Từ ý kiến của người La Mã, Do Thái và Trung Hoa, ta nhận thấy rằng: Trong suy nghĩ của họ, sự quan tâm giúp đỡ lẫn nhau trong cuộc sống phải xuất phát từ những mối quan hệ, những điều kiện, lợi ích. Ba người này đều là những người, có học vấn, có địa vị. Cách nhìn của họ hoặc chịu ảnh hưởng bởi chức vụ, nghề nghiệp hoặc chịu ảnh hưởng bởi tư tưởng truyền thống, nếp nghĩ, nếp sống và họ hoặc lãnh diện hoặc mãn nguyện hoặc khiêm tốn chuyên nghiệp khi được cho là mình đúng.
- Tuy nhiên, điều bất ngờ xảy ra là một người hay làm phúc, đầu óc đơn thuần đang ngồi dưới đất chống tay lên cằm, anh ta nhìn mọi người với vẻ hoang mang: “Hai con chuột kia sao lại phải có quan hệ với nhau chứ?”. Câu nói tưởng như ngớ ngẩn đó lại khiến cho cả ba người phải cúi đầu xấu hổ vì nó đã khẳng định một chân lí: sự quan tâm, sẻ chia, giúp đỡ lẫn nhau không cần phải có điều kiện hay một mối quan hệ nào bởi đó là biểu hiện của tình thương, của tình người.
- Không phải sự việc, hiện tượng nào trong cuộc sống cũng đều được lí giải bằng lí trí khôn ngoan và sự thông thái. Có những điều lí trí không lí giải được mà chỉ có một trái tim biết yêu thương, biết thấu hiểu thì mới có thể lí giải được.
- **Bàn luận.**
 - Câu chuyện đã đem đến cho chúng ta một bài học sâu sắc về tình yêu thương. Tình thương, sự quan tâm, sẻ chia phải xuất phát từ những xúc cảm tự nhiên của con người; không nên bị chi chối, bị quy định bởi bất kì một điều kiện gì. Con người cần dùng chính trái tim để thấu hiểu cuộc sống chứ không chỉ đơn thuần lù lù dùng lí trí.
 - Tình thương trong xã hội ngày nay:
 - ✦ Dưới tác động của nền kinh tế thị trường, khái niệm tình thương đã bị một bộ phận người làm cho méo mó. Sự quan tâm, giúp đỡ, cách cư xử giữa người với người,...chịu sự chi phối nặng nề bởi những mối quan hệ, lợi ích, quyền lực.
 - ✦ Tuy nhiên, vẫn còn rất nhiều người sống đúng với nguyên tắc tình thương – nguyên tắc làm người.
 - Xã hội loài người sẽ ra sao nếu tất cả mọi sự quan tâm, sẻ chia, mọi hành động giúp đỡ chỉ xuất phát từ những lợi ích, những mối quan hệ, từ quyền lực?
- **Bài học nhận thức và hành động.**

- Câu chuyện về tình thương vô điều kiện đó đã có sự tác động như thế nào đối với nhận thức và hành động của bản thân?
- Để có một trái tim thật sự biết thấu hiểu thì ta cần phải làm gì?

❖ Ý kiến bổ sung:

Câu chuyện 85:

CÁI NHIỆT KẾ VÀ MÁY ĐIỀU HÒA NHIỆT ĐỘ

Bạn có biết sự khác biệt giữa cái nhiệt kế và máy điều hòa nhiệt độ không? Cái nhiệt kế đơn thuần chỉ cho chúng ta biết nhiệt độ của từng vùng riêng biệt. Ví dụ như nếu cái nhiệt kế của bạn đang chỉ 35 độ C, và bạn đem nó vào trong phòng lạnh có nhiệt độ là 28 độ C thì nó sẽ thay đổi chỉ số của mình để phù hợp với nhiệt độ của phòng là 28 độ C. Cái nhiệt kế luôn điều chỉnh để hòa hợp với nhiệt độ của môi trường chung quanh. Còn máy điều hòa nhiệt độ thì ngược lại, nó điều chỉnh nhiệt độ trong phòng. Nếu trong phòng đang có nhiệt độ là 28 độ C và máy điều hòa được cài đặt ở 20 độ C thì chẳng bao lâu, nhiệt độ trong căn phòng sẽ là 20 độ C phù hợp với chỉ số của máy điều hòa. Thế đấy, đời sống các bạn hoặc sẽ là cái nhiệt kế hay sẽ là máy điều hòa nhiệt độ?

Bạn hoặc sẽ hòa hợp theo môi trường hay sẽ thay đổi theo môi trường hiện tại?

Bạn hoặc sẽ ảnh hưởng người khác hay sẽ bị những người khác tác động?

(Trích Bài học cuộc sống – NXB TPHCM)

Câu chuyện trên đã cho anh (chị) bài học sâu sắc nào?

🔍 Gợi ý:

➤ **Ý nghĩa câu chuyện:**

- Cái nhiệt kế cho biết nhiệt độ của từng vùng riêng biệt và nó điều chỉnh để phù hợp.
- Máy điều hòa nhiệt độ thì ngược lại điều chỉnh nhiệt độ trong phòng.
- Từ câu chuyện về 2 chiếc máy trên đã nêu vấn đề về cách sống : bạn hãy là chính mình, hay bạn phải thay đổi để hoàn thiện bản thân. Liệu chừng hai cách ứng xử này có mâu thuẫn không?
- Hai cách sống đó không mâu thuẫn nhau, mà còn bổ sung cho nhau để trở thành những cách ứng xử không thể thiếu trong cuộc đời mỗi con người, tùy từng trường hợp cụ thể, mỗi cách ứng xử có cái đúng riêng...

➤ **Bàn bạc và đánh giá:**

- Máy điều hòa nhiệt độ kiểm soát nhiệt độ trong căn phòng hay nhiệt độ cần thiết cho một ngành công nghiệp nào đó. Chẳng hạn, máy điều nhiệt kiểm soát nhiệt của cái bàn ủi, máy đun nước..Trong một căn phòng được điều hòa nhiệt độ, máy điều nhiệt sẽ ra lệnh cho bộ phận làm lạnh hoạt động hoặc ngưng khi nhiệt độ trong phòng lên cao xuống thấp.
- Máy điều hòa nhiệt độ tiêu biểu cho lời khuyên : Bạn hãy là chính mình.
- Cái nhiệt kế tiêu biểu : bạn nên thay đổi nên điều chỉnh để hoàn thiện bản thân
- Hãy là chính mình : đó là lời khuyên chúng ta đừng đánh mất những bản chất tốt đẹp, tài năng tính cách hay sở thích của mình để trở thành một người hoàn toàn khác. Tạo hóa sinh ra mỗi người là một cá thể độc lập không ai là "bản sao" của ai cả cho dù người đó tốt hay xấu. Hãy thật tự tin vào chính mình ,trong bất kỳ công việc gì vì chỉ thực sự tự tin vào bản thân bạn mới thành công được....
- Hãy thay đổi để hoàn thiện bản thân: câu nói khuyên chúng ta khắc phục những khuyết điểm của bản thân, vượt qua nỗi sợ hãi, cố gắng trui rèn luyện tập để phát triển thế mạnh và tìm tòi năng khiếu của mình, để mình được là chính mình hơn.
- Hai cách sống này không những không mâu thuẫn nhau, mà ngược lại bổ sung cho nhau để trở thành những đạo lý sống không thể thiếu trong cuộc đời mỗi con người. Việc thay đổi, hoàn thiện bản thân là luôn luôn cần thiết, nhưng chỉ thay đổi những cái xấu, chưa tốt thôi chứ, còn những cái hay, điểm riêng biệt của mình thì phải luôn giữ gìn và phát huy.
- Chúng ta cũng giống như 2 chiếc máy kia, phải luôn thay đổi sao cho có thể thích ứng với từng giai đoạn của cuộc sống.

➤ **Bài học rút ra:**

- Con người phải biết thích nghi phải thay đổi để hoàn thiện bản thân.
- Sẵn sàng vươn lên, thích ứng với mọi điều kiện trong cuộc sống.
- Tự điều chỉnh mình giúp ta hòa nhập nhanh với cái mới. Cuộc sống luôn phải thay đổi và ta phải thích nghi với sự thay đổi đó.
- Có khi ta hãy là chính mình đừng bao giờ mô phỏng người khác. Hãy tự phát hiện, khám phá bản thân mình, hãy mang đậm cá tính của bản thân, hãy trung thực với chính mình và chấp nhận nhân cách của mình.
- Biết mình muốn gì, năng lực của mình đến đâu, điểm mạnh, điểm yếu của mình là gì là điều kiện đầu tiên của thành công.
- Hai cách sống ấy bổ sung cho nhau, ta sống hòa nhập nhưng không hòa tan...

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 86:

LÀM ĐƯỢC ĐIỀU GÌ ĐÓ

Tôi đang dạo bộ trên bãi biển khi hoàng hôn buông xuống. Biển đông người nhưng tôi lại chú ý đến một cậu bé cứ liên tục cúi xuống, nhặt thứ gì lên và ném xuống. Tiến lại gần hơn, tôi chú ý thấy cậu bé đang nhặt những con sao biển bị thủy triều đánh dạt vào bờ và ném chúng trở lại với đại dương.

- Cháu đang làm gì vậy? - Tôi làm quen.
- Những con sao biển này sắp chết vì thiếu nước. Cháu phải giúp chúng. - Cậu bé trả lời.
- Cháu có thấy là mình đang mất thời gian không. Có hàng ngàn con sao biển như vậy. Cháu không thể nào giúp được tất cả chúng. Rồi chúng cũng sẽ phải chết thôi.

Cậu bé vẫn tiếp tục nhặt một con sao biển khác và nhìn tôi mỉm cười trả lời:

- Cháu biết chứ. Nhưng cháu nghĩ cháu có thể làm được điều gì đó. Ít nhất là cháu đã cứu được những con sao biển này.

(Theo Hạt giống tâm hồn , NXB Tổng hợp TP. Hồ Chí Minh)

Suy nghĩ của anh/chị về hành động của cậu bé trong câu chuyện trên.

Gợi ý:

➤ Giải thích.

- Hàng ngàn con sao biển trên bãi biển được cậu bé nhặt ném xuống đại dương là những sinh vật nhỏ bé trong cuộc sống. Đó cũng là những điều nhỏ bé tồn tại xung quanh chúng ta, tuy chúng tồn tại nhỏ bé nhưng với số lượng rất nhiều.
- Mọi người đi qua không ai chú ý đến những con sao biển và cậu bé: đây chính là sự thờ ơ của con người.
- Hành động nhặt từng con sao biển ném xuống đại dương của cậu bé: là sự cứu rỗi những sinh vật nhỏ bé trong thiên nhiên. Đồng thời, chúng ta có thể khái quát đây là một hành động thể hiện tình thương, cứu giúp mọi thứ từ những điều nhỏ nhất.

➤ Bình luận.

- Thời tiết thay đổi, hiện tượng biến đổi khí hậu làm ảnh hưởng đến nhiều sinh vật. Con người ngày càng hiện đại, càng làm cho môi trường ô nhiễm khiến

hiều sinh vật dần mất đi sự sống. Vì thế, thế giới sinh vật rất cần những bàn tay cứu giúp. Dù đó là hành động nhỏ nhất.

- Trong cuộc sống, rất cần những tấm lòng của những người giống như cậu bé. Xã hội có rất nhiều người, mỗi người có hoàn cảnh khác nhau và những người cần sự giúp đỡ vẫn còn rất nhiều. Tuy sự giúp đỡ không thể đến với tất cả mọi người nhưng giúp được một người là tạo sự sống và niềm vui cho một người.
- Tuy nhiên, trong xã hội cũng có nhiều người thờ ơ trước sự chết chóc của những loài sinh vật bé nhỏ và cả những người xung quanh mình mà không hề bận tâm.
- Cần phê phán một số người sống thờ ơ trước những gì đang diễn ra trong cuộc sống.

➤ **Bài học nhận thức.**

- Xã hội rất cần những tấm lòng biết chú ý đến những “sinh vật nhỏ nhất”, những người khó khăn, nghèo khổ.
- Bản thân cần có ý thức về sự tồn tại của những điều đang diễn ra xung quanh mình. Đồng thời, nâng cao ý thức cho những người xung quanh.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 87:

CÂU CHUYỆN VỀ HAI HẠT LÚA

Có hai hạt lúa nọ được giữ lại để làm giống cho vụ sau vì cả hai đều là những hạt lúa tốt, đều to khoẻ và chắc mẩy.

Một hôm, người chủ định đem chúng gieo trên cánh đồng gần đó. Hạt thứ nhất nhủ thầm: “Đại gì ta phải theo ông chủ ra đồng. Ta không muốn cả thân mình phải nát tan trong đất. Tốt nhất ta hãy giữ lại tất cả chất dinh dưỡng trong lớp vỏ này và tìm một nơi lý tưởng để trú ngụ”. Thế là nó chọn một góc khuất trong kho lúa để lẩn vào đó. Còn hạt lúa thứ hai thì ngày đêm mong được ông chủ mang gieo xuống đất. Nó thật sự sung sướng khi được bắt đầu một cuộc đời mới.

Thời gian trôi qua, hạt lúa thứ nhất bị héo khô nơi góc nhà bởi vì nó chẳng nhận được nước và ánh sáng. Lúc này chất dinh dưỡng chẳng giúp ích được gì, nó chết dần chết mòn. Trong khi đó, hạt

lúa thứ hai dù nát tan trong đất nhưng từ thân nó lại mọc lên cây lúa vàng óng, trĩu hạt. Nó lại mang đến cho đời những hạt lúa mới.

(Theo Việt báo)

Câu chuyện trên gợi cho em suy nghĩ gì ?

Gợi ý:

➤ **Giải thích ý nghĩa câu chuyện.**

- Từ hai cách ứng xử trái ngược nhau của hai hạt lúa, câu chuyện nêu lên hai cách sống, hai quan niệm sống trái ngược của con người.
 - ✦ Hạt lúa thứ nhất không muốn phải nát tan trong đất, muốn giữ lại tất cả chất dinh dưỡng, nó tìm nơi lí tưởng để trú ngụ, một góc khuất trong kho lúa để lẫn vào; thời gian trôi qua,... nó chết dần chết mòn: biểu tượng của lối sống chỉ biết thu vén cho mình, sống thờ ơ, vị kỉ lạnh lùng. Lối sống ấy rồi cũng tàn lụi trong vô nghĩa.
 - ✦ Hạt lúa thứ hai thì ngày đêm mong sung sướng,...dù nát tan trong đất...nhưng lại mang đến cho đời những hạt lúa mới: biểu tượng cho sự hi sinh, cống hiến, biết sống vì người khác, sống hết mình vì cộng đồng, cuộc sống có ý nghĩa.
- Ý nghĩa: Câu chuyện cho ta bài học về thái độ sống tích cực. Sống phải có khát vọng tốt đẹp, phải biết hi sinh, cống hiến, phải biết quan tâm, đóng góp cho cộng đồng.

➤ **Bàn luận.**

- Thành quả ta có được trong cuộc sống không chỉ nhờ vào sự nỗ lực, phấn đấu của bản thân mỗi người mà còn có sự hi sinh, giúp đỡ, cống hiến của bao người. Vì vậy, phải biết kết hợp hài hòa giữa quyền lợi và trách nhiệm, giữa “cho” và “nhận” ; giữa cá nhân và cộng đồng; nhận thức rõ ý nghĩa cao quý khi ta mang lại niềm vui, niềm hạnh phúc cho người khác; cho cộng đồng, đất nước.
- Sống vị kỉ, hẹp hòi, so đo, tính toán chẳng đóng góp gì cho cộng đồng, rồi cuối cùng cuộc đời cũng lụi tàn một cách vô danh, vô nghĩa.

➤ **Bài học nhận thức và hành động.**

- Khẳng định quan niệm sống đẹp, sống tích cực: sẵn sàng cống hiến tài năng, trí tuệ, sức lực của mình cho quê hương, đất nước; họ sẵn sàng san sẻ gánh nặng với cộng đồng.
- Phê phán lối sống nhỏ nhen, ích kỉ, chỉ lo vun vén cho bản thân mình.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....
.....

Câu chuyện 88:

“Ta hỏi một con chim: Người cần gì? Chim trả lời: Ta cần bay. Một con chim được ăn kê béo trong lồng sẽ trở thành một con gà bé bỏng và tội nghiệp. Ta hỏi dòng sông : Người cần gì ? Sông trả lời : Ta cần chảy. Một dòng sông không chảy thì chỉ là một vũng nước, khô cạn dần rồi biến mất. Ta hỏi con tàu: Người cần gì? Con tàu trả lời: Ta cần được ra khơi. Nếu con tàu không ra khơi, nó chỉ là một vật biết nổi trên mặt nước và sẽ chìm dần theo thời gian. Ta hỏi một con người: Người cần gì? Con người này trả lời : Ta cần được lao động trong sáng tạo”

(Những câu hỏi không lãng mạn, Nguyễn Quang Thiều, VietNamNet – 7/1/2010)

Trình bày suy nghĩ của anh/chị về những câu hỏi và những câu trả lời trên.

Gợi ý:

➤ **Giải thích ý nghĩa được gửi gắm trong đoạn văn.**

- “Cần” không thể không làm, không thể không có vì nếu không làm, không có thì sẽ có hại.
- “Bay” đối với chim, chảy đối với sông, ra khơi đối với con tàu và lao động trong sáng tạo đối với con người đều là để khẳng định sự tồn tại và ý nghĩa tồn tại của nó. (Nếu không bay, con chim chỉ là con gà bé bỏng tội nghiệp và vô dụng, nếu không chảy sông chỉ còn là vũng nước và sẽ cạn dần, nếu không ra khơi, con tàu chỉ là vật biết nổi để rồi chìm dần theo thời gian. Còn con người lại cần lao động trong sáng tạo vì đó là cách để khẳng định mình tốt nhất)
- Tác giả đoạn văn đã đề cao lao động sáng tạo như một cơ sở tạo nên giá trị và ý nghĩa tồn tại của con người.

➤ **Luận bàn vấn đề.**

- Vai trò của lao động:
 - ✦ Lao động là nhân tố kích thích chủ yếu để thúc đẩy quá trình phát triển của con người, làm cho con người trở thành người.
 - ✦ Qua lao động và trong lao động, con người có nhu cầu về giao tiếp, về mối liên hệ với nhau để tạo thành xã hội và lao động đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của con người, làm phát triển tối đa những khả năng của con người khiến con người ngày càng phát triển và hoàn thiện.
- Vai trò của sự sáng tạo:
 - ✦ Sáng tạo là tạo ra những giá trị mới về vật chất và tinh thần. Để có thể sáng tạo, con người cần trí tuệ, cần năng động và cần nhận thức đúng và được

đánh giá đúng về năng lực, sở trường, khi đó những khả năng của con người sẽ được bộc lộ tối đa, giá trị được tạo ra ở mức tối ưu.

- ✦ Lao động trong sáng tạo không chỉ giúp con người tạo ra những giá trị cho mình và xã hội mà còn kích thích tạo óc tư duy, khả năng phán đoán, hoàn thiện và phát triển kĩ năng lao động cho con người.

➤ **Bài học nhận thức và hành động.**

- Nhận thức.
 - ✦ Ý tưởng được gửi gắm trong đoạn văn thật sâu sắc, chứa đựng một quan niệm nhân sinh cao quý, hướng con người sống đẹp, vươn tới một cuộc sống có ý nghĩa, có giá trị.
 - ✦ Lao động trong sáng tạo không chỉ giúp con người tạo ra những giá trị mới cho mình và cho xã hội mà còn kích thích sự phát triển của tư duy, khả năng phán đoán, phát triển kĩ năng lao động...để con người vươn tới sự hoàn thiện.
 - ✦ Lao động sáng tạo giúp con người khẳng định tốt nhất giá trị tồn tại của bản thân và đóng góp nhiều nhất cho xã hội. Muốn thế, con người cần nhận thức đúng về năng lực, sở trường và được đứng ở vị trí thích hợp với năng lực và sở trường ấy.
- Hành động: Để có lao động sáng tạo, con người cần không ngừng rèn luyện và nâng cao năng lực trí tuệ, có ý thức khám phá và thể nghiệm, năng động, tự tìm kiếm cơ hội, tận dụng tối đa mọi điều kiện sẵn có để phát triển và khẳng định mình.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 89:

MẸ NGHÈO

Quê mình hễ mùa mưa lại ngập. Hồi ấy, con chập chững vào lớp Một, ngày ngày vượt hai cây số đến trường. Có bữa, mưa giăng đầy trời, nước ngập đến gối. Con nhìn ra, rom róm. Mẹ bảo:

-Thôi, hôm nay để mẹ công.

Mẹ cắp chiếc nón lá, công con trên lưng vượt qua dòng nước.

Con đậu Đại học, ra trường lấy được cô vợ giàu thành đạt. Cuối tuần, con đưa mẹ đến siêu thị.

-Thôi, đường ngược chiều rồi. Mẹ chịu khó tự vào. Tiền nè. Tôi có việc phải đi!

(Nguồn Internet)

Suy nghĩ của anh/chị về câu chuyện ngắn trên.

Gợi ý:

➤ **Nêu được ý nghĩa, nội dung câu chuyện.**

- Câu chuyện ngắn nhưng để lại trong lòng người đọc những cảm xúc trái chiều và mang ý nghĩa giáo dục cao.
 - ✦ Với người mẹ: thương yêu che chở cho con. Đời sống vật chất tuy có thiếu thốn nhưng bù lại đó là tấm lòng hi sinh bao la của người mẹ. Hình ảnh người mẹ nghèo cõng con đi học dưới cơn mưa giăng kín đất trời đã gọi lên trong lòng người đọc sự xúc động về tình mẫu tử thiêng liêng, cao đẹp.
 - ✦ Với người con: là một sự vô tâm đáng trách. Cách ứng xử của anh khi chở mẹ đến siêu thị đã bộc lộ một cách sống lỗi đạo, thiếu sự chân thành và có phần thực dụng. Ở người con, tiền bạc vật chất có dồi dào nhưng thiếu hẳn tấm lòng.
- Câu chuyện hàm ý nhắc nhở về cách sống có đạo lý đặc biệt là với bậc sinh thành.

➤ **Bàn luận, chứng minh.**

- Cha mẹ luôn thương yêu con, sẵn sàng hi sinh vì con. Thời thơ ấu mẹ chính là điểm tựa của con. Đặc biệt trong hoàn cảnh nghèo khó thì những người mẹ quê lại càng vất vả hơn. Nhưng tỏa sáng ở mẹ vẫn là tình mẫu tử thiết tha cảm động. Cả đời mẹ một lòng vì con mà không đòi hỏi sự đáp đền.
- Phận làm con, phải biết đến công ơn, sự hi sinh của cha mẹ đã nuôi dạy ta nên người mà có sự ứng xử, cách sống cho phải đạo. (dẫn chứng minh họa)
- Trong xã hội ngày nay, khi đời sống ngày càng phát triển, con người bị cuốn vào vòng xoáy của vật chất có lúc đã đánh mất đi tình cảm tốt đẹp mà chính họ cũng không nhận biết. Hành động của người con trong câu chuyện trên đáng phê phán. Anh ta đã thiếu sự quan tâm đến người mẹ ngày nào đã từng cõng anh đi học dưới mưa. Đặc biệt có thể xem đó là hành vi “bội bạc”, sống thiếu tình người. Xã hội không tha thứ cho những người con bất hiếu.

➤ **Bài học nhận thức và hành động.**

- Là con, ta phải biết thương yêu quan tâm đến cha mẹ. Đặc biệt là lúc tuổi già, đừng nên để cha mẹ sống trong buồn tủi cô đơn.
- Sống hiếu thuận với cha mẹ là điều thiết yếu góp phần xây dựng gia đình văn hóa, giáo dục xã hội cho nếp sống ngày càng chân – thiện – mỹ.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 90:

Mùa hè này, những học trò nghèo của làng chài bãi ngang xã Phổ Châu, huyện Đức Phổ, tỉnh Quảng Ngãi, ngày nào cũng xuống biển bắt cua, sò, ốc ... để kiếm vài ngàn ít ỏi nuôi mơ ước được đến trường. Từng giọt mồ hôi “non nớt” sớm rơi trên gành đá, hòa vào lòng biển vì ước mong có được bộ sách, cái cặp... cho năm học mới. Đồng hành với khát khao của con trẻ, những người mẹ nghèo của vùng đất này cũng nói với con: “Ăn khổ mấy má cũng chịu, miễn con có sách vở, quần áo mới tới trường là má vui rồi!”

(Theo Báo Thanh niên ngày 18-6-2013, Ôm ước mơ đi về phía biển)

Trình bày suy nghĩ của anh/chị được gợi ra từ câu chuyện trên.

Gợi ý:

➤ Ý chính cần bàn luận.

- Bên cạnh những học sinh được chăm lo đầy đủ còn có những học sinh phải nỗ lực đến tận cùng để kiếm vài ngàn ít ỏi nuôi mơ ước được đến trường.
- Những giọt mồ hôi “non nớt” sớm rơi trên gành đá hòa vào lòng biển vì ước mong có được bộ sách, cái cặp đã tạo những xúc động sâu sắc đến với người đọc, đặc biệt là đối với lứa tuổi học sinh.
- Bên cạnh những ước mơ bình thường mà đau đớn đó là tấm lòng của những người mẹ dành cho con. Họ sẵn sàng chịu đựng khổ sở đến cùng cực để con được cắp sách đến trường.
- Câu chuyện đã giúp em nhìn lại bản thân mình. Đã thờ ơ trước công ơn ba mẹ đã nuôi dưỡng và tạo điều kiện để em được đến trường. Câu chuyện mãi mãi là một ấn tượng sâu sắc trong cuộc đời học sinh của chúng em. Nó như một hành trang quý giá giúp em biết trân trọng và yêu thương những điều bình dị mà cao cả.
- Những ước mơ của các em học trò nghèo ở làng chài đẹp như những đóa hoa xương rồng nở trên gai góc và nắng gió.
- Ước mơ cao đẹp trong điều kiện đói nghèo và tấm lòng của người mẹ là biểu tượng đẹp và khá phổ biến trong những gia đình nghèo ở Việt Nam. “Ôm ước mơ đi về phía biển” là một biểu tượng nghệ thuật đẹp đẽ của ý chí và khát vọng vươn lên trên nền tối là sự đói nghèo và thiếu thốn.

- Câu chuyện là một bài học cho tuổi học sinh, phải biết trân trọng những gì mình đang có, biết chia sẻ và cảm thông với những người cùng lứa tuổi nhưng không có điều kiện như mình. Từ đó, các em cần phải nỗ lực hơn trong việc học và góp phần nhỏ nhoi nào đó để chia sẻ và giúp đỡ những học sinh nghèo.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 91:

Những áng văn sau đây được tìm thấy trên lăng mộ của một mục sư người Anh:

“Khi tôi còn trẻ, trí tưởng tượng của tôi không giới hạn. Tôi mơ ước có thể thay đổi cả thế giới này.

Khi trưởng thành và già dặn hơn một chút, tôi nhận thấy thế giới chẳng đổi thay gì cả. Vì vậy tôi thu hẹp ước mơ của mình và quyết định sẽ làm thay đổi đất nước của tôi. Nhưng dường như đất nước tôi cũng chẳng có gì dịch chuyển.

Khi lập gia đình, tôi đã cố gắng hết sức hòng làm thay đổi gia đình tôi và những người thân của tôi. Nhưng họ chẳng mấy may có ý tưởng gì về điều đó.

Và giờ đây, khi đang hấp hối trên giường tôi chợt nhận ra: chỉ khi nào tôi thay đổi được bản thân mình thì tôi mới thay đổi được gia đình tôi. Từ sự cố vũ, khích lệ của họ tôi sẽ sống có ích hơn cho đất nước. Và ai mà biết được, không chừng nhờ thế tôi sẽ thay đổi cả thế giới cũng nên.”

(Theo Hạt giống tâm hồn, NXB Tổng hợp TP. Hồ Chí Minh)

Anh (chị) suy nghĩ gì về câu chuyện trên?

✍ **Gợi ý:**

➤ **Giải thích.**

- Khi còn trẻ, con người hay có những mơ ước, khát vọng thật lớn lao, đôi khi không phù hợp với bản thân và những ước vọng đó có thể không thực hiện được.
- Khi trưởng thành, con người – với quá trình trải nghiệm cuộc sống – có những suy nghĩ chín chắn hơn. Vì vậy, những ước mơ cũng trở nên gần gũi hơn và có nhiều khả năng thực hiện hơn.
- Khi đến cuối đời, con người nhận thấy tất cả những điều mình thực hiện được không ở đâu xa mà trong chính bản thân của mình.

➤ **Bình luận.**

- Biết cách nhìn nhận, đánh giá đúng con người mình là một điều rất quan trọng. Không ai hiểu bản thân mình hơn chính mình. Vì vậy, chúng ta cần xác định đúng khả năng, năng lực của mình để có hướng phát triển đúng đắn.
- Muốn thực hiện những điều xa xôi, trước hết bản thân phải thực hiện những điều thiết thực. Muốn thay đổi những điều xung quanh, những người xung quanh, trước hết phải thay đổi bản thân. Hay đúng hơn, bản thân mỗi người là một tấm gương tốt để mọi người noi theo khi bản thân có hành động thiết thực mà không phải lí thuyết viễn vông.
- Không phải lúc nào, con người cũng nhận ra điều thiết thực, nhận ra giá trị của chính mình. Thời tuổi trẻ, con người hay mơ ước xa xôi, muốn thực hiện những điều xa tầm với nhưng bản thân mình lại không thay đổi được.

➤ **Bài học nhận thức.**

- Mỗi người cần đánh giá đúng bản thân. Muốn thay đổi được xã hội, cần thay đổi chính bản thân mình.
- Cần sớm thay đổi bản thân để không phải hối tiếc.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 92:

VƯỢT QUA MẶT CẢM TỰ TI

Trong tiểu đội nọ có một người lính bị tật ở chân. Anh trở thành mục tiêu trêu chọc của đồng đội. Chẳng cần nói nhiều, anh chỉ buông một câu: " Tôi ở đây để chiến đấu chứ có phải để thi chạy đâu!"

(Theo nguồn Internet)

Suy nghĩ của anh/ chị về câu chuyện trên.

✎ **Gợi ý:**

➤ **Ý nghĩa câu chuyện.**

- Câu chuyện nói về một người lính khuyết tật, nó tưởng chừng như đơn giản nhưng lại rất ý nghĩa.
- Công việc chủ yếu của người lính là chiến đấu- một công việc đòi hỏi cao về mặt tinh thần và thể chất. Với thân thể không lành lặn, anh thanh niên đã tình nguyện đứng vào hàng ngũ chiến đấu. Đây là hành động đáng khâm phục.

- Tìm hiểu kĩ hơn, ta thấy: khó khăn lớn nhất đối với người tàn tật là phải đối mặt với mặt cảm tự ti. Họ thường cảm thấy mình không bằng người khác, thua kém bạn bè do đó dẫn đến mất tự tin. Chính điều này đã ảnh hưởng tiêu cực đến cuộc sống và thành quả lao động của họ.
 - Để thành công trong cuộc sống, đòi hỏi người tàn tật phải vượt qua mặc cảm tự ti. Đây là một điều cực kì khó khăn. => Câu trả lời của anh lính cho thấy: anh đã vượt qua chính mình, chiến thắng bản thân, hoàn toàn tin tưởng vào khả năng chiến đấu của mình.
- **Nêu suy nghĩ và bài học.** Câu chuyện cho ta bài học hữu ích:
- Tật nguyền không phải là rào cản quan trọng của sự thành công. Một khi vượt qua mặc cảm, có thái độ sống tích cực, người khuyết tật có thể đạt được thành công như bất kì người bình thường nào khác.
 - Không nên mặc cảm tự ti.
 - Khi đánh giá một con người, không chỉ căn cứ vào sức mạnh thể chất mà quan trọng hơn đó còn là tài năng, ý chí, phẩm chất,...

❖ Ý kiến bổ sung:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 93:

NGƯỜI CHA ĐƯỢC TẠO RA NHƯ THẾ NÀO?

Khi ông Trời bắt đầu tạo ra người cha đầu tiên trên thế gian, ngài chuẩn bị sẵn một cái khung thật cao. Một nữ thần đi ngang qua ghé mắt coi và thắc mắc: “Thưa ngài, tại sao người cha lại cao đến như vậy? Nếu ông ta đi chơi bi với trẻ con thì phải quỳ gối, nếu ông ấy muốn hôn những đứa con mình lại phải cúi người. Thật bất tiện!”. Trời trầm ngâm một chút rồi gật gù: “Người nói có lý. Thế nhưng nếu ta để cho người cha chỉ cao bằng những đứa con, thì lũ trẻ sẽ biết lấy ai làm tâm cao mà vươn tới?”. Thấy Trời nặn đôi bàn tay người cha to và thô ráp, vị nữ thần lại lắc đầu buồn rầu: “Ngài có biết đang làm gì không? Những bàn tay to lớn thường vụng về. Với đôi bàn tay ấy, người cha chặt vật lăm mới có thể găm kim băng đóng tã, cài nút áo cho con trai, thắt chiếc nơ hồng cho con gái. Bàn tay ấy không đủ khéo léo để lấy những mảnh dằm nằm sâu trong da thịt mềm mại của trẻ”. Ông Trời mỉm cười đáp: “Nhưng đôi bàn tay to lớn vững chãi đó sẽ dịu dặt bọn trẻ qua mọi sóng gió, cho tới lúc chúng trưởng thành”.

Vị nữ thần đứng bên cạnh nhìn Trời nặn người cha với một đôi vai rộng, lực lưỡng. “Tại sao ngài phí thể?”, nữ thần thắc mắc. “Thế người cha sẽ đặt con ngồi đâu khi phải đưa nó đi xa? Lấy chỗ đâu cho đứa con ngủ gật gôi đâu, khi đi xem xiếc về khuya?”. “Quan trọng hơn, đôi vai đó sẽ gánh vác cả gia đình”, ông Trời đáp.

Ông Trời thức trắng đêm để nặn cho xong người cha đầu tiên. Ngài cho tạo vật mới ít nói, nhưng mỗi lời phát ra là một lời quyết đoán. Tuy đôi mắt của người cha nhìn thấu mọi việc trên đời, nhưng lại bình tĩnh và bao dung. Cuối cùng khi đã gần như hoàn tất công việc, Trời thêm vào khóe mắt người cha vài giọt nước mắt. Nhưng sau một thoáng tư lự, Ngài lại chùi chúng đi. Thành ra người đời sau không mấy khi thấy được những giọt lệ hiếm hoi của người cha, mà chỉ có thể cảm và đoán được rằng ông ta đang khóc.

Xong việc, ông Trời quay lại nói với nữ thần: “Người thấy đó, người cha cũng đáng yêu như người mẹ mà ta đã dồn bao công sức để tạo ra”

Suy nghĩ của anh/chị sau khi đọc câu chuyện trên.

Gợi ý:

- **Tóm tắt câu chuyện:** thí sinh tự tóm tắt khoảng 5 dòng.
- **Bàn luận về vai trò của người cha dựa trên câu truyện đã cho.**
 - Người cha gánh vác mọi trọng trách của gia đình (dạy con, làm việc nặng, lao động tạo ra của cải vật chất nuôi sống gia đình...)
 - Người cha chỗ dựa lớn lao về mặt tinh thần (vì người cao lớn, đôi tay cứng cỏi, tâm hồn cao thượng, không yếu mềm...)
 - Cùng với người mẹ, người cha tạo ra một mái ấm hạnh phúc mang đến thuận hòa trong gia đình.
 - Phê phán những người cha thiếu trách nhiệm với gia đình, con cái và trở thành gánh nặng của gia đình, của xã hội. Lên án thói vũ phu, bạo hành của người cha, người chồng trong gia đình. Nhưng cũng cần thiết phải lên án hành động ngược đãi của con cái đối với cha mẹ mình.
- **Bài học rút ra từ câu chuyện.**
 - Trân trọng và yêu thương người cha, người mẹ trong gia đình.
 - Bảo vệ người cha và lên án thói ngược đãi của con cái trong gia đình.

❖ Ý kiến bổ sung:

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 94:

Ngày xưa ngày xưa, trên tiên giới có hai ông tiên rất thích đánh cờ vây. Họ thường bay xuống một đỉnh núi dưới hạ giới để đánh cờ. Ở nơi họ đánh cờ có một cây thông cao lớn. Có một con khỉ sống trên cây thông ấy. Hết năm này đến năm khác, con khỉ nấp trên cây xem trộm hai ông đánh cờ. Nhờ vậy nó lĩnh hội được những bí quyết của môn cờ vây.

Không lâu sau con khỉ xuống núi, đi đến đâu cũng thách người ta đánh cờ với nó. Trong một thời gian không ai là đối thủ của nó. Sau này những người đánh cờ chỉ nhìn thấy đối thủ của mình là con khỉ đó liên tục hàng vô điều kiện.

Chuyện này cuối cùng cũng đến tai nhà vua. Ông cho rằng mình không thể làm ngơ trước việc này. Cả nước có bao nhiêu cao thủ cờ vây, vậy mà chẳng ai đánh thắng nổi con khỉ đó, thật là mất mặt. Nhà vua ra lệnh: “ Phải tìm bằng được người đánh thắng con khỉ đó ”

Nói thật ra, tài đánh cờ của con khỉ đó thật cao siêu, không ai xứng tầm là đối thủ của nó. Phải làm thế nào bây giờ?

Lúc đó có vị đại thần, xưng phong đi quyết đấu với con khỉ một ván. Nhà vua nói :
“Khanh có chắc thắng không?”

Vị thần tự tin trả lời “Thần cầm chắc phần thắng trong tay. Chỉ có điều xin nhà vua sai người đặt một đĩa đào chín ở cạnh bàn cờ”

Trận đấu được bắt đầu, vị đại thần và con khỉ đó ngồi đối diện nhau, cạnh bàn cờ đặt một đĩa đào chín mọng, tươi ngon. Trong suốt ván cờ, con khỉ liên tục liếc mắt nhìn đĩa đào. Và cuối cùng thì nó đã thua.

(Trích “Bí Quyết Để Thành Công”)

Suy nghĩ của anh/ chị về vấn đề đặt ra trong câu chuyện trên.

Gợi ý:

➤ **Giải thích nội dung, ý nghĩa câu chuyện**

- Câu chuyện kể về 2 hình tượng chính đó là vị thần và con khỉ đã cho ta thấy: con khỉ thất bại là do đã không chuyên tâm, không tập trung vào ván cờ mà lo là, chủ quan. Vị đại thần thắng cuộc là nhờ vào sự dũng cảm, tự tin, mưu trí, khôn khéo, đặc biệt là chuyên tâm tập trung đánh cờ, suy tính cân nhắc kỹ càng trong từng đường đi, nước bước.

⇒ Câu chuyện ngắn gọn, cô đọng, hàm súc ngụ ý phê phán con khỉ ma lanh, láu cá có phần tự đắc và đồng thời ngợi ca vị đại thần chuyên tâm với công việc.

⇒ Câu chuyện gửi gắm đến tất cả mọi người bài học về sự chuyên tâm, kiên trì, mưu mẹo, tự tin, thông minh sẽ mang lại cho con người chiến thắng dù ở trường học hay trường đời.

➤ **Bàn luận:**

- Chuyên tâm là dồn tâm sức trí tuệ tập trung làm một việc gì đó với một niềm say mê lớn cho đến khi hoàn thành xong công việc.
- Sự chuyên tâm đem đến thành công cho con người, vì:

- Khi dồn tâm sức, trí tuệ để làm việc; khi đã suy nghĩ chín chắn, sâu sắc; cân nhắc tính toán lường trước được mọi việc thì con người sẽ hạn chế được rủi ro và có nhiều khả năng cơ hội để đi đến chiến thắng
 - Khi con người tập trung cao độ, con người sẽ có những bút phá, có những sáng tạo... vì vậy dễ dàng đi đến thành công.
- Không chuyên tâm và quá tin vào mình, tự kiêu, chủ quan lo là, mất cảnh giác thì sẽ chuốc lấy thất bại.
 - Phê phán những con người khi làm việc gì đó hay chủ quan khinh địch, tinh vi, xem thường người khác
 - Khẳng định: Chuyên tâm sẽ giúp con người đi đến thành công. Tuy nhiên, trong cuộc sống không phải lúc nào sự chuyên tâm cũng đưa con người đến thành công mà bên cạnh đó con người còn phải có sự thông minh mưu trí, sáng tạo; phải có sự tự tin. Bởi lẽ có nhiều người rất cần cù chịu khó, say mê nhưng không sáng tạo, thiếu phương pháp, không có sáng kiến... khi thực hiện công việc thì cũng không thể thành công. (HS cần có dẫn chứng trong quá trình bàn luận)

➤ **Bài học nhận thức và hành động**

- Muốn thành công, muốn chiến thắng thì cần sự chuyên tâm với công việc, thông minh, mưu trí không nên lo là, chủ quan, tự kiêu coi thường người khác
- Rèn luyện ý chí, bản lĩnh, sự kiên trì; nâng cao tầm hiểu biết để chiến thắng trong cuộc sống.
- Ý kiến bổ sung:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 95:

NƠI DỰA

Người đàn bà nào dắt đứa nhỏ đi trên đường kia?

Khuôn mặt trẻ đẹp chìm vào những miền xa nào...

Đứa bé đang lẫm chẫm muốn chạy lên, hai chân nó cứ ném về phía trước, bàn tay hoa hoa một điệu múa kì lạ.

Và cái miệng nhỏ líu lo không thành lời, hát một bài hát chưa từng có.

Ai biết đâu, đứa bé bước còn chưa vững lại chính là nơi dựa cho người đàn bà kia sống.

Người chiến sĩ nào đỡ bà cụ trên đường kia?

Đôi mắt anh có cái ánh riêng của đôi mắt đã nhiều lần nhìn vào cái chết.

Bà cụ lưng còng tựa trên cánh tay anh, bước từng bước run rẩy.

Trên khuôn mặt già nua, không biết bao nhiêu vết nhăn đan vào nhau, mỗi nếp nhăn chứa đựng bao nỗi cơ nhọc gắng gỏi một đời.

Ai biết đâu, bà cụ bước không còn vững lại chính là nơi dựa cho người chiến sĩ kia đi qua những thử thách.

(Nguyễn Đình Thi, *Tia nắng*, NXB Văn học, Hà Nội - 1983)

Từ ý nghĩa văn bản trên, anh/chị hãy trình bày suy nghĩ về Nơi dựa của mỗi người trong cuộc sống.

 Gợi ý:

➤ **Giải thích.**

- Bài thơ có hai câu chuyện nhỏ, câu chuyện thứ nhất là câu chuyện của một người đàn bà trẻ tuổi và một đứa bé. “Người đàn bà với khuôn mặt trẻ đẹp chìm vào những miền xa nào”, có lẽ người đàn bà đã trải qua những khó khăn, những đau đớn, những bất hạnh trong cuộc sống. Còn đứa bé mới chỉ “lẫm chẫm” đi chưa vững, miệng nói líu lo chưa rõ, nó còn quá nhỏ. Những tưởng người đàn bà sẽ là nơi dựa cho đứa trẻ nhưng thực ra đứa trẻ kia mới là “nơi dựa” cho người đàn bà kia sống.
- Câu chuyện nhỏ thứ hai là của anh chiến sĩ và bà cụ. Anh chiến sĩ có cái nhìn “đã nhiều lần nhìn vào cái chết” nghĩa là anh đã từng phải đối mặt với ranh giới mong manh của sự sống và cái chết, đã phải trải qua bao đau thương nghiệt ngã của cuộc đời. Còn bà cụ, tuổi đã cao, sức đã yếu, bước đi không còn vững nữa. Những tưởng người chiến sĩ sẽ phải là “nơi dựa” cho bà cụ nhưng thực tế thì hoàn toàn ngược lại, bà cụ chính là “nơi dựa” cho người chiến sĩ đi qua những thử thách.
- Như vậy bài thơ đề cập đến vấn đề “nơi dựa” của mỗi con người trong cuộc sống, đó là những người thân yêu, những người có vai trò vô cùng quan trọng, những người có khả năng mang lại cho ta nguồn cảm hứng sống, mang cho ta lẽ sống, niềm tin, hi vọng vào cuộc đời. Hay “nơi dựa” chính là những nơi tạo ra động lực để ta sống tiếp một cuộc sống tốt đẹp hơn, nơi dựa tinh thần.

➤ **Bàn luận:**

- Luận điểm: Với việc sử dụng thể thơ văn xuôi, với ngôn từ giản dị, mỗi câu thơ như một lời nói nhẹ nhàng và sâu sắc, Nguyễn Đình Thi đã cho chúng ta nhận thấy ý nghĩa của nơi dựa tinh thần. Quả thực, với mỗi một con người, nơi dựa về tinh thần là vô cùng quan trọng và nó đặc biệt quan trọng khi mỗi

chúng ta phải đối mặt với những khó khăn, thử thách, rơi vào những điểm rơi trong cuộc sống.

- Chứng minh: Trong cuộc sống hàng ngày, Nơi dựa tinh thần của bạn có thể là cha, mẹ, là những người thân yêu, là quê hương, tổ quốc . Nơi dựa tinh thần của tôi có thể chính là những mục tiêu tôi đặt ra, có thể là một lời hứa với bản thân từ quá khứ và tất cả đều tạo động lực cho bạn và cho tôi có thể tiến lên.
- ✦ Trong dòng chảy trôi bình thường của cuộc sống, nơi dựa tinh thần cũng có vai trò quan trọng, nó giúp chúng ta không đi lệch đường, lệch hướng, không bị chững lại và thậm chí là không bị tụt lùi về phía sau trong dòng chảy trôi của cuộc đời (lấy dẫn chứng).
- ✦ Khi chúng ta phải đối mặt với khó khăn, với thử thách trong cuộc sống thì nơi dựa sẽ tạo ra động lực, sẽ thúc đẩy, sẽ động viên và thậm chí là định hướng cho ta cách để ta vượt qua khó khăn, thử thách (lấy dẫn chứng).
- ✦ Khi chúng ta gặp phải thất bại, nơi dựa sẽ xoa dịu đi những nỗi buồn, giúp chúng ta đứng lên, bước tiếp những bước vững vàng hơn (lấy dẫn chứng).

➤ **Bàn bạc, mở rộng vấn đề.**

- Phê phán những người sống lạnh lùng, ích kỉ, không quan tâm đến người khác; mặt khác cũng phê phán những người sống dựa dẫm, ỷ lại vào người khác.
- Sự quan tâm, giúp đỡ người khác phải chân thành, xuất phát từ trái tim, không ban ơn, không giả tạo, không phải là hành động để “đánh bóng” bản thân.
- Bài học nhận thức và hành động.
 - ✦ Hiểu được lẽ sống cao đẹp, thiêng liêng trong cuộc đời, biết trân trọng “nơi dựa” cho đời mình và cũng trở thành chỗ dựa cho người khác.
 - ✦ Sống gần gũi, chân tình, biết quý trọng tình nghĩa, mang lại niềm vui cho mọi người.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 96:

Có người đàn ông trẻ tuổi tìm đến vị Thiền sư xin lời khuyên để thay đổi cuộc hôn nhân vốn không hoà hợp và chưa được hạnh phúc của mình. Vị Thiền sư nói: " Con phải biết lắng nghe tất cả những gì vợ mình nói".

Một tháng sau, người chồng nọ lại tìm đến vị Thiền sư, anh ta nói rằng đã cố gắng hết sức thực hiện theo lời khuyên của vị Thiền sư đó, cuộc hôn nhân của anh dù có những chuyển biến tích cực nhưng vẫn chưa được tốt như ý muốn. Vị Thiền sư mỉm cười: " Bây giờ con hãy quay về và học cách lắng nghe tất cả những gì cô ấy không nói".

Suy nghĩ của anh(chị) về hai lời khuyên của vị Thiền sư trong câu chuyện trên.

 Gợi ý:

➤ **Nội dung và ý nghĩa câu chuyện.**

➤ **Giải quyết vấn đề.**

- Lời khuyên lần thứ nhất của vị Thiền sư: "Con phải biết lắng nghe tất cả những gì vợ mình nói".
- ⇒ Trong cuộc sống, con người có vô vàn những mối quan hệ phức tạp, đa chiều,, muốn sống tốt hãy học cách lắng nghe cuộc sống xung quanh mình.
- Biết lắng nghe là biết chia sẻ. Nỗi đau sẽ được vơi đi một nửa, niềm vui có thể nhân lên gấp đôi.
- Biết lắng nghe là biết cảm thông: Cảm thông nỗi đau đồng loại, cảm thông với những mảnh đời bất hạnh. Sự cảm thông sẽ giúp con người đến gần nhau hơn, tâm hồn cởi mở hơn, phóng khoáng hơn.
- Lời khuyên thứ hai của vị Thiền Sư: "Bây giờ con hãy quay về và học cách lắng nghe cả những gì cô ấy không nói"
- ⇒ Trong thực tế, đôi khi có những ngang trái, uẩn khúc mà con người ta không thể nói ra, nếu thật lòng muốn chia sẻ, bạn phải có một tâm hồn nhạy cảm ,một trái tim đủ dung chứa tất cả.
- Hãy học cách lắng nghe những ngôn ngữ không lời của cuộc đời; tiếng lá rơi, gió thổi, mây trôi... để thật sự cảm nhận được vẻ đẹp của đời, và biết tôn trọng cuộc sống hơn.

➤ **Kết thúc vấn đề.**

Khẳng định lại vấn đề: Hãy biết lắng nghe ngôn ngữ của con người và cuộc sống xung quanh bằng tất cả tấm lòng của mình. Gợi mở, nâng cao vấn đề.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....

Câu chuyện 97:

ƯỚC VỌNG VÀ HẠT GIỐNG

Ngày xưa có hai đứa trẻ đều có nhiều ước vọng rất đẹp đẽ. "Làm sao có thể thực hiện được ước vọng".

Tranh luận hoài 2 đứa trẻ mang theo câu hỏi đến cụ già, mong tìm những lời chỉ bảo. Cụ già cho mỗi đứa trẻ một hạt giống, và bảo:

- Đây chỉ là hạt giống bình thường, nhưng ai có thể bảo quản nó tốt thì người đó có thể tìm ra con đường thực hiện ước vọng!

Nói xong cụ già quay lại rồi đi khuất ngay.

Sau đó mấy năm, cụ già hỏi hai đứa trẻ về tình trạng bảo quản hạt giống. Đứa trẻ thứ nhất mang ra một chiếc hộp được quấn bằng dây lụa nói

- Cháu đặt hạt giống trong chiếc hộp, suốt ngày giữ nó.

Nói rồi nó lấy hạt giống ra cho cụ già xem, thấy rõ hạt giống nguyên vẹn như trước. Đứa trẻ thứ hai mặt mũi rúm nắng, hai bàn tay nổi chai. Nó chỉ ra cánh đồng menh mông lúa vàng phấp phới nói:

- Cháu đem hạt giống xuống đất mỗi ngày lo tưới nước chăm sóc bón phân diệt cỏtới nay nó đã kết hạt mới đây đồng.

Cụ già nghe xong mừng rỡ nói:

- Các cháu, ước vọng cũng như hạt giống đó. Chỉ biết giữ lấy nó thì chẳng có thể lớn lên được. Chỉ khi dùng mồ hôi, sức lực, tưới tắm vun trồng cho nó thì mới có thể biến thành hoa trái, mùa màng bội thu thôi!

(Theo: Quà tặng cuộc sống)

Bài học sâu sắc có thể rút ra từ câu chuyện trên?

Gợi ý:

➤ Tóm tắt và phân tích ngắn gọn để rút ra ý nghĩa câu chuyện:

- Câu chuyện kể về hai cậu bé giàu ước mơ và khát vọng nhưng chưa tìm được con đường thực hiện ước vọng của mình, và cụ già đã giúp chúng bằng cách để chúng bảo quản những hạt giống.
 - Cậu bé thứ nhất bao bọc hạt giống trong "chiếc hộp bằng giấy lụa" và "suốt ngày giữ nó" → Ước vọng của cậu bé nguyên vẹn nhưng không có thành công nào cả.
 - Cậu bé thứ hai gieo hạt giống, "chăm sóc bón phân" và cậu đã được "mùa màng bội thu" → Ước vọng của cậu đã được hiện thực hóa bằng những hành động cụ thể.
- ⇒ Ý nghĩa: Phải nỗ lực hành động để biến ước mơ thành hiện thực, đó là con đường để thực hiện ước vọng.

➤ Bài học rút ra từ câu chuyện.

- Con người sống không thể thiếu ước mơ, ước vọng. Ước vọng tạo động lực để con người phấn đấu, đạt tới những cái đích cao đẹp trong cuộc sống, tạo niềm tin để con người vượt qua những khó khăn, lạc quan trước cuộc sống hiện tại, tin tưởng vào tương lai.
- Ước vọng sẽ không thành hiện thực khi ta cứ khư khư giữ lấy, cứ ấp ủ mà không bắt tay vào thực hiện bởi không ai bỏ công lao, sức lực để thực hiện ước vọng hộ người khác. Hơn nữa, nếu ước vọng chỉ tồn tại trong suy nghĩ thì dù có cao đẹp đến đâu cũng trở nên vô nghĩa, đôi khi còn đẩy con người vào những viễn vông, xa rời thực tế.
- Ước vọng chỉ có ý nghĩa khi được thực hiện hóa và nó chỉ được hiện thực hóa khi ta hành động để đạt được nó. Bởi không có ước vọng nào, thành công nào đạt được mà không để đạt được mà không phải bỏ ra mồ hôi và công sức. Nếu ta biết cố gắng, không nề hà vất vả, khổ cực thì chắc chắn một ngày ước vọng sẽ được bén rễ, đơm hoa, kết trái.

➤ **Mở rộng về vấn đề.**

- Câu chuyện mang ý nghĩa định hướng và giáo dục sâu sắc đối với con người, đặc biệt là tuổi trẻ về việc nuôi dưỡng và thực hiện những ước vọng cao đẹp.
- Câu chuyện cũng phê phán những bạn trẻ có ước mơ nhưng thiếu ý chí, nghị lực để thực hiện ước mơ; những bạn trẻ ôm ấp những ước mơ viển vông, xa vời, hão huyền, đặc biệt là những người sống thiếu ước mơ, khát vọng, sống hoài sống phí tuổi trẻ.

➤ **Nhận thức và hành động:** Mẩu chuyện là lời nhắc nhở giúp chúng ta có nhận thức và hành động đúng đắn để thực hiện ước vọng.

❖ **Ý kiến bổ sung:**

.....

.....

.....

.....

.....